

ผลการวิเคราะห์และประมวลผล
จากข้อเสนอแนวคิดที่ได้จากการดำเนินงาน
โครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์
บริหารจัดการน้ำภาคประชาชน

โครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ
ภาคประชาชน

เสนอ
สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล
กรุงเทพมหานคร

โดย
สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สารบัญ

บทที่ 1	สถานการณ์อุทกภัยปี 2554	1
-	สาเหตุของการเกิดอุทกภัยปี 2554	2
-	ความเสียหาย	5
-	การแก้ไขและการป้องกันอุทกภัย	6
บทที่ 2	การเตรียมความพร้อมภาคประชาชนของกรุงเทพมหานคร	9
-	ที่มาของการจัดทำโครงการ	10
-	วัตถุประสงค์	10
-	กลุ่มเป้าหมาย	11
-	กิจกรรม	14
-	กำหนดการ	17
บทที่ 3	การเรียนรู้เรื่องน้ำและการบริหารจัดการน้ำ	19
-	ความสำคัญของการเรียนรู้	20
-	การเรียนรู้ตามโครงการ	23
-	ความรู้เรื่องน้ำและการบริหารจัดการ	25
-	ประสบการณ์การจัดการน้ำ (ภาคนักวิชาการ)	43
-	ประสบการณ์การจัดการน้ำ (ภาคประชาชน)	56
-	ข้อคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	74
บทที่ 4	ประมวลผลจากแบบสอบถาม	97
-	ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่เก็บได้จากแบบสอบถาม	99
-	ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการเสวนา	139
บทที่ 5	สรุปผลการจัดงานและข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์	147
-	สรุปผลการจัดงาน	148
-	ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์	151
เอกสารอ้างอิง		153
ภาคผนวก		
-	ประวัติวิทยากร	155
-	แบบสอบถาม	159

บทที่ 1

สถานการณ์อุทกภัยปี 2554

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยประสบกับการเกิดอุทกภัยที่รุนแรงหลายครั้งด้วยกัน ซึ่งมูลค่าความเสียหายแต่ละครั้งนับได้เป็นหลักพันล้านจนถึงหลักหมื่นล้าน แต่ปี 2554 ถือได้ว่าเป็นปีที่เกิดความสูญเสียมากที่สุดในรอบ 50 ปี จนเรียกกันว่าเป็น “มหาอุทกภัย” เหตุใดจึงเกิดมีน้ำท่วมอย่างมากมายเช่นนี้ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดมหาอุทกภัยดังกล่าว

สาเหตุของการเกิดอุทกภัยปี 2554

ปัจจัยและสาเหตุสำคัญของการก่อให้เกิดอุทกภัยปี 2554 มีอยู่ 3 สาเหตุ ได้แก่

ภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝน

สภาพภูมิอากาศของประเทศไทยในช่วงเดือนมิถุนายนถึงตุลาคม มักจะมีร่องความกดอากาศต่ำพัดผ่านตั้งแต่ตอนบนจนถึงตอนกลางของประเทศไทยเป็นประจำทุกปี และในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน จะเป็นช่วงที่มีพายุดีเปรสชันและพายุไต้ฝุ่นจากทะเลจีนใต้เคลื่อนตัวผ่านเข้ามาบริเวณภาคกลางตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ในบางปีจะไม่มีพายุที่พัดผ่านหรือสลายตัวในประเทศไทยโดยตรง แต่พายุหมุนเขตร้อนที่ก่อตัวในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกและทะเลจีนใต้ ก็จะสลายตัวเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำและร่องความกดอากาศต่ำ ซึ่งมีอิทธิพลต่อสภาพอากาศและปริมาณฝนในหลายพื้นที่ของประเทศไทย

ในปี 2554 มรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังปานกลางถึงค่อนข้างแรงได้พัดปกคลุมทะเลอันดามันประเทศไทย และอ่าวไทยเกือบตลอดช่วงฤดูฝน พายุที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยและเคลื่อนเข้ามาสลายตัวใกล้กับประเทศไทย ได้แก่

1. พายุโซนร้อน “ไหหมา” ในทะเลจีนใต้ตอนบนที่เคลื่อนขึ้นฝั่งประเทศเวียดนามตอนบนเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2554 จากนั้นพายุลูกนี้ได้อ่อนกำลังลงเป็นพายุดีเปรสชัน และเคลื่อนตัวผ่านประเทศลาว พร้อมกับอ่อนกำลังลงอีกเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำ ก่อนเคลื่อนเข้าภาคเหนือของประเทศไทยบริเวณจังหวัดน่าน และสลายตัวไปในพื้นที่ของภาคเหนือเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2554 อิทธิพลของพายุลูกนี้ทำให้มีฝนตกหนาแน่นเป็นบริเวณกว้างในภาคเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และตาก เกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก และดินถล่มในหลายพื้นที่

2. พายุโซนร้อน “นกเตน” ที่มีแหล่งกำเนิดจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงในมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2554 และได้ทวีกำลังแรงขึ้นจนกระทั่งเป็นพายุโซนร้อน แล้วเคลื่อนผ่านเกาะลูซอน ประเทศฟิลิปปินส์ ลงสู่ทะเลจีนใต้ตอนกลาง จากนั้นเคลื่อนตัวทางทิศตะวันตกค่อนไปทางเหนือผ่านเกาะไหหลำและอ่าวตังเกี๋ย ขึ้นฝั่งบริเวณสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามตอนบนในวันที่ 30 กรกฎาคม 2554 จากนั้นเคลื่อนตัวผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพร้อมกับอ่อนกำลังเป็นพายุดีเปรสชันในวันที่ 31 กรกฎาคม 2554 ก่อนเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยบริเวณจังหวัดน่านในวันเดียวกัน แล้วอ่อนกำลังลงเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำปกคลุมภาคเหนือของประเทศไทยบริเวณจังหวัดแพร่ ลำปาง เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอนในเวลาต่อมา ประเทศไทยมีฝนกระจายถึงเกือบทั่วไปกับมีฝนตกหนักถึงหนักมากในบางพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. พายุโซนร้อน “ไห่ถาง” เคลื่อนขึ้นฝั่งบริเวณเมืองเว้ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในวันที่ 27 กันยายน 2554 และได้อ่อนกำลังลงเป็นพายุดีเปรสชันเคลื่อนผ่านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้วอ่อนกำลังลงอีกเป็นหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงเคลื่อนเข้าปกคลุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของประเทศไทยในวันที่ 28 กันยายน 2554 เกิดฝนตกหนักติดต่อกัน
4. พายุไต้ฝุ่น “เนสาด” ในทะเลจีนใต้ได้เคลื่อนขึ้นฝั่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามขณะมีกำลังแรงเป็นพายุโซนร้อนในวันที่ 30 กันยายน 2554 จากนั้นได้อ่อนกำลังลงเป็นพายุดีเปรสชันและหย่อมความกดอากาศต่ำในวันที่ 1 ตุลาคม 2554 ก่อให้เกิดฝนตกหนักทางภาคเหนือของประเทศไทย ทำให้มีน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างและต่อเนื่องในหลายพื้นที่
5. พายุโซนร้อน “นาลแก” ได้เคลื่อนเข้ามาสลายตัวบริเวณสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามตอนบนเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2554 ประกอบกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้กำลังค่อนข้างแรง พัดปกคลุมทะเลอันดามัน ประเทศไทย และอ่าวไทย ทำให้มีฝนตกหนักในภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างในวันที่ 6-7 ตุลาคม 2554 เกิดฝนตกหนักติดต่อกัน

อิทธิพลของพายุเหล่านี้ทำให้ร่องมรสุมที่พาดผ่านประเทศไทยตอนบน และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมประเทศไทยมีกำลังแรงขึ้น ส่งผลให้มีฝนตกหนักเป็นบริเวณกว้างและฝนตกหนักมากหลายพื้นที่เป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องกันเกือบตลอดช่วงฤดูฝน

จากสภาวะฝนที่ตกอย่างต่อเนื่องในปี 2554 นี้เอง ทำให้หลายพื้นที่ของประเทศต้องประสบกับเหตุการณ์น้ำท่วมฉับพลัน โดยเริ่มจากกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นมา และประสบกับอุทกภัยรุนแรงขึ้นตั้งแต่ปลายเดือนกรกฎาคม และฝนที่ยังคงตกอย่างต่อเนื่องนี้ยังส่งผลให้พื้นที่ที่ประสบอุทกภัยเริ่มขยายบริเวณเพิ่มมากขึ้น

ฝนที่ตกต่อเนื่องดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณฝนสะสมของประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมถึง 31 ตุลาคม 2554 มีปริมาณฝนรวม 1822.4 มิลลิเมตร สูงกว่าค่าปกติ 28 เปอร์เซ็นต์ โดยบริเวณภาคเหนือมีปริมาณฝน 1674.5 มิลลิเมตร สูงกว่าค่าปกติถึง 42 เปอร์เซ็นต์ ส่วนภาคกลางมีปริมาณฝน 1508.6 มิลลิเมตร สูงกว่าค่าปกติ 26 เปอร์เซ็นต์

ปริมาณน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ปริมาณน้ำท่าในลุ่มน้ำเจ้าพระยาช่วงฤดูฝนในปี 2554 ทางด้านเหนือเขื่อนเก็บน้ำขนาดใหญ่มีปริมาณน้ำประมาณ 31,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเขื่อนสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้จำนวน 18,000 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยเขื่อนสำคัญได้แก่ เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ซึ่งมีความจุใช้งานรวมกันประมาณ 17,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ในปีปกตินั้นจะมีน้ำไหลเข้าเฉลี่ยประมาณ 13,000 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ปี 2554 มีปริมาณน้ำไหลเข้าประมาณ 26,000 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือมากกว่าปีปกติประมาณสองเท่า แสดงตามตารางข้างล่างนี้

เขื่อน/อ่าง	ความจุอ่างฯ	ความจุใช้งาน	ปริมาณน้ำไหลเข้า (ปีเฉลี่ย)	ปริมาณน้ำไหลเข้า (ปี 2554)
เขื่อนภูมิพล	13,462.0	9,662.0	5,123.0	11,258.0
เขื่อนสิริกิติ์	9,510.0	6,660.0	5,722.2	10,234.0
เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์	960.0	785.0	2,294.8	4,893.0
รวม	23,932.0	17,107.0	13,140.0	26,385.0

ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อนลงมาทางด้านท้ายน้ำบริเวณภาคเหนือตอนล่าง ส่วนหนึ่งไหลล้นตลิ่งในปริมาณประมาณ 8,000 ล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อรวมกับปริมาณน้ำท่าที่เกิดจากฝนที่ตกทางด้านล่างเขื่อนทำให้ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านจังหวัดนครสวรรค์ตั้งแต่เดือนสิงหาคมจนถึงสิ้นเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณ 34,793 ล้านลูกบาศก์เมตร (วัดที่สถานีวัดน้ำท่า C.2 จังหวัดนครสวรรค์) ซึ่งมีปริมาณน้ำมากกว่าปี 2538 ที่มีปริมาณน้ำ 25,187 ล้านลูกบาศก์เมตร

จากปริมาณน้ำที่ไหลเข้าพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างที่จังหวัดนครสวรรค์ประมาณ 28,000 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณน้ำที่ผันไปทางทิศตะวันตก 2,600 ล้านลูกบาศก์เมตร ผันไปทางทิศตะวันออก 1,600 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นปริมาณน้ำล้นตลิ่งประมาณ 6,700 ล้านลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำประมาณ 17,800 ล้านลูกบาศก์เมตร ได้ไหลลงมาเข้าสู่พื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา จนถึงกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ก่อให้เกิดเป็นน้ำท่วมใหญ่ขึ้น

ระดับน้ำทะเลหนุน

เมื่อระดับน้ำทะเลเคลื่อนไหวขึ้นลง โดยธรรมชาติจะส่งผลกระทบต่อระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณกรุงเทพมหานคร มีการขึ้นลงคล้อยตามกัน โดยมีช่วงน้ำทะเลหนุนสูงสุดในเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ส่งผลให้การระบายน้ำลงสู่อ่าวไทยเป็นไปได้ยากมากขึ้น จากการตรวจวัดระดับน้ำของกรมอุทกศาสตร์ทหารเรือที่สถานีกองบัญชาการกองทัพเรือ พบว่าช่วงปลายเดือน (วันที่ 30 ตุลาคม 2554) ระดับน้ำสูงสุดอยู่ที่ 2.53 เมตร และช่วงกลางเดือนพฤศจิกายน (วันที่ 12 พฤศจิกายน 2554) ระดับน้ำสูงสุดอยู่ที่ 2.41 เมตร ส่วนช่วงปลายเดือน (วันที่ 22-24 พฤศจิกายน 2554) ระดับน้ำหนุนต่ำกว่าช่วงปลายเดือนตุลาคมและช่วงกลางเดือนพฤศจิกายน

ความเสียหาย

อุทกภัยซึ่งเกิดขึ้นในภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง และเกือบครึ่งของพื้นที่กรุงเทพมหานครเมื่อปลายปี 2554 นั้น ถือเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ร้ายแรงที่สุดของประเทศไทย มีผู้เสียชีวิตกว่า 600 คน สร้างความเสียหายให้แก่บ้านเรือนประมาณ 1.2-1.5 ล้านหลัง เฉพาะกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีบ้านเรือนที่ได้รับผลกระทบกว่า 1 ล้านหลัง เป็นบ้านจัดสรรประมาณ 460,000 หลัง บ้านเรือนทั่วไปประมาณ 540,000 หลัง

ภาคเกษตรได้รับผลกระทบกว่า 11 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 14 ของพื้นที่ทั่วประเทศ สร้างความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรและชาวนา 721,000 ครอบครัว ส่งผลต่อนาข้าวที่จมน้ำกว่า 9 ล้านไร่ ข้าวเสียหายประมาณ 6 ล้านตัน กระทบพืชไร่กว่า 1.5 ล้านไร่ พืชสวน 5 แสนไร่ ประมงกว่า 120,000 ราย ปศุสัตว์เสียหายกว่า 2 แสนราย มีจำนวนสัตว์เสียหายกว่า 28 ล้านตัว

ทางด้านอุตสาหกรรม มีพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ 8 จังหวัด จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 9,895 แห่งได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม กระทบต่อแรงงานเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมกว่า 6 แสนคน เฉพาะนิคมอุตสาหกรรม 7 แห่งที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและปทุมธานี มีโรงงาน 838 แห่งได้รับความเสียหาย โดยร้อยละ 30 เป็นอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ อีกร้อยละ 26 เป็นอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออก

ด้านการท่องเที่ยวกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง การเสียโอกาสในการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ รวมถึงชื่อเสียงของประเทศเนื่องจากหลายประเทศได้ออกคำเตือนภัยให้นักท่องเที่ยวระมัดระวังในการเดินทางเข้าประเทศไทย

สายงานเศรษฐกิจและโลจิสติกส์ ภาคอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประเมินว่าความเสียหายต่อภาคเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่ที่ประมาณ 1,200 ล้านบาท

การแก้ไขและการป้องกันอุทกภัย

ต้นเดือนสิงหาคม 2554 นายกรัฐมนตรีได้เชิญส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และกรมชลประทาน ประชุมหารือเรื่องสถานการณ์อุทกภัย การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย และการบริหารจัดการปัญหาเรื่องน้ำ

กลไกการช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้น ได้แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สำหรับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้มีการตั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อบูรณาการให้ความช่วยเหลือจากทุกหน่วย

ทางด้าน การให้ความช่วยเหลือนั้น กระทรวงมหาดไทยโดยผู้ว่าราชการจังหวัด สามารถใช้งบประมาณฉุกเฉินในวงเงิน 50 ล้านบาท เพื่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ส่วนกระทรวงพัฒนากำลังคนและความมั่นคงของมนุษย์ จะทำการสำรวจผู้ได้รับความเสียหายร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการให้ความช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพระยะสั้น การดูแลซ่อมแซมบ้านเรือนคนพิการ และการให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก รวมถึงการฟื้นฟูภายหลังน้ำลดด้วย

ในส่วนกรุงเทพมหานคร สำนักการระบายน้ำมีการวางมาตรการปกป้องกรุงเทพฯ โดยวางแผนรับมือน้ำที่มาจาก 3 ทาง คือ

1. น้ำเหนือที่ไหลผ่านแม่น้ำเจ้าพระยา จะระบายออกทะเลโดยตรง
2. น้ำที่มาจากด้านฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีคลองระพีพัฒน์รองรับเป็นด่านแรก จากนั้นจะถูกผันเข้าสู่ประตูระบายน้ำพระนารายณ์ ผ่านคลอง 13 ผ่านเขตหนองจอก ผ่านเขตมีนบุรี ผ่านเขตลาดกระบัง ไหลลงสู่ทะเลที่จังหวัดสมุทรปราการ
3. ฝั่งด้านตะวันตก มีแม่น้ำนครชัยศรี แม่น้ำท่าจีน คอยรับปริมาณน้ำขนาดใหญ่ โดยมีคลองมหาสวัสดิ์คอยเชื่อมน้ำเข้าสู่ระบบ น้ำที่ผ่านมาจากฝั่งตะวันตกนี้จะผ่านแม่น้ำท่าจีนออกสู่ทะเล

นอกจากนั้น ยังมีการวางแผนให้ฝั่งตะวันออกเร่งระบายน้ำผ่านคลองประเวศและคลองแสนแสบเข้าสู่โหมงระบายน้ำ เข้าสู่สถานีสูบน้ำที่พระโขนง สามารถระบายน้ำได้วันละประมาณ 4 ล้านลูกบาศก์เมตร

ฝั่งตะวันตกจะระบายน้ำผ่านคลองทวีวัฒนา เลียบไปตัดคลองภาษีเจริญ ลงสู่แก้มลิงสนามชัยที่คลองราชมนตรี ซึ่งน้ำบางส่วนจะไหลลงสู่คลองดาวคะนอง คลองชักพระ คลองบางกอกใหญ่ สามารถระบายน้ำประมาณ 2 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ส่วนน้ำเหนือก้อนใหญ่ที่ไหลผ่านแม่น้ำเจ้าพระยา กรุงเทพมหานครได้เตรียมสถานีสูบน้ำริมสองฝั่งแม่น้ำ ทำงานประสานกับประตูระบายน้ำ 200 กว่าแห่ง เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำเข้าท่วมพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร

มีการก่อสร้างแนวป้องกันน้ำริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาให้มีความยาวครบ 86 กิโลเมตร และจากเดิมที่มีแนวป้องกันน้ำริมฝั่งเจ้าพระยาสูง 2.50-3.00 เมตร ได้เรียงพื้นที่ทางทิศเหนือของกรุงเทพฯ ตั้งแต่เขตบางซื่อจนถึงสะพานซังฮี้ จะมีแนวป้องกันทั้งสองฝั่งสูง 3 เมตร จากสะพานซังฮี้ถึงสะพานพระราม 9 จะอยู่ที่ระดับความสูง 2.80 เมตร และจากสะพานพระราม 9 ลงไปที่พื้นที่ฝั่งทิศใต้จะอยู่ที่ระดับความสูง 2.50 เมตร โดยจัดเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องเฝ้าระวังสถานการณ์ตลอด 24 ชั่วโมง

แต่ก็ยังมีพื้นที่เสี่ยงอีกราว 27 ชุมชนที่ตั้งอยู่นอกแนวคันกั้นน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณคลองบางกอกน้อย คลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 13 เขต ผู้บริหารกรุงเทพมหานครจึงให้สำนักงานเขตเตรียมแผนรองรับหากน้ำสูงเกิน 1.70 เมตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนอพยพผู้ประสบภัยน้ำท่วมไปยังพื้นที่โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดทำเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เตรียมไว้เพื่อความปลอดภัย

อย่างไรก็ตาม ไม่อาจสกัดกั้นมวลน้ำมหาศาลที่ไหลผ่านกรุงเทพมหานครได้ ศูนย์สนับสนุนการ
 อำนวยการและการบริหารสถานการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม (ศอศ) สรุปรายงานสถานการณ์
 สาธารณภัยเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2554 ว่า กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ประสบภัยจำนวน 42 เขตจาก 50 เขต

ในที่สุดกองทัพได้ระดมกำลังพลเพื่อกระจายความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำ
 ท่วม กลุ่มและองค์กรพลเรือนก็ได้มีส่วนเช่นกัน โดยอาสาสมัครช่วยกันจัดถุงยังชีพและส่งความช่วยเหลือ
 ไปยังพื้นที่ประสบภัย มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยขึ้นที่ท่าอากาศยานดอนเมือง เพื่อ
 ประสานงานการส่งความช่วยเหลือ โรงพยาบาลสนามที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ถูกใช้เป็นที่พักพิง
 แก่ผู้อพยพซึ่งส่วนใหญ่มาจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

นอกจากการประสบปัญหาอุทกภัยแล้ว ยังมีความขัดแย้งเรื่องการกั้นน้ำเกิดขึ้นอีกด้วย เพราะการ
 ใช้พังกั้นน้ำของภาคราชการและภาคประชาชน ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งหลายครั้งระหว่างภาครัฐกับ
 ประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกันเอง ฟังที่ถุกน้ำท่วมรู้สึกโกรธที่พวกตนได้รับผลกระทบอย่างไม่
 เป็นธรรม และมักพยายามทำลายพังกั้นน้ำเหล่านั้น หรือพังประตูน้ำ หรือรื้อคันกั้นน้ำ หรือรื้อแนว
 กระสอบทรายยักษ์ เป็นต้น โดยปราศจากความรู้ความเข้าใจถึงความสูญเสียที่มากมายมหาศาลที่จะตามมา

มหาอุทกภัยปี 2554 ถือเป็นประสบการณ์และเป็นบทเรียนที่สำคัญ นอกจากจะสร้างความเสียหาย
 อย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนทั่วประเทศแล้ว ชาวกรุงเทพมหานครซึ่งไม่ได้
 ประสบภัยน้ำท่วมหนักรุนแรงมาเป็นเวลาหลายสิบปี ต้องประสบเคราะห์กรรมจากภัยพิบัติครั้งนี้ร่วมกับ
 ประชาชนในหลายภาค หลายท้องที่ ทั้งนี้ นอกจากการบริหารจัดการน้ำที่อาจผิดพลาดและไม่สอดคล้องกับ
 ภาวะการณ์ที่สมควรแล้ว สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายและสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน
 ตลอดจนขวัญและกำลังใจของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง คือ การขาดซึ่งความรู้ในด้านการดูแลป้องกัน
 ตลอดจนข้อปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อประสบภัย ให้สามารถเอาตัวรอดได้และเพื่อให้เกิดความสูญเสีย
 น้อยที่สุด

บทที่ 2

การเตรียมความพร้อม ภาคประชาชนของกรุงเทพมหานคร

ที่มาของการจัดทำโครงการ

จากการที่กรุงเทพมหานครได้ประสบอุทกภัยเมื่อปลายปี 2554 โดยมีพื้นที่ประสบภัย 42 เขตจาก 50 เขต ส่งผลให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครจำนวนมากได้รับผลกระทบทั้งด้านคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตรก็ได้รับความเสียหาย ตลอดจนเกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน

กรุงเทพมหานครจึงได้นำเหตุการณ์ในครั้งนี้มาเป็นบทเรียน และถือเป็นประสบการณ์ที่สำคัญเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไข และเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จึงมีแนวคิดที่จะมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องสาธารณภัยเพื่อให้สามารถป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถลดระดับความรุนแรงหรือความเสียหาย รวมทั้งป้องกันเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

เหตุนี้กรุงเทพมหานครจึงได้จัดโครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชนขึ้นในทุกกลุ่มเขต เพื่อเป็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน พร้อมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการบริหารจัดการน้ำแก่ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว ตลอดจนเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้และความคิดเห็นในเวทีเสวนา เพื่อนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปใช้เป็นแนวทางในการวางยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำต่อไป

วัตถุประสงค์

การจัดทำโครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ให้ความรู้ด้วยการบรรยาย การจัดนิทรรศการ และการใช้สื่อชนิดต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการน้ำ
2. แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็นจากการเสวนาและการตอบข้อคำถาม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย
3. รวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการจัดโครงการครั้งนี้ เพื่อใช้เผยแพร่เป็นความรู้แก่ประชาชนทั่วไป

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชน ได้แก่ ตัวแทนชุมชนในพื้นที่เขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร และข้าราชการของกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 6 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 - วันเสาร์ที่ 25 สิงหาคม 2555 จัดที่โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ถนนวิภาวดีรังสิต ผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ตัวแทนชุมชนกลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง เขตบึงกุ่ม เขตคันนายาว เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตหนองจอก และเขตคลองสามวา จำนวน 1,425 คน

ครั้งที่ 2 - วันอาทิตย์ที่ 26 สิงหาคม 2555 จัดที่โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น ถนนวิภาวดีรังสิต ผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ตัวแทนชุมชนกลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ (ยกเว้นเขตดอนเมือง) จำนวน 6 เขต ประกอบด้วย เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ เขตสายไหม และเขตบางเขน จำนวน 1,056 คน

ครั้งที่ 3 - วันเสาร์ที่ 1 กันยายน 2555 จัดที่โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ถนนสุขุมวิท ผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ตัวแทนชุมชนกลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำนวน 11 เขต ประกอบด้วย เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตพระโขนง เขตสวนหลวง เขตบางนา และเขตประเวศ จำนวน 925 คน

ครั้งที่ 4 – วันอาทิตย์ที่ 2 กันยายน 2555 จัดที่โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ถนนสุขุมวิท ผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ผู้แทนชุมชนกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 เขต ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตดุสิต เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตพญาไท เขตราชเทวี และเขตวังทองหลาง จำนวน 699 คน

ครั้งที่ 5 – วันเสาร์ที่ 8 กันยายน 2555 จัดที่หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ตัวแทนชุมชนกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตจอมทอง เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา และเขตดอนเมืองอีก 1 เขต รวมทั้งสิ้น 9 เขต จำนวน 1,260 คน

ครั้งที่ 6 - วันอาทิตย์ที่ 9 กันยายน 2555 จัดที่หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ตัวแทนชุมชนกลุ่มเขตกรุงธนใต้ จำนวน 7 เขต ประกอบด้วย เขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตราษฎร์บูรณะ และเขตทุ่งครุ จำนวน 895 คน

เมื่อรวมกับผู้เกี่ยวข้องอีก 40 คน มีผู้เข้าโครงการนี้ทั้งสิ้น 6,300 คน

กิจกรรม

การจัดทำโครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชนนี้ แบ่งกิจกรรมหลักออกเป็น 4 กิจกรรม ได้แก่

1. การบรรยาย เพื่อให้ความรู้ทั้งเชิงวิชาการและปฏิบัติการด้านการดูแลป้องกันก่อนประสบภัย ตลอดจนวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมหลังจากเป็นผู้ประสบภัยแล้ว โดยวิทยากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันด้านการบริหารจัดการน้ำ องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเสวนา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรม

3. การร่วมรับฟังแนวคิดและแนวทางในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขสถานการณ์น้ำของ กรุงเทพมหานคร

4. การใช้สื่อ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ประกอบด้วย
  - 1.1 นิทรรศการภาพและข้อมูลหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ที่ให้บริการ ประชาชนในด้านต่าง ๆ
  - 1.2 วิดิทัศน์ แสดงภาพการทำงานของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ในการดูแลแก้ไขปัญหาตลอดจนการบริหารจัดการน้ำ เพื่อประโยชน์ของชาวกรุงเทพมหานคร

กำหนดการ

การจัดงานทั้ง 6 ครั้งแบ่งกำหนดการเป็นภาคเช้าและภาคบ่าย โดยภาคเช้าเป็นการบรรยายของวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน คือ อาจารย์ปราโมทย์ ไม้กลัด บรรยายเรื่อง “เรียนรู้ธรรมชาติของมวลน้ำขนาดใหญ่” และรองศาสตราจารย์ ดร. สุจริต คุณชนกุลวงศ์ บรรยายเรื่อง “มาตรการการป้องกันเฉพาะกิจ” ยกเว้นวันที่ 25 สิงหาคม 2555 เป็นการบรรยายของอาจารย์ปราโมทย์ ไม้กลัด กับอาจารย์ศศิน เฉลิมลาภ

พิธีกรดำเนินรายการบนเวทีเสวนา ประกอบด้วย นายอรรถพล กิตติกุล ดำเนินรายการในวันที่ 25 สิงหาคม 2555 วันที่ 1-2 กันยายน 2555 และวันที่ 9 กันยายน 2555

นายธนาชาติ บุตรแสนพรหม ดำเนินรายการในวันที่ 26 สิงหาคม 2555

นายคณู สิงหเสนี ดำเนินรายการในวันที่ 8 กันยายน 2555

และนายคุณาकर เกิดพันธ์ เป็นพิธีกรดำเนินรายการภาคสนามทั้ง 6 ครั้ง

ภาคบ่ายเป็นการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชน” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี อาจารย์ศศิน เฉลิมลาภ และผู้แทนชุมชนที่ประสบอุทกภัย ซึ่งกลุ่มกรุงเทพตะวันออกได้แก่ นายอำนาจ ยูอันเงาะ กรรมการชุมชนเกาะใหญ่พัฒนา เขตมีนบุรี กลุ่มกรุงเทพเหนือได้แก่ นายวัชรวิ กาญจนประทุม ประธานกรรมการหมู่บ้านเนียนกล้าสามัคคี เขตลาดพร้าว กลุ่มกรุงเทพใต้ได้แก่นางมุกดา เผือกแดง เลขานุการชุมชนวัดม่วงแค เขตบางรัก กลุ่มกรุงเทพกลางได้แก่ นายโอภาส จิตตวรรณ ผู้แทนชุมชนเขตพญาไท และนายธีรศักดิ์ สุขโชติพรชัย ผู้แทนชุมชนเขตสัมพันธวงศ์ กลุ่มกรุงธนเหนือได้แก่ นายกมล พุทธสุวรรณ ผู้แทนชุมชนเขตทวีวัฒนา และกลุ่มกรุงธนใต้ได้แก่นางนวล อ่วมเปี่ยม ประธานชุมชนเลียบบคลองทวีวัฒนา เขตบางแค โดยมีนายนเรศ ล้วนไพรินทร์ เป็นผู้ดำเนินการเสวนา

ช่วงสุดท้ายของรายการในภาคบ่ายทั้ง 6 ครั้ง เป็นการตอบคำถามของผู้เข้าร่วมโครงการโดยวิทยากรและผู้บริหารของกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามนั้น ๆ

บทที่ 3

การเรียนรู้เรื่องน้ำ และการบริหารจัดการน้ำ

การเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์เกิดการ พัฒนาและแตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่น ๆ การเรียนรู้ช่วยให้มนุษย์รู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้

ความสำคัญของการเรียนรู้

มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายของการเรียนรู้ไว้มากมาย อาทิ

การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างถาวรในพฤติกรรม อันเป็นผลมาจากการฝึกที่ได้รับการ เสริมแรง (Kimble, 1964)

การเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันเป็นผลมาจากประสบการณ์และการฝึก ทั้งนี้ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดจากการตอบสนองตามสัญชาตญาณ ฤทธิ์ของยา หรือ สารเคมี หรือปฏิกิริยาสะท้อนตามธรรมชาติของมนุษย์ (Hilgard & Bower, 1981)

การเรียนรู้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลเนื่องมาจาก ประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลประสบมา (Cronbach)

การเรียนรู้ คือ กระบวนการเพิ่มพูนและปรุงแต่งระบบความรู้ ทักษะ นิสัย หรือการแสดงออกต่าง ๆ อันมีผลมาจากสิ่งกระตุ้นอินทรีย์ โดยผ่านประสบการณ์ การปฏิบัติ หรือการฝึกฝน (Webster's Third New International Dictionary)

จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้นั้น นักการศึกษาอย่าง Bloom ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนใน 3 ด้านดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือ ผลของการเรียนรู้ที่เป็นความสามารถทางสมอง ครอบคลุมพฤติกรรมประเภทความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล
2. ด้านเจตพิสัย (Affective Domain) คือ ผลของการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึก ครอบคลุมพฤติกรรมประเภท ความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติ การประเมินค่าและค่านิยม
3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือ ผลของการเรียนรู้ที่เป็นความสามารถด้านการ ปฏิบัติ ครอบคลุมพฤติกรรมประเภท การเคลื่อนไหว การกระทำ การปฏิบัติงาน การมี ทักษะและความชำนาญ

ดังนั้น องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ จะมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ คือ

1. แรงขับ (Drive) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เป็นความพร้อมที่จะเรียนรู้ของบุคคล ทั้งสมอง ระบบประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อ แรงขับและความพร้อมเหล่านี้จะก่อให้เกิดปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมที่จะชักนำไปสู่การเรียนรู้ต่อไป
2. สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้บุคคลมีปฏิกิริยา หรือพฤติกรรมตอบสนองออกมาในสภาพการเรียนการสอน สิ่งเร้าจะหมายถึงครู กิจกรรมการสอน และอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้
3. การตอบสนอง (Response) เป็นปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมา เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า ทั้งส่วนที่สังเกตเห็นได้และส่วนที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น การเคลื่อนไหว ท่าทาง คำพูด การคิด การรับรู้ ความสนใจ และความรู้สึก เป็นต้น
4. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นการให้สิ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคคล อันมีผลในการเพิ่มพลังให้เกิดการเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองเพิ่มขึ้น การเสริมแรงมีทั้งพลังทางบวกและทางลบ ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ของบุคคลเป็นอย่างมาก

กล่าวโดยสรุปการเรียนรู้จะมีลักษณะสำคัญ คือ

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการ การเกิดการเรียนรู้ของบุคคลจะมีกระบวนการของการเรียนรู้จากการไม่รู้ไปสู่การเรียนรู้ กล่าวคือ

การเรียนรู้เริ่มเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้า (Stimulus) มากระตุ้นบุคคล ระบบประสาทจะตื่นตัว เกิดการสัมผัส (Sensation) ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า แล้วส่งกระแสประสาทไปยังสมองเพื่อแปลความหมายโดยอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นการรับรู้ (Perception) ใหม่ อาจสอดคล้องหรือแตกต่างไปจากประสบการณ์เดิม แล้วสรุปผลของการรับรู้นั้น เป็นความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Concept) และมีปฏิกิริยาตอบสนอง (Response) อย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งเร้าตามที่รับรู้ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แสดงว่าเกิดการเรียนรู้แล้ว

2. การเรียนรู้ไม่ใช่วุฒิภาวะ แต่การเรียนรู้อาศัยวุฒิภาวะ

วุฒิภาวะคือระดับความเจริญเติบโตสูงสุดของพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของบุคคลแต่ละวัยที่เป็นไปตามธรรมชาติ แม้ว่าการเรียนรู้จะไม่ใช่วุฒิภาวะ แต่การเรียนรู้ต้องอาศัยวุฒิภาวะด้วย เพราะการที่บุคคลจะมีความสามารถในการรับรู้ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้ามากหรือน้อยเพียงใด นั้น ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นมีวุฒิภาวะเพียงพอหรือไม่

3. การเรียนรู้เกิดได้ง่าย ถ้าสิ่งที่เรียนเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน

การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน คือ การเรียนในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการจะเรียนหรือสนใจจะเรียน เหมาะกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนและเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน การเรียนในสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนในสิ่งที่ผู้เรียนไม่ต้องการหรือไม่สนใจ

4. การเรียนรู้แตกต่างกันตามตัวบุคคลและวิธีการในการเรียน

ในการเรียนรู้สิ่งเดียวกัน บุคคลต่างกันอาจเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน เพราะบุคคลอาจมีความพร้อม ต่างกัน มีความสามารถในการเรียนต่างกัน มีอารมณ์และความสนใจที่จะเรียนต่างกัน และมีความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเรียนต่างกัน

ในการเรียนรู้สิ่งเดียวกัน ถ้าใช้วิธีเรียนต่างกัน ผลของการเรียนรู้อาจมากน้อยต่างกันได้ และวิธีที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มากสำหรับบุคคลหนึ่ง อาจไม่ใช่วิธีเรียนที่ทำให้อีกบุคคลหนึ่งเกิดการเรียนรู้ได้มาก เท่ากับบุคคลนั้นก็ได้อีก

ความเสียหายอย่างใหญ่หลวงทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั่วประเทศจากมหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2554 นอกเหนือจากการบริหารจัดการน้ำที่อาจผิดพลาดและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์แล้ว การขาดความรู้ในเรื่องอุทกภัยและการดูแลป้องกัน ตลอดจนข้อปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมเมื่อประสบภัย ให้สามารถเอาตัวรอดได้และสูญเสียน้อยที่สุด เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งเช่นกัน จึงเป็นความเหมาะสมที่จะนำทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ในการจัดทำโครงการนี้ โดยมุ่งเน้นพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของผู้เข้าร่วมโครงการ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องอุทกภัยและการดูแลป้องกัน รวมทั้งนำความรู้ที่ได้นี้ไปใช้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนของตนต่อไป และคาดหวังว่าจะเกิดผลทางด้านเจตพิสัย (Affective Domain) ไม่มากนักน้อย นั่นคือความรู้สึก ความสนใจต่อการบริหารจัดการน้ำของผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งจะส่งผลต่อทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หรือการกระทำ การปฏิบัติการในเรื่องการบริหารจัดการน้ำต่อไปในอนาคต

การเรียนรู้ตามโครงการ

ตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ นั้น มีองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งคือ ผู้ให้ความรู้ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองจากผู้เรียนหรือผู้รับฟัง ดังนั้น การจัดกิจกรรมในโครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชน จึงได้แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 2 ส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ

1. การเรียนรู้จากการบรรยาย

เป็นความรู้จากการบรรยายโดยวิทยากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างสูง ได้แก่

- อาจารย์ปราโมทย์ ไม้กลัด อดีตอธิบดีกรมชลประทาน และรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา บรรยายหัวข้อเรื่อง “*เรียนรู้ธรรมชาติของมวลน้ำขนาดใหญ่*”

- รองศาสตราจารย์ ดร.สุจริต คุณชนกุลวงศ์ หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมแหล่งน้ำ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน บรรยายหัวข้อเรื่อง “*มาตรการการป้องกันเฉพาะกิจ*”

- อาจารย์ศศิน เฉลิมลาภ อาจารย์และนักวิชาการด้านธรณีวิทยา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต บรรยายหัวข้อเรื่อง “*การเตรียมตัวเข้าสู่ข้อมูลและการวิเคราะห์สถานการณ์*”

2. การเรียนรู้จากประสบการณ์และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เป็นความรู้ที่ได้จากการบอกเล่าถึงประสบการณ์ตรงของนักวิชาการและภาคประชาชน และความรู้ที่ได้จากส่วนคำถาม-คำตอบของผู้เข้าร่วมกิจกรรมบนเวทีเสวนา

ในส่วนของนักวิชาการ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน มาลีสี รองคณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และอาจารย์ศศิน เฉลิมลาภ อาจารย์คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้แทนชุมชนเขตมีนบุรี เขตลาดพร้าว เขตบางรัก เขตพญาไท เขตสัมพันธวงศ์ เขตทวีวัฒนา และเขตบางแค ดังมีรายนามต่อไปนี้

นายอำนาจ ยูอันเงาะ ผู้แทนชุมชนจากเขตมีนบุรี มาร่วมเสวนาในวันเสาร์ที่ 25 สิงหาคม 2555 ที่โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น

นายวัชรวิ กาญจนประทุม ผู้แทนชุมชนจากเขตลาดพร้าว มาร่วมเสวนาในวันอาทิตย์ที่ 26 สิงหาคม 2555 ที่โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น

นางมุกดา เพื่อกแดง ผู้แทนชุมชนจากเขตบางรัก มาร่วมเสวนาในวันเสาร์ที่ 1 กันยายน 2555 ที่โรงแรมแอมบาสซาเดอร์

นายโอภาส จิตตวรรณ ผู้แทนชุมชนจากเขตพญาไท มาร่วมเสวนาในวันอาทิตย์ที่ 2 กันยายน 2555 ที่โรงแรมแอมบาสซาเดอร์

นายธีรศักดิ์ สุขโชติพรชัย ผู้แทนชุมชนจากเขตสัมพันธวงศ์ มาร่วมเสวนาในวันอาทิตย์ที่ 2 กันยายน 2555 ที่โรงแรมแอมบาสซาเดอร์

นายกมล พุทธสุวรรณ ผู้แทนชุมชนจากเขตทวีวัฒนา มาร่วมเสวนาในวันเสาร์ที่ 8 กันยายน 2555 ที่หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

และนางนวล อ่วมเปี่ยม ผู้แทนชุมชนจากเขตบางแค มาร่วมเสวนาในวันอาทิตย์ที่ 9 กันยายน 2555 ที่หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

ความรู้เรื่องน้ำและการบริหารจัดการ

การบรรยายเรื่อง “เรียนรู้ธรรมชาติของมวลน้ำขนาดใหญ่”

โดย อาจารย์ปราโมทย์ ไม้กลัด

กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลอยู่ในพื้นที่ที่มีปัญหา เพราะอยู่ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง จึงเป็นบริเวณที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จำเป็นต้องเรียนรู้ธรรมชาติของมวลน้ำที่มาจากทางตอนบน หากไม่เรียนรู้ให้ชัดเจน ตระหนักรู้ให้ชัดเจนแล้วก็จะแก้ไขปัญหามิได้ถูกต้องและไม่ได้เต็มที่

อุทกภัยที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมาเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหในอนาคตได้ เรื่องราวของอุทกภัยในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลในอดีตนั้น เมื่อศึกษาวิเคราะห์ด้วยหลักการ จะพบว่าในอนาคตก็จะเกิดเหตุการณ์คล้าย ๆ กันเช่นนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความถี่ในการเกิดอุทกภัย ความรุนแรงของอุทกภัยที่เกิดขึ้นในอดีต ในอนาคตจะมีความถี่และความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากระบบนิเวศน์และสภาพภูมิศาสตร์ของกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลในปัจจุบันเสื่อมโทรมลงอย่างมาก

ดังนั้น จึงต้องเรียนรู้ธรรมชาติ โดยเฉพาะมวลน้ำขนาดใหญ่ที่จะเกิดผลกระทบต่อกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นการเรียนรู้ธรรมชาติเพื่อนำมาเป็นครุณ์เอง

ที่ผ่านมา อุทกภัยที่เกิดขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2485 ถือเป็นมหาอุทกภัยที่ใหญ่มาก น้ำท่วมใหญ่ทั่วกรุงเทพมหานครและธนบุรีและท่วมข้างอยู่เป็นเดือน เกิดความสูญเสียอย่างมาก และยังอยู่ในความทรงจำของผู้คนจำนวนมาก

ยุคต่อมาในรอบ 35 ปีที่ผ่านมา สามารถบันทึกปีที่มีการเกิดอุทกภัยที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้คือ พ.ศ. 2518 พ.ศ. 2521 พ.ศ. 2523 พ.ศ. 2526 พ.ศ. 2529 พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2538 พ.ศ. 2539 พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2549 พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2553 และพ.ศ. 2554

พ.ศ. 2523 ปีนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกตรวจพื้นที่ และเกิดโครงการบรรเทาอุทกภัยกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากทรงรับสั่งว่ากรุงเทพมหานครเป็นเขตเศรษฐกิจ ต้องหาทางปกป้องเขตเศรษฐกิจนี้ ทรงใช้คำว่า “ปกป้อง” เนื่องจากพื้นที่ของกรุงเทพมหานครยังไม่กว้างใหญ่ไพศาลเหมือนในปัจจุบัน บริเวณขานเมืองและฝั่งธนบุรีมีลักษณะเป็นสวนเป็นนา บ้านเรือนที่อยู่อาศัยมีน้อยมาก จึงเกิดการคิดระบบป้องกันขึ้นแต่ยังไม่ได้ลงมือทำ โดยจัดทำคันกั้นริมแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านคลองรังสิต ด้านทิศเหนือ ริมคลองหกวา ด้านทิศตะวันออกที่ถนนร่มเกล้า ถนนกิ่งแก้ว เพื่อปกป้องกรุงเทพฯ ชั้นในไม่ให้น้ำเข้ามาโจมตีกรุงเทพฯ ชั้นในได้

พ.ศ. 2526 เกิดน้ำท่วมใหญ่อีก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกตรวจพื้นที่เป็นเวลา 7 วัน ใน 7 พื้นที่ไม่ซ้กันทั้งฝั่งธนบุรี บางนา ลาดกระบัง จึงเกิดกระบวนการขับเคลื่อนในการป้องกันน้ำท่วม กรมชลประทานรับผิดชอบส่วนหนึ่ง กรมทางหลวงแผ่นดินทำส่วนหนึ่ง กรุงเทพมหานครรับผิดชอบส่วน

หนึ่ง เกิดการบูรณาการซึ่งช่วยบรรเทาความเดือดร้อนและความเสียหายให้แก่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ไม่น้อย

พ.ศ. 2533 น้ำท่วมใหญ่ที่กรุงเทพมหานครจากฝนตกเพราะมีพายุเข้าแนวพาดกลาง ฝนตกหนักที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดสระบุรี น้ำไหลท่วมพื้นที่เพาะปลูกที่ทุ่งรังสิต ทำสวนส้มเสียหายไปเป็นแสนไร่ ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครแกวมินบุรี หนองจอก ลาดกระบัง เกิดน้ำท่วม ระบายไม่ออก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริให้จัดทำ “กรีนเบลต์” คล้าย ๆ กับ “ฟลัดเวย์” ที่เป็นแนวคิดในปัจจุบัน โดยกรีนเบลต์จะเป็นทางยาวแบบเข็มขัดเพื่อระบายน้ำออกสู่อ่าวไทยทางฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2538 เกิดน้ำท่วมใหญ่มาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเรียกประชุม เนื่องจากมีมวลน้ำขนาดใหญ่เข้ามาถึงนครสวรรค์ และจะต้องไหลบ่าเข้ากรุงเทพมหานคร ได้ทรงรับสั่งให้ผลัดน้ำมวลใหญ่ไปออกทางด้านตะวันออก ซึ่งมี “ฟลัดเวย์” ตามธรรมชาติอยู่ ปรากฏว่าในปีนั้นแกวมินบุรี หนองจอก ลาดกระบัง บางพลี บางบ่อ น้ำท่วมเจ็บนอง เนื่องจากถูกบล็อคด้วยถนนสุขุมวิท ทำให้ไหลไปไม่ได้ จึงมีการตั้งสถานีสูบน้ำเพื่อช่วยสูบน้ำให้ลงทะเลไป

พ.ศ. 2545 เป็นมหาอุทกภัย น้ำท่วมใหญ่ทางภาคอีสาน

พ.ศ. 2554 มหาอุทกภัยที่เกิดจากธรรมชาติ เริ่มจากนครสวรรค์ ฝนตกมากจนน้ำล้นเขื่อนตลิ่งและลามเข้าทุ่ง ต้นเดือนกันยายนมีลมมรสุมเข้าประเทศไทย 2 ลูก พอลายเดือนกันยายนต่อต้นเดือนตุลาคมมีลมมรสุมเข้ามาอีก 3 ลูก ทำให้ภาคเหนือตอนบนมีฝนตกมาก ไหลลงสู่ตอนล่างจนทำให้น้ำท่วมกรุงเทพมหานคร

โดยสรุป ในรอบ 35 ปีที่ผ่านมา กลุ่มน้ำเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ได้รับผลกระทบรุนแรงและเกิดอุทกภัยที่รุนแรง 13 ปี เฉลี่ยแล้ว 3 ปีเกิดขึ้น 1 ครั้งโดยประมาณ บ่งบอกถึงอุทกภัยร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ที่มีความถี่คล้าย ๆ กัน มีความรุนแรงคล้าย ๆ กันที่ได้เกิดขึ้นในอดีตมาแล้ว

สาเหตุสำคัญของอุทกภัยในกลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง

1. สาเหตุทางธรรมชาติ เป็นปรากฏการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุม
  - 1.1 การเกิดฝนตกหนักและตกนานในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน ได้แก่ ปิง วัง ยม น่าน ลุ่มน้ำสะแกกรัง และลุ่มน้ำป่าสัก ทำให้ปริมาณน้ำฝนมีมากผิดปกติ
  - 1.2 สภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ตั้งแต่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาลงมาจนถึงกรุงเทพมหานครมีลักษณะแบนราบ เป็นที่ลุ่มต้ำน้ำท่วมถึง ตลิ่งแม่น้ำเจ้าพระยาไม่สามารถรับน้ำที่มากได้ จึงไหลเข้าไปในที่ลุ่มต้ำและท่วมขังระบายออกยาก
  - 1.3 น้ำทะเลหนุนสูง ในช่วงเวลาที่แม่น้ำเจ้าพระยามีน้ำไหลหลากมามาก ส่งผลให้ไม่สามารถระบายน้ำลงทะเลได้
2. สาเหตุจากการกระทำของมนุษย์ เป็นตัวการสำคัญที่สุดเพราะไม่สามารถยับยั้งการกระทำของมนุษย์ได้
  - 2.1 การบุกรุกแผ้วถางป่าไม้ที่เป็นทรัพยากรหลักในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธาร หรือในเขตพื้นที่ทั่วไป ซึ่งการรื้อฟื้นป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์เป็นเรื่องยากแต่จำเป็นต้องทำ แต่จะไม่สามารถคักน้ำไว้ไม่ให้เป็นอุทกภัยได้
  - 2.2 การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์และสภาวะแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล มีการใช้ที่ดินโดยไม่มีการควบคุมและไม่เหมาะสม เกิดการขยายตัวของชุมชน บางชุมชนรุกถ้ำทางน้ำ เกิดการขยายเขตเศรษฐกิจ

และย่านอุตสาหกรรม ทั้ง ๆ ที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำ ส่งผลให้เกิดการทำลายระบบระบายน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติไป

- 2.3 ความเจริญของบ้านเมือง การก่อสร้างบ้านเรือน ถนน สิ่งก่อสร้าง ๆ เต็มไปหมด ซึ่งเกิดการขวางทางน้ำไหลหรือมีการบุกรุกทางน้ำขึ้น
- 2.4 การไม่มีระบบระบายน้ำอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ เมื่อน้ำล้นตลิ่งจึงไหลบ่าเข้าสู่แผ่นดิน เพราะไม่มีระบบระบายน้ำอุทกภัยออกสู่อ่าวไทยซึ่งตามหลักการต้องมี แต่ที่มีอยู่เป็นระบบคลองเพื่อการเกษตร กระจายน้ำเข้าไปในแผ่นดินเพื่อการทำนาทำการเกษตร ฉะนั้นการที่จะระบายน้ำออกสู่อ่าวไทยตรง ๆ จึงหายากมาก จะให้ระบายไปทางฟลัดเวย์ตามธรรมชาติก็ถูกบล็อกไว้หมด
- 2.5 แม่น้ำลำคลองมีสภาพตื้นเขินและถูกบุกรุก
- 2.6 แผ่นดินในกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลทรุดด้วยน้ำมือของมนุษย์เอง สืบเนื่องจากการพัฒนาสร้างความเจริญของรัฐบาลตั้งแต่ปีพ.ศ. 2500 เศษ ๆ สนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมจนกระจายไปถึงจังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร เมื่อน้ำที่จะใช้ในอุตสาหกรรมมีไม่เพียงพอ ก็มีการเจาะน้ำบาดาลและสูบขึ้นมาใช้จนเกินความสมดุลของน้ำใต้ดินที่จะมาทดแทน ส่งผลให้เกิดแผ่นดินทรุดหรือยุบตัวลง ส่งผลให้น้ำระบายไม่ออก เกิดน้ำท่วมขังตามมา
- 2.7 สภาพปัญหาอันเกิดจากการบริหารจัดการ ที่ต้องวางระบบแก้ไขให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เป็นไป

มุมมองต่อเหตุการณ์มหาอุทกภัยปีพ.ศ. 2554 ที่ควรตระหนักรู้และใช้เป็นครูสอน

การแก้ปัญหา ต้องเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาศึกษา กรณีของเหตุการณ์มหาอุทกภัยปีพ.ศ. 2554 มีสาเหตุมาจาก

1. การเกิดฝนตกหนักและตกนานในภาคเหนือ มีปริมาณฝนตกมากกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของภาคเหนือ น้ำฝนจึงไหลลงแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน มาสู่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดนครสวรรค์ เกิดน้ำล้นตลิ่ง เกณฑ์เฉลี่ยของภาคเหนืออยู่ที่ 1,217 มิลลิเมตร แต่ในปีพ.ศ. 2554 วัดได้ 1,500 มิลลิเมตร มากกว่าเกณฑ์เฉลี่ยถึง 40 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นน้ำจึงล้นตลิ่งอยู่ที่จังหวัดนครสวรรค์ประมาณ 1 เดือนครึ่ง ปรากฏการณ์ที่ฝนตกหนักและตกนานเรียกว่าเป็นน้ำท่า ซึ่งหากน้ำท่าล้นตลิ่งก็คืออุทกภัยนั่นเอง
2. แม่น้ำเจ้าพระยาที่ท้ายเขื่อนเจ้าพระยา จังหวัดชัยนาท เกิดน้ำล้นตลิ่งนานถึง 2 เดือน

3. แม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดสิงห์บุรีจะแคบ น้ำจึงล้นตลิ่งอยู่นาน 2 เดือนครึ่ง มีลักษณะเป็นน้ำมากทรงตัวอยู่นาน ต่อมาประตูระบายน้ำบางโจมศรีแตก เนื่องจากน้ำมีระดับสูง ล้นตลิ่งมานาน ประตูกันน้ำไม่ไหว

4. ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตัวแม่น้ำเจ้าพระยามีความจุน้อยมาก น้ำจึงกระจายไปในทุ่งและล้นตลิ่งอยู่นานถึง 3 เดือน

5. พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างประสบปัญหาอุทกภัยเป็นบริเวณกว้าง อันเกิดจากน้ำจำนวนมากล้นตลิ่งกระจายไปทั่ว ตั้งแต่อำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร แล้วเข้าสู่ย่านรังสิต คลองรังสิต คลองระพีพัฒน์แยกหก

6. อิทธิพลของน้ำทะเลหนุนสูงก็มีส่วนอย่างยิ่ง ช่วงเดือนสิบ เดือนสิบเอ็ด และเดือนสิบสอง เป็นช่วงที่น้ำทะเลจะหนุนสูงกว่าเดือนอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติแต่ก็ทำให้น้ำล้นตลิ่งไหลลงสู่ทะเลได้ยาก

7. การจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ก็มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดปัญหาอุทกภัยเช่นกัน เป็นผลจากพายุที่เข้าไทย 3 ลูกติด ๆ กันในช่วงปลายเดือนกันยายนต่อต้นเดือนตุลาคม ทำให้เขื่อนต้องระบายน้ำออกมา มิฉะนั้นเขื่อนจะแตกได้

8. การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์และสภาพความเป็นอยู่ มีส่วนทำให้เกิดอุทกภัยรุนแรง ได้แก่ การก่อสร้างบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างสองฝั่งทางน้ำโดยไม่มีมาตรการควบคุมและรู้เท่าทันธรรมชาติ เมื่อถึงคราวเกิดอุทกภัยน้ำไหลหลาก ย่อมเกิดความสูญเสียอย่างมากมาย เช่น บริเวณคลองรังสิตประยูรศักดิ์ คลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำนครนายก ขุดขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2433 เพื่อจัดหาน้ำไปหล่อเลี้ยงพื้นที่นาและการคมนาคม ถ้าหากไม่มีการพัฒนาพื้นที่สองฝั่งคลองและบริเวณทั่วไปเป็นพื้นที่ชุมชน เป็นเขตหมู่บ้านจัดสรร และเขตเศรษฐกิจอย่างไม่มีขอบเขตดังเช่นปัจจุบัน ก็คงจะไม่เกิดความเสียหายรุนแรงจากอุทกภัย

หรือคลองพระพิมลเดิมเรียกว่าคลองพระราชพิมลในเขตบางบัวทอง คลองนี้ก็เช่นกัน คลองนี้ขุดในปีพ.ศ. 2430 เชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อการคมนาคมและจัดหาน้ำมาหล่อเลี้ยงพื้นที่นา พื้นที่สวน ซึ่งจะไม่เกิดความเสียหายรุนแรงเนื่องจากอุทกภัยเลย ถ้าหากไม่มีการพัฒนาพื้นที่สองฝั่งคลองและบริเวณทั่วไป เป็นชุมชนที่อยู่อาศัยและหมู่บ้านจัดสรรอย่างไม่มีขอบเขตดังเช่นปัจจุบัน

9. การไม่มีระบบระบายน้ำอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ หรือที่มีอยู่ตามธรรมชาติก็ถูกทำลายไปหมด ระบบคลองสำคัญที่ได้พัฒนามาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งหมดเป็นคลองแนวขวางเชื่อมระหว่างแม่น้ำกับแม่น้ำ จึงไม่ช่วยระบายน้ำอุทกภัยซึ่งล้นตลิ่งเข้าไปท่วมออกสู่อ่าวไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และปัจจุบันไม่มีการพัฒนาเพิ่มอีกด้วย

ส่วนพื้นที่ในทุ่งที่น้ำสามารถไหลหลากออกสู่อ่าวไทย ในเขตโครงการเชียงราก-คลองด่าน ตั้งแต่ทิศใต้ทุ่งรังสิตต่อเนื่องไปถึงชายทะเลในเขตจังหวัดสมุทรปราการ มีงานสร้างและปรับปรุงคลองระบายน้ำขนาดใหญ่ทางด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ดำเนินการในปีพ.ศ. 2465 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน พื้นที่ดังกล่าวทั้งหมดปัจจุบันอยู่ในเขตพัฒนาและเขตชุมชน จึงทำลายระบบระบายน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติหมดไป

10. แผ่นดินทรุดเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์อุทกภัยมีความรุนแรงมากขึ้น ย่านมหาวิทยาลัยรามคำแหงทรุดไปมากกว่า 1 เมตรแล้ว แถวดอนเมืองก็ทรุดไป 70-80 เซนติเมตร จึงเป็นเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วมมากในปีพ.ศ. 2554

สรุป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งไว้เมื่อปี พ.ศ. 2533 ว่า เราต้องเรียนรู้ภัยธรรมชาติแล้วใช้เป็นครูที่จะสอนเรา แต่จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่คิดขับเคลื่อนกันเลย แม้ว่าเราอาจจะแก้ปัญหาไม่ได้ แต่ก็สามารถเรียนรู้สาเหตุของการเกิดน้ำท่วมมาก ๆ ได้ ต้องเข้าใจและรู้ทัน เข้าใจสภาพภูมิประเทศในแต่ละพื้นที่ เช่น ที่ลุ่มต่ำมีน้ำท่วมถึงเป็นประจำหรือไม่ ที่พักอาศัยอยู่ตรงส่วนไหน ต้องวางแผนสู้ส่วนหนึ่ง และปรับตัวอีกส่วนหนึ่ง

การเกิดฝนตกหนักและตกนานแผ่กระจายทั่วภาคเหนือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด ต้องติดตามข้อมูลปริมาณน้ำ และระดับน้ำอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งลำน้ำสายสำคัญที่อดีตเคยล้นตลิ่งเกิดอุทกภัยเป็นประจำ กรณีลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างให้ติดตามข้อมูลน้ำในแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน เจ้าพระยา ป่าสัก ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่ละวันอย่างไร สามารถดูข้อมูลระดับน้ำของกรมชลประทานได้ ซึ่งข้อมูลน้ำท่ามีหมดทุกสายน้ำ

นอกจากนี้ ให้วิเคราะห์แยกแยะปัญหาให้เข้าใจอย่างกระจ่างในทุกแง่มุม โดยไม่มีการบิดเบือนเหนือสิ่งอื่นใด ต้องยึดหลัก มีสติ รู้ตัว ตื่นรู้ มีปัญญา รู้คิด ให้เข้าใจและรู้เท่าทันธรรมชาติ โดยไม่หวั่นวิตกต่อเหตุการณ์จนเกินเหตุ

นี่คือการเรียนรู้ เรียนรู้ว่าจะเกิดมวลน้ำก้อนใหญ่หรือไม่ ไม่ใช่เรียนรู้ว่าจะไปสู้กับมันอย่างไร ชุมชนควรตระหนักรู้และยึดหลักการพึ่งพาตัวเอง ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด แล้ววิเคราะห์พิจารณาว่าจะเอาอย่างไร ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาอุทกภัยเป็นเรื่องทางเทคนิค เป็นกระบวนการใหญ่ที่จะต้องจัดการทั้งระบบ เป็นภารกิจของภาครัฐและรัฐบาล เฉพาะแต่ละบ้านให้รับรู้เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นแล้ววางแผนการจัดการ ซึ่งการจัดการปัญหาอุทกภัยมีหลายแบบ จะรู้หรือจะปรับตัวก็ให้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำเพื่อชุมชนของตนเอง

การบรรยายเรื่อง “มาตรการการป้องกันเฉพาะกิจ”

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สุจริต คูณธนกุลวงศ์

การบรรยายในครั้งนี้เพื่อต้องการให้ข้อมูลเรื่องเกิดอะไรขึ้นกับน้ำท่วมปี 2554 แผนงานของรัฐบาล ผลกระทบที่มีต่อกรุงเทพมหานคร ข้อมูลสนับสนุนเกี่ยวกับอุทกภัย และการดูแลตนเอง

อุทกภัยปี 2554

ก่อนปี 2526 กรุงเทพมหานครมีสภาพการณ์เช่นเดียวกับปี 2554 แต่หลังจากนั้นได้มีการวางแผนการทำพื้นที่ปิดล้อมและติดตั้งระบบสูบน้ำต่าง ๆ จนสร้างความมั่นใจในเรื่องปัญหาอุทกภัยได้ แต่เมื่อเกิดมหาอุทกภัยเมื่อปีที่แล้วก็ส่งผลให้ความมั่นใจลดน้อยลง

ประเด็นหลักของสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อปีที่แล้ว มีอยู่ 3-4 เรื่อง เรื่องหนึ่งคือปริมาณฝนที่ตกมากกว่าค่าเฉลี่ยและตกอยู่นาน ถ้ามองในระยะยาวก็ต้องยอมรับว่า ฝนจากนี้ไปอาจจะไม่เหมือนฝนในอดีต ฝนที่ตกในปัจจุบันอาจจะตกวันเดียวหรือ 2-3 วันอย่างมากแล้วก็หายไป และระบบรองรับน้ำฝนที่ออกแบบไว้ส่วนใหญ่จะมีการเผื่อไว้แล้วบวกลบ 20 เปอร์เซ็นต์ แต่ปีที่แล้วฝนมามากและเกินกว่าเกณฑ์เฉลี่ยถึง 40 เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นโดยระบบที่มีอยู่จึงไม่สามารถรองรับได้

เรื่องประตูลดน้ำเป็นอีกเรื่องหนึ่ง นอกจากประตูลดน้ำบางโคมศรีที่แตกเพราะปริมาณน้ำล้นแล้ว ยังมีประตูแบบนี้ที่เสียหายไปประมาณ 30 ประตูตลอดลำแม่น้ำ ส่งผลให้ระบบควบคุมน้ำที่มีอยู่เกือบจะทำอะไรไม่ได้

ปีที่แล้วน้ำไหลลงมาแบบธรรมชาติ คือ ไหลจากที่สูงไปสู่ที่ต่ำ ทำให้การดูแลควบคุมระดับน้ำทำได้ไม่ถึง 40 เปอร์เซ็นต์ ที่เหลือจึงล้นตลิ่งแล้วเข้ามาเข้าทุ่งนา โดยเริ่มจากทางทิศตะวันออกก่อน ไหลจากบริเวณบางโคมศรีเข้าจังหวัดลพบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วเข้าทุ่งรังสิต เข้าสู่เขตบริเวณทางเหนือของกรุงเทพมหานคร คือ ดอนเมือง สายไหม เป็นแนวที่น้ำได้ทะลวงเข้ามาจากทางเหนือลงมาทางใต้ เป็นเหตุการณ์ที่ค่อนข้างผิดปกติ ทำให้น้ำเข้ามาในส่วนกลางมาก ปกติแล้วจะมีการดันน้ำไปทางตะวันออกได้ แต่ปีที่แล้วน้ำกลับผ่านเข้ามาตรงส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่

ปริมาณน้ำเมื่อปีที่แล้วไม่สูงนักเท่ากับเหตุการณ์เมื่อปี 2549 แต่ว่าท่วมขังอยู่นาน ใช้เวลาเกือบ 2 เดือน ทำให้ปริมาณน้ำที่มีอยู่สูงกว่าเกณฑ์แล้วความสามารถในการรับน้ำไม่อยู่ โดยสรุปคือฝนตกมาก ตกนาน ตกมากในแม่น้ำยม แม่น้ำน่าน น้ำที่มาจากกรุงเทพมหานครประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์มาจากแม่น้ำยม แล้วมีฝนตกในพื้นที่อีกประมาณ 40-60 เปอร์เซ็นต์ ฝนตกในเขื่อนอีก 10 กว่าเปอร์เซ็นต์ แล้วก็ยังมีฝนตกจากด้านเหนืออีก จึงทำให้มวลน้ำมีจำนวนมาก นอกจากนั้น ในอดีตจะมีช่วงจังหวะการผันน้ำ แต่ปีที่แล้วไม่สามารถผันน้ำได้เลย เนื่องจากมีการรอกเก็บเกี่ยวข้าวอยู่

ขณะเดียวกันระบบเตือนภัยซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในลำน้ำ พอน้ำเข้าทุ่งก็ไม่สามารถรู้ได้ว่ามีปริมาณน้ำเท่าไร หลายปีจึงส่งผลกระทบต่อนิคมอุตสาหกรรม 7 แห่ง เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงไม่ต่ำกว่า 8 หมื่นล้านบาท ในภาพรวมของประเทศแล้วเกิดความเสียหายทั้งสิ้นประมาณ 1.2 พันล้านบาท

แผนงานของรัฐบาล

จากประสบการณ์มหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นเมื่อปีที่แล้ว รัฐบาลจึงได้จัดทำแผนการบริหารจัดการในระยะเร่งด่วนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ และเพื่อบรรเทาปัญหา โดยตั้งเป้าไว้ว่าถ้าน้ำมาอย่างปีที่แล้ว อย่างน้อยที่สุดก็น้ำท่วมในเขตปริมณฑล ส่วนในเขตเศรษฐกิจจะไม่ท่วมเท่าปีที่แล้ว ดังนั้นแผนงานที่วางไว้จึงประกอบด้วย

1. **มีการควบคุมปริมาณน้ำในเขื่อนให้มากขึ้น** แต่ก็เกิดเป็นปัจจัยเสี่ยงตัวใหม่เช่นกัน ปกติในเดือนพฤษภาคม น้ำในเขื่อนจะมีอยู่ 50 เปอร์เซ็นต์ พอเดือนมิถุนายนก็จะขึ้นไปเป็น 60 เปอร์เซ็นต์ เดือนกรกฎาคมมี 70 เปอร์เซ็นต์ เดือนสิงหาคมมี 80 เปอร์เซ็นต์ เดือนกันยายนมี 90 เปอร์เซ็นต์ พอถึงเดือนตุลาคมส่วนใหญ่แล้วจะเป็น 100 เปอร์เซ็นต์พอดี เพราะถือว่าหมดหน้าฝน จากนั้นไปจะเข้าหน้าแล้ง ก็จะเอาน้ำในเขื่อนมาทำนาปรังและน้ำประปา แต่ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นคือในเดือนกันยายนและตุลาคม เป็นเวลาที่ประจวบเหมาะกับความของน้ำท่วมพอดี ดังนั้นถ้าฝนตกมากในเขื่อน ทางเขื่อนก็ต้องปล่อยน้ำออกมา ก็จะทำให้น้ำจากเขื่อนมาสมทบกับน้ำที่ท่วมอยู่แล้ว ทำให้นโยบายการป้องกันน้ำท่วมของรัฐบาลในปีนี้อาจจะเกิดภัยแล้งได้ ณ วันนี้ น้ำในเขื่อนมีอยู่ 57 เปอร์เซ็นต์แทนที่จะเป็น 80 เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นก็จะกันน้ำไว้ส่วนหนึ่ง ขณะนี้ในเขื่อนเก็บน้ำไว้ไม่ต่ำกว่า 8 พันล้านลูกบาศก์เมตร เหตุนี้จึงมั่นใจได้ว่าปริมาณน้ำราว 25 เปอร์เซ็นต์ของฝนที่ตกในปีที่แล้ว เขื่อนสามารถรองรับไว้ได้
2. **มีการเตรียมพื้นที่รองรับน้ำ** ได้มีการสำรวจพื้นที่ที่สามารถเก็บกักน้ำที่บริเวณเหนือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเหนือจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งสามารถรองรับน้ำได้ประมาณ 1.2 ล้านไร่หรือประมาณ 5 พันล้านลูกบาศก์เมตร เพราะฉะนั้นครึ่งหนึ่งของน้ำจะอยู่ที่เขื่อน 25 เปอร์เซ็นต์ อยู่ที่ทุ่งรับน้ำที่กำหนดไว้อีก 25 เปอร์เซ็นต์ หากน้ำจะมามากเท่าปีที่แล้ว ก็จะลงมาไม่เกิน 50 เปอร์เซ็นต์
3. **การขุดลอกคลอง** ปีนี้รัฐบาลได้ใช้งบประมาณในการขุดลอกมากกว่า 10 ปีที่ผ่านมา ผู้ที่อาศัยอยู่ริมคลองจะเห็นได้ว่า มีการปรับปรุงคลองเพื่อว่าเมื่อน้ำล้นมาจะสามารถสูบออกและระบายได้โดยเร็ว ก็จะทำให้น้ำท่วมไม่ถึง 2 เดือนอย่างปีที่แล้ว

สามเรื่องนี้เป็นเรื่องดำเนินการในช่วงเวลาเร่งด่วนที่เห็นได้ชัดเจน ที่เหลือก็มีการซ่อมประตูละบายน้ำทั้ง 30 แห่งที่เสียหาย ซึ่งแล้วเสร็จไปแล้วประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ สิ้นเดือนสิงหาคมนี้จะสามารถรองรับน้ำที่ไม่สูงได้ ปัจจุบันถือได้ว่าการควบคุมน้ำกันอยู่แล้ว

นอกจากนั้น เป็นเรื่องของนโยบายเสริม เช่น การกำหนดเวลาฤดูกาล กำหนดการปลูกพืชในแต่ละปีให้เหมาะสมตามสภาพอุตุทุกที่เกิดขึ้น เพื่อการวางแผนจัดการน้ำ ตัวอย่าง วางเกณฑ์การปลูกข้าวให้เหมาะสม พยายามให้เกี่ยวเกี่ยวให้เสร็จสิ้นภายในปลายเดือนสิงหาคม

การบริหารพื้นที่รับน้ำ โดยมีเกณฑ์การผันน้ำ กำหนดผู้ตัดสินใจ และการชดเชย

มีระบบเตือนภัยเพื่อเตรียมการและประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งเครื่องมือการทำงานปริมาณฝนและน้ำท่า

การบริหารน้ำในอ่างเก็บน้ำทั้งในช่วงหน้าน้ำและหน้าแล้ง

มีการตั้งหน่วยงานชื่อ กปอ. ดูแลในเรื่องการจัดสรรน้ำ เป็นต้น

ผลกระทบต่อกรุงเทพมหานคร

รัฐบาลกลางจะเข้ามาช่วยในด้านการดูแลและปรับปรุงระบบของกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างเช่น ในเขตดอนเมือง จะเน้นคลองเปรมประชากรเพื่อให้สามารถระบายน้ำสู่บางเขนได้เร็วยิ่งขึ้น และมีการปรับปรุงคลองด้านตะวันออกเพื่อให้สามารถรับน้ำได้บางส่วน และรับน้ำท่าที่จำเป็นต้องล้นให้ระบายออกที่นี้ได้บ้าง

จากการวิเคราะห์พบว่าปัญหาของกรุงเทพมหานครคือ น้ำที่ไหลเข้ามาแล้วแม้จะมีเครื่องสูบน้ำจำนวนพอสมควร แต่คลองมีขนาดเล็กเกินไป ถ้าปล่อยน้ำเข้ามามาก น้ำก็จะไหลบ่าเข้าถนนได้ ปัจจุบันจึงได้มีการกำหนดปริมาณน้ำที่จะไหลเข้าให้เหมาะสม มีการปรับปรุงคลอง มีการติดตั้งเครื่องดันน้ำกรณีฉุกเฉิน เพื่อให้สามารถไหลไปที่สถานีสูบน้ำที่จะระบายสู่อุโมงค์และออกแม่น้ำเจ้าพระยาได้

จะเห็นได้ว่าเรื่องของคลองมีความสำคัญมากในเขตกรุงเทพมหานคร และการระบายน้ำผ่านคลองก็เป็นหัวใจสำคัญเช่นกัน ในการลำเลียงน้ำออกสู่อุโมงค์หรือสถานีสูบน้ำที่อยู่ปลายแม่น้ำเจ้าพระยา

ทางตอนเหนือของกรุงเทพมหานคร ได้มีการกำหนดกติการะหว่างเขตด้านนอกซึ่งเป็นจังหวัดปทุมธานีและเขตด้านในซึ่งเป็นเขตของกรุงเทพมหานครว่า จะใช้เส้นทางไหนในการลำเลียงน้ำ กรณีที่จำเป็นต้องเปิดประตูน้ำจากคลองรังสิตเข้ามา จะมีการกำหนดอัตราในการสูบน้ำและการระบายน้ำกระจายไปตามคลองต่าง ๆ ที่มีอยู่พอสมควร สามารถสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งว่า รัฐบาลกลางได้ดูแลใน

ส่วนของภารกิจน้ำจากตอมบน กรณีที่มีน้ำล้นเข้ามาก็ได้มีการดูแลในเรื่องการผันน้ำเข้าเขตกรุงเทพมหานคร โดยผ่านคลองหลักต่าง ๆ ที่ได้ขุดลอกแล้ว มีการติดตั้งเครื่องผันน้ำ มีการติดตั้งและปรับปรุงเครื่องสูบน้ำที่อยู่ปลายคลองให้สมดุลกัน

โดยสรุป ระบบป้องกันน้ำในเขตเมืองจะพยายามให้ปริมาณน้ำเข้าและน้ำออกอยู่ในอัตราที่เสมอกัน เพื่อให้ น้ำอยู่ในระดับตลิ่งแล้วไม่ล้นข้ามถนนหลักอย่างปีที่แล้ว นี่คือแนวทางที่ได้ดำเนินการในระยะเร่งด่วนของส่วนกลางโดยกรมชลประทานกับกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลสนับสนุน

จากประสบการณ์มหาอุทกภัยเมื่อปีที่แล้ว สิ่งที่เราควรเรียนรู้อย่างหนึ่งคือการติดตามการพยากรณ์อากาศ เพื่อให้สามารถคาดการณ์ปริมาณน้ำฝนได้อย่างคร่าว ๆ และเตรียมการป้องกันดูแลทรัพย์สินและชีวิตของตนเองได้

ได้มีความร่วมมือกับกระทรวงเทคโนโลยีและสารสนเทศในเรื่องการแจ้งภัย โดยปีที่แล้วมีการใช้เว็บไซต์ในการแจ้งภัย การแจ้งระดับน้ำมากหรือน้อย เป็นการใช้กระบวนการทางสังคมแจ้งภัยซึ่งกันและกันที่ได้ผลอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพมหานคร

ขณะนี้เรามีข้อมูลสำหรับถนนหลักและคลองแล้ว แต่ระดับพื้นที่ยังไม่มีข้อมูล จึงขอเสนอระบบการแจ้งภัยผ่านมือถือ เช่น บอกว่าซอยพิบูลสงคราม กี่โมง น้ำเป็นอย่างไร จากข้อมูลนี้ก็จะพอทราบได้ว่ามวลน้ำค่อย ๆ ไหลเข้ามาแล้วตามเวลาที่แจ้ง เป็นตัวอย่างของความร่วมมือผ่านกลไกทางโทรศัพท์มือถือ แล้วเข้าสู่เว็บไซต์ได้ในที่สุด

การดูแลตนเอง

จากบทเรียนปีที่แล้ว สิ่งที่เราทำได้เองในบ้านของตนเอง ได้แก่

1. ต้องเตรียมเครื่องสูบน้ำ
2. ยกเก็บของมีค่า
3. น้ำท่วมส่วนใหญ่จะผ่านท่อระบายน้ำมา เพราะฉะนั้นต้องดูแลท่อระบายน้ำที่ย้อนกลับเข้ามาในบ้าน
4. ระบบไฟฟ้า ถ้าไฟดับเครื่องสูบน้ำก็ใช้ไม่ได้ ความปลอดภัยก็ไม่มี เพราะฉะนั้นต้องเตรียมการให้พร้อมกรณีไฟดับ รวมทั้งการป้องกันระบบไฟฟ้า
5. กรณีการหนีภัย ถ้าจำเป็นจะหนีไปไหน ศูนย์อพยพกรุงเทพมหานครมีที่ไหนบ้าง บ้านญาติที่จะไปขออาศัยอยู่ที่ไหน

6. สัตว์เลี้ยงก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง ปีที่แล้วไม่มีการวางระบบเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง และสุนัขอพยพส่วนใหญ่จะไม่รับสัตว์เลี้ยง จึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ต้องดูแล
7. อุปกรณ์จำเป็นต่าง ๆ เช่น ถูทราย ของเด็กเล็ก น้ำดื่ม เครื่องนอน และเรือหากจำเป็น

การดำเนินงานระยะยาว

แผนระยะยาวมีการวางแผนไม่ต่ำกว่า 10-20 ปี เพื่อให้เขตที่ราบภาคกลางโดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร สามารถรับความเสี่ยงต่อภัยน้ำท่วมระยะยาวได้ สิ่งที่รัฐบาลคิดไว้มี 3 เรื่องได้แก่

1. การปลูกป่า การสร้างอ่างเก็บน้ำ
2. การปรับปรุงพื้นที่ของกรมชลประทานให้เป็นพื้นที่รับน้ำนองได้ดีขึ้น ขณะเดียวกันในเขตเทศบาลต่าง ๆ ก็จะเอาแนวคิดเรื่องพื้นที่ปิดล้อมมาใช้ พื้นที่ปลายน้ำอย่างกรุงเทพมหานครถือเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ต้องนำแนวคิดเรื่อง Floodway มาใช้
3. การควบคุมการใช้ที่ดิน เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานครและ/หรือเทศบาล ถ้าไม่มีการควบคุมการใช้ที่ดิน น้ำมาก็จะหลากและท่วมไปหมด หากสามารถกำหนดพื้นที่ที่อยู่อาศัยและพื้นที่น้ำได้ดี ก็จะสามารถควบคุมน้ำให้ไปในที่ที่ต้องการได้

โดยแนวคิดแล้ว ทั้งเรื่องป่าและเขื่อนสามารถเก็บน้ำได้ระดับหนึ่ง ซึ่งยังนำไปใช้ในหน้าแล้งได้อีกด้วย เพราะฉะนั้นจึงต้องพัฒนาต้นน้ำเพื่อเก็บกักน้ำให้อยู่ ส่วนพื้นที่กลางน้ำซึ่งเป็นผืนนาส่วนใหญ่ ก็ต้องมีการปรับปรุงว่าจะสามารถใช้พักน้ำได้แค่ไหน ในระยะยาวไม่อาจแน่ใจได้ว่าพื้นที่ในเขตภาคกลางตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์ลงมาจะเป็นท้องนาไปตลอดหรือไม่ บางพื้นที่อาจเป็นชุมชนหรือเป็นนิคมอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ดังนั้น การใช้ที่ดินในพื้นที่ใต้จังหวัดนครสวรรค์ลงมาถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับกรุงเทพมหานครอย่างมาก ถ้าสามารถดูแลพื้นที่บริเวณนั้นได้ พื้นที่ของกรุงเทพมหานครก็จะปลอดภัยขึ้น แต่ถ้ามีการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณดังกล่าว น้ำก็จะหลากมาเหมือนปี 2554 และไหลเข้ากรุงเทพมหานครโดยตรง เป็นความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

คำถามคือน้ำที่ไหลมาจากทางเหนือลงมาจะให้ไปไหน ปัจจุบันมีแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีนเป็นหลัก ด้านฝั่งตะวันออกผันไปทางแม่น้ำท่าจีนได้เล็กน้อย วันนี้อย่างประเทศได้มาศึกษาแล้วว่า ถ้าจะให้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไหลลงทะเลโดยไม่เข้ากรุงเทพมหานคร จะต้องทำกำแพงตลอดริมแม่น้ำยาวประมาณ 60 กิโลเมตร ซึ่งกำแพงนี้จะต้องสูง 5.50 เมตร ซึ่งแนวคิดนี้ น่าจะเป็นไปได้ยาก อีกแนวคิดคือการให้น้ำผันออกด้านซ้ายและด้านขวา ข้างละประมาณ 500 เมตร หมายความว่าเราต้องมีทางกว้างประมาณ 2 กิโลเมตร แล้วน้ำสูงประมาณเมตรครึ่ง ให้น้ำค่อย ๆ ระบายออก โดยที่กักแถวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาระดับหนึ่ง แล้วค่อย ๆ ผันออกสองข้าง เพื่อให้ น้ำเข้ากรุงเทพมหานคร

น้อยลง กรณีนี้ถ้าได้ออกด้านข้างมาก น้ำที่ท่วมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็จะกินเวลาน้อยลง แต่ได้นำออกน้อย น้ำก็จะท่วมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นานขึ้น แนวคิดต่อไปคือจำเป็นต้องให้น้ำไหลผ่านกรุงเทพมหานครบ้างตามความจำเป็น และสุดท้ายเอาแนวคิดทั้งหมดมารวมกันทั้งหมด คือ ทำคันกั้นน้ำสูงขึ้นบ้าง ด้านนอกช่วยบ้าง กรุงเทพมหานครก็ช่วยให้น้ำผ่านไปบ้าง แต่ยังเป็นโจทย์อยู่เพราะทั้งหมดนี้ต้องการการยอมรับและการลงทุน และต้องทำการศึกษานี้ไปไม่ต่ำกว่า 2 ปีเพื่อจะรวมแผนทั้งหมดตั้งแต่ป่าจนถึงทะเล แต่สิ่งที่น่ากลัวมากที่สุดคือสภาพอากาศ มีการกล่าวว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า น้ำทะเลจะสูงขึ้น 12 เซนติเมตร ก็จะทำให้การระบายน้ำออกทะเลมีความสามารถลดลง และในอนาคตฝนที่ตกจะรุนแรงขึ้น อาจจะน้อยลงแต่มาแรง ซึ่งจะทำให้ ต้องปรับระบบการระบายน้ำอีก

แผนการดำเนินงานในระยะยาวอีกเรื่องหนึ่ง คือ การจัดโซนนิ่งให้เป็นพื้นที่สีเขียว พื้นที่อาคาร พื้นที่เก็บกักน้ำ และการเก็บน้ำสำรองไว้ใช้ในยามหน้าแล้ง ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องไปคิดต่อ

โดยสรุปแล้วปีที่แล้วมีปัญหาเรื่องน้ำท่วม ปีนี้จึงมีการทำแผนเร่งด่วน โดยกักน้ำเป็นบางส่วนและเป็นช่วง ๆ เมื่อน้ำมาถึงกรุงเทพมหานครก็จะมีปริมาณลดลงประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ กรุงเทพมหานครต้องรับผิดชอบประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ ได้ใช้วิธีการระบายน้ำออกบ้างเพื่อไม่ให้ระดับน้ำสูงเกินไป ขณะเดียวกันก็ต้องช่วยชุมชนด้านเหนือด้วย นับจากนี้ไปทางด้านเหนือต้องมีการปลูกป่า การปรับปรุงพื้นที่ที่ท้องนาให้เก็บน้ำได้บ้าง ส่วนด้านใต้ต้องหาทางให้น้ำออกทะเลไปได้ และมีแนวคิด 3 ทางว่าจะทำคันแบบสูง ๆ ประมาณ 5 เมตรตลอดริมแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อป้องกันน้ำไหลหลากเข้ากรุงเทพมหานคร ปล่อยให้ลงทะเลไปโดยตรง หรือจะผลักดันไปด้านข้างให้จังหวัดอื่นรับน้ำแทน หรือทุกคนจะช่วยกันรับตามสัดส่วน ปรับปรุงภายในให้สามารถรับน้ำได้ และในระยะยาวต้องให้น้ำมีทางเดินได้ แต่ในที่สุดแล้วแต่ละบ้านก็ต้องช่วยเหลือตัวเองเพื่อให้พอรับสภาพได้กรณีที่กรุงเทพมหานครรับไม่ไหวในบางช่วง

การจัดการจากนี้ไปคงจะช่วยให้ทั้งในแง่ของระดับน้ำและเวลาได้ดียิ่งขึ้น บางส่วนอาจจะมีการจ้างที่ปรึกษามาช่วยในการสร้างกระบวนการและออกแบบ คาดว่าจะใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี พื้นที่ของกรุงเทพมหานครจึงจะมีความปลอดภัยมากขึ้น แต่ถ้าไม่ทำอะไรเลยก็ต้องเป็นแบบปีที่แล้ว ดังนั้นการลงทุนด้วยงบประมาณสักก้อนหนึ่ง เพื่อช่วยให้ในระยะยาวมีความเสี่ยงลดลง มีความมั่นคงมากขึ้นน่าจะคุ้มค่า ส่วนจะอย่างไรนั้นก็มีหลายความคิดมาก คงต้องรับฟังแล้วหาข้อสรุปร่วมกัน

การบรรยาย
เรื่อง “การเตรียมตัวเข้าสู่ข้อมูลและการวิเคราะห์สถานการณ์”

โดย อาจารย์ศติน เจลิมลาก

ปีที่แล้วเกิดน้ำท่วมเกือบทั่วประเทศ จังหวัดที่ไม่ประสบภัยน้ำท่วมคือลุ่มน้ำแม่กลอง และภาคอีสาน แม้แต่ทางภาคใต้ก็มีน้ำท่วมเช่นกัน เรียกได้ว่าปี 2554 เกิดอุทกภัยเต็มทีราบของแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีน เมื่อก่อนจะเรียกว่าน้ำท่วมทุ่งเพราะน้ำไหลบ่าเข้าทุ่งมาและมีลักษณะดังนี้คือ จะค่อย ๆ มาตามถนนแล้วมาช้ามากราว 1-2 วัน แต่พอน้ำเริ่มรวมตัวกันได้เพียงครึ่งวันก็สูงถึงเข่า อีกครึ่งวันถึงเอว ปีที่แล้วน้ำมาจากทางคลองรังสิตแล้วเข้าท่วมถนนพหลโยธินและถนนวิภาวดีรังสิต จนดูเป็นแม่น้ำมากกว่าถนน

การหาข้อมูลของกรุงเทพมหานคร คนไม่ค่อยเข้าเว็บไซต์ของสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ความจริงข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของกรมชลประทาน ของกรุงเทพมหานคร ของกรมอุทกภัย ของ gisda หรือของใครต่อใคร มีให้เกือบครบเพียงแต่ทุกคนไม่ค่อยเข้าไปในสื่ออินเทอร์เน็ต ถ้ารู้ข้อมูลว่าน้ำจากทางเหนือปีนี้น้ำน้อยมีปริมาณ 1-2000 ลูกบาศก์เมตร ปีที่น้ำมากมีถึง 4-5000 ลูกบาศก์เมตร ขณะที่แม่น้ำเจ้าพระยาสามารถระบายน้ำโดยไม่ล้นตลิ่งอยู่ที่ 2-3000 ลูกบาศก์เมตร ดังนั้นถ้ามีค่าเตือนว่าบางไทรกับปทุมธานีมีปริมาณน้ำ 4-5000 ลูกบาศก์เมตร แสดงว่าอันตรายแล้ว รู้เท่านี้ก็เพียงพอแล้ว เพราะความจริงคนเราไม่อยากจะฟังว่าน้ำท่วม 4000 ล้านลูกบาศก์เมตร ต้องการรู้ว่าอีกกี่วันน้ำท่วมถึงเอวและท่วมกี่วัน

ถ้าเข้าไปในเว็บไซต์ของกรมชลประทาน จะบอกข้อมูลของประเทศ บอกสถานการณ์ของเขื่อน ความจุของเขื่อนแต่ละแห่ง จำไว้แต่เพียงว่าเขื่อนที่มีผลโดยตรงกับกรุงเทพมหานครมีอยู่ 2 เขื่อน คือ เขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ ถ้าเมื่อไรสองเขื่อนนี้มีปริมาณน้ำ 8-9,000 ลูกบาศก์เมตร แสดงว่าเขื่อนจะเต็มแล้ว เขื่อนป่าสักเป็นอีกเขื่อนหนึ่งที่มีผลต่อกรุงเทพมหานคร

มีเว็บไซต์บอกสถิติต่าง ๆ เช่น ปี 2538 เกิดน้ำท่วม ถนนเต็มไปด้วยน้ำอยู่เป็นชั่วโมง เข้ามาตามถนนแล้วก็ระบายออกทัน เพราะฉะนั้นลักษณะน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครคือน้ำเข้าน้ำออกสู้กัน แล้วแต่ความสามารถของผู้รับผิดชอบ

แผนที่ก็เป็นสิ่งที่มีประโยชน์อีกอย่างหนึ่ง เพื่อที่จะได้รู้ว่าเราอยู่ตรงไหน หากดูจากแผนที่จะเห็นว่ากรุงเทพมหานคร ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง เป็นที่ราบน้ำท่วมถึง หมายความว่าแผ่นดินที่เราอยู่นี้เป็นตะกอนดินของแม่น้ำเจ้าพระยารวมกับแม่น้ำท่าจีน เราอยู่บนที่ดินที่เป็นที่ราบน้ำท่วมถึงกับกระบวนการทางธรณีนํ้าหลาก ดังนั้นเราจะหลบน้ำท่วมตลอดไปก็จะมีปัญหา

ข้อมูลพวกนี้จะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ ทำให้เรามีความรู้มากขึ้น เพราะเมื่อปีที่แล้วที่บ้านอยุธยา น้ำท่วมทั้ง ๆ ที่ได้คิดบ้านขึ้นสูงเท่ากับน้ำท่วมเมื่อปี 2538 ปรากฏว่ามากกว่า 50 เซนติเมตร แม้จะเป็นนักธรณีวิทยาแต่ก็ไม่รู้ว่าภาคกลางมีระดับน้ำเท่าไร จึงเอาพื้นที่ภาคกลางตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์เป็นตารางเมตรคูณด้วยค่าเฉลี่ยน้ำ ได้ผลออกมาเป็นหมื่นลูกบาศก์เมตร ทดลองเข้าไปค้นหาในเว็บไซต์ของกรมชลประทานพบว่า แม่น้ำทั้ง 3 สายใกล้กรุงเทพฯ ได้ค่าหมื่นลูกบาศก์เมตร ดังนั้นถ้ามีเป็นหมื่นลูกบาศก์

เมตรที่จังหวัดนครสวรรค์ ต้นตุลาคมมีที่เขื่อนภูมิพลกับเขื่อนสิริกิติ์อีกสองหมื่นลูกบาศก์เมตร และลมมรสุมยังเข้าประเทศไทยอย่างต่อเนื่องอีก คงต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 100 วันจึงจะระบายน้ำออกไปหมด การที่จะออกไปได้ก็ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร จึงสามารถประเมินตัวเองได้ว่าจะรอดพ้นหรือไม่ ดังนั้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2554 ซึ่งน้ำมาติดขัดอยู่ที่หลักหก กำลังจะข้ามฝั่งด้านตะวันตกของกรุงเทพฯ ส่วนฝั่งด้านตะวันออกเข้ามานาน นองอยู่เต็มทุ่ง กรุงเทพฯ จึงได้เกิดน้ำท่วมตามที่ทราบกัน

โดยรวมแล้วแม่น้ำเจ้าพระยารองรับการไหลของน้ำได้ 2-3000 ลูกบาศก์เมตร ถ้ามากไปกว่านั้นสัก 500 ลูกบาศก์เมตรก็ท่วมล้นตลิ่งได้ตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์ลงมา

อีกเรื่องที่เป็นปัญหาคือคันกั้นน้ำ คนรุ่นใหม่ไม่ทราบว่าคันกั้นน้ำของกรุงเทพฯ อยู่ที่ไหน คันกั้นน้ำนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแนวคิดให้ จะแบ่งกรุงเทพฯ ออกเป็นชั้นนอกและชั้นใน แต่คนส่วนใหญ่ก็ไม่ทราบว่าส่วนไหนเป็นชั้นนอกส่วนไหนเป็นชั้นใน ตามหลักการจะยึดที่คันกั้นน้ำ ดังนั้นถนนร่มเกล้า ถนนกิ่งแก้ว ถนนหทัยราษฎร์ รวมทั้งบางพลีด้วยจะเป็นชั้นนอก เราต้องรู้ว่าเราอยู่ชั้นนอกหรือชั้นในเพื่อจะได้เตรียมการได้

เรื่องข้อมูลและการสื่อสารเป็นกุญแจสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ข้อมูลมีค่อนข้างมากและเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ ทั้งของหน่วยราชการและภาคเอกชน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะทำอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำอย่างไรให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ทำอย่างไรให้สามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อประมวลผลให้เกิดประโยชน์

แหล่งข้อมูลที่ใช้ติดตามสถานการณ์น้ำท่วมเมื่อปีที่แล้ว จะมีเว็บไซต์แก้มลิง เว็บไซต์ของกรุงเทพมหานคร แผนที่ของกรุงเทพมหานคร เว็บไซต์ของกรมอุตุนิยมิวิทยา แผนที่ของกรมชลประทาน เป็นต้น จากแหล่งข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าน้ำที่จะเข้ามาท่วมกรุงเทพฯ มี 3 ทางคือ (1) น้ำล้นจากแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบนผสมกับน้ำทะเลหนุนสูง (2) น้ำจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี และ (3) น้ำล้นจากคันกั้นน้ำชั้นนอกที่ราษฎร์นิมิต ร่มเกล้า หทัยราษฎร์ กิ่งแก้ว บางพลี ถ้าดูแผนที่ก็รู้ว่าจะมาทางไหนสามารถประเมินได้อย่างคร่าว ๆ

สำหรับชาวกรุงเทพมหานคร สิ่งที่ต้องศึกษาเพื่อการเตรียมตัวคือ 1. ต้องเข้าไปดูการระบายน้ำจากกรุงเทพมหานคร 2. ต้องดูสถานการณ์จากกรมชลประทาน และ 3. ดูที่ปากเกร็ดว่าน้ำใกล้จะล้นคันกั้นน้ำหรือยัง แล้วนำมาวิเคราะห์ก็จะได้คำตอบในระดับหนึ่ง

ข้อมูลที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งคือ น้ำที่ท่วมประเทศไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จะพบว่าน้ำท่วมใหญ่ ๆ มาก่อนข้างสม่ำเสมอ ก่อนปี 2554 คือปี 2374 ที่น้ำเคยท่วมสูงสุด ดังนั้นน้ำท่วมใหญ่จะเกิดขึ้นราว 100-200 ปีต่อครั้ง มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นอีกถ้าไม่เกิดภาวะโลกร้อนเสียก่อน อันนี้เป็นข้อมูลที่ได้มานานแล้วเมื่อ 20 ปีก่อน ถ้าสรุปตามข้อมูลนี้ น้ำท่วมประจำปีอาจลดได้จริง แต่น้ำท่วม

ใหญ่จะยังคงมาสม่ำเสมอ สมัยรัชกาลที่ 3 ที่ 4 ความห่างของน้ำท่วมใหญ่ประมาณ 13 ปี สมัยรัชกาลที่ 5 ความห่างประมาณ 4.2 ปีต่อครั้ง รัชกาลที่ 7 และรัชกาลที่ 8 เกิดบ่อย ความห่างประมาณ 5.5 ปีต่อครั้ง ได้ลองคิดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2500 เป็นต้นมา พบว่าเกิดขึ้น 3.4 ปีต่อครั้ง อย่างไรก็ตามน้ำจะท่วมกรุงเทพฯ หรือไม่อยู่ที่ความสามารถในการป้องกัน และข้อมูลที่บอกให้ทราบในครั้งนี้เพื่อให้คนภาคกลางที่ราบต่ำน้ำท่วมถึง ถึงแม้ว่าจะสร้างเขื่อนอีกก็จะท่วมได้ ให้ทราบว่าน้ำท่วมใหญ่จะมาเยือนเรา 10 – 20 ปีต่อครั้ง แต่มหาอุทกภัยจะมาใน 50-100 ปีต่อครั้ง เมื่อเกิดขึ้นแล้วอยากให้ระบายน้ำออกไป ไม่ค่อยอยากให้สร้างเขื่อน

สืบค้นและศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เามาใช้ประโยชน์ ศึกษาระบบป้องกันน้ำให้ดี ติดตามข่าวสารจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ที่สำคัญคือปริมาณน้ำ 3-4-5 พันล้านลูกบาศก์เมตรต่อวินาทีบริเวณจังหวัดปทุมธานี ต้องเฝ้าระวังให้ดี เชื่อได้ว่าน่าจะรอดและป้องกันตัวเองได้ สามารถลดความเสี่ยงและความเสียหายต่าง ๆ ลงได้

ประสบการณ์การจัดการน้ำ

ประสบการณ์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน มาลีสี

เปรียบเทียบสถานการณ์น้ำปีที่แล้วกับปีนี้

จะเห็นได้ว่าปีที่แล้วมีฝนตกในปริมาณที่มากจริง ๆ คือ ตกตั้งแต่เดือนมีนาคม เมษายน เพราะมีแนวพายุพัดผ่านบริเวณภาคเหนือตอนล่างลงมาถึงภาคกลางตอนบน ตกมากผิดปกติ โดยที่เราไม่ทันไหวตัวทั้งภาครัฐหรือนักวิชาการต่าง ๆ ต้องบอกว่าจริง ๆ แล้วสัญญาณของปีที่แล้วก็มีอยู่บ้าง แต่เราไม่ทันในการตั้งหลัก ถ้าเรามีการประเมินตั้งแต่ต้นปีของปีที่แล้ว สถานการณ์รุนแรงหนักหนาคงจะไม่เกิด ปีที่แล้วพอฝนตก น้ำก็เต็มเขื่อน แต่เราไม่ได้พร่องน้ำเพราะไม่คิดว่าจะร้ายแรง

ในขณะที่ปีนี้ นักวิชาการทั้งส่วนราชการต่าง ๆ มีการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ มาตั้งแต่ต้นปี มีการติดตามในเรื่องของฝน สถิติ การตกของฝน และเรื่องต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และทำนาย ทว่าปีนี้เราใช้การบริหารแบบพิเศษ แบบไม่ปกติ คือ พร่องน้ำไว้เลยเพราะกลัวฝนมาก แต่ปรากฏว่าแนวโน้มต้นปีหน้ามีโอกาสแล้งสูงมาก เพราะเรา “ไม่กล้า” เก็บน้ำไว้ นี่คือน้ำที่จะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นการบริหารจัดการน้ำท่วม น้ำแล้ง จึงมีความสัมพันธ์อยู่มาก ถ้าเป็นการบริหารแบบปีนี้และถ้าต่อไปฝนตกไม่มาก ปีหน้าต้องเตรียมการแล้วว่าเราจะมี การแบ่งน้ำ มีการใช้น้ำ การดึงน้ำกันอย่างไร น้ำที่ปล่อยมาจากเขื่อนจะต้องเข้าไปพื้นที่ใด พื้นที่ใดจะต้องรองรับน้ำ เป็นมิติที่ต้องมองกันยาว ๆ เราไม่ได้พูดถึงเรื่องน้ำท่วมเพียงอย่างเดียว

มองจากสถานการณ์ในปีนี้น่าค่อนข้างมั่นใจได้ เหตุการณ์ที่เจออย่างปีที่แล้วมีโอกาสน้อยมาก เพราะปีที่แล้วสัญญาณผิดปกติมาตั้งแต่ต้นปี แต่ปีนี้จน ณ ปัจจุบันต้องบอกว่าสัญญาณผิดปกตินั้นไม่มีเลย ต่อจากนี้ไปถ้าฝนตกมากและพายุถล่มเข้ามาตลอดเวลา ก็อาจจะมีโอกาสเกิดขึ้นบ้าง แต่เชื่อว่าจากสถิติที่มีอยู่ในตอนนี้ บวกกับเวลาที่เหลือ คิดว่าค่อนข้างยากมากที่จะเป็นแบบปีที่แล้ว แต่ต่อไปอีก 3-5 ปี ถ้ามีปริมาณน้ำมามาก ๆ ก็อาจจะเกิดน้ำท่วมได้อีก จริง ๆ แล้วกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่น้ำจะต้องเคลื่อนที่จะให้บล็อกอย่างไร ดันไปทางตะวันออกหรือดันไปทางตะวันตกอย่างไร ถ้าน้ำมามากจริง ๆ แล้วสุดท้ายก็ต้องทะลักผ่านพื้นที่ที่อยู่ดี ยากที่จะป้องกันไว้ได้ เพราะฉะนั้นเราต้องดูแลการป้องกันของรัฐบาล การเคลื่อนที่ของน้ำในกรุงเทพมหานครว่าเป็นอย่างไร เพราะจะให้เห็นพื้นที่ในกรุงเทพมหานครแห้งแล้วพื้นที่อื่นท่วมกันหมด มันก็อยู่ร่วมกันยาก เพราะเราต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ความรุนแรงของภัยพิบัติในโลกที่เพิ่มทวีขึ้น ระบบการป้องกันต้องมีการปรับปรุง และต้องรักษาธรรมชาติ

การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของโลกที่สูงขึ้นทำให้น้ำแข็งขั้วโลกเหนือละลาย และทำให้ปรากฏการณ์ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ระบบกันกั้นน้ำที่ทำไว้อาจจะทำให้ไม่เกิดน้ำท่วม ในมิติน้ำท่วมแบบปีที่แล้วอาจจะไม่เห็น แต่จะเห็นมิติใหม่ที่น้ำท่วมขึ้นมาเพราะกันกั้นน้ำที่กั้นไว้ ทำให้น้ำจะไปออกอีกทาง ถ้ากั้นน้ำแล้วไม่ให้น้ำไหลเป็นภาวะที่เสี่ยง ในส่วนภาคราชการจะต้องประเมินกันอย่างจริงจัง

เวลาที่น้ำเคลื่อนตัวมา ถ้าน้ำเพิ่มปริมาณขึ้น น้ำจะไหลไปไหน โดยเฉพาะแก้มลิงต่าง ๆ ที่บอกว่า 2 ล้านไร่ ผมยังไม่มีความมั่นใจเลยว่าจะเป็นไปได้อย่างไร แก้มลิงต่าง ๆ ที่จะให้น้ำเข้าไป มีการพูดคุยกับภาคประชาชนมากน้อยแค่ไหนและจะเข้าเมื่อไร น้ำเคลื่อนที่ในระดับความสูงขนาดไหนถึงจะให้เข้าแก้มลิง แล้วแก้มลิงจะเก็บน้ำได้มากเพียงใด เรื่องต่าง ๆ ไม่ง่ายอย่างที่พูด เพราะฉะนั้นแก้มลิงต้องเลยอยุธยาไปอีก หลักการของแก้มลิงคือการชะลอน้ำและกักเก็บน้ำไว้ในหน้าแล้ง เราจะต้องทำให้เกิดประโยชน์ทั้งน้ำท่วมและภัยแล้ง แต่ประเทศไทยมีโอกาสเกิดน้ำท่วมมากกว่า

เรานุกรูกรูธรรมชาติ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ต้นน้ำต่าง ๆ เราชอบพูดกันว่า จะต้องปลูกต้นไม้ แต่นั่นต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 20-30 ปี ความจริงเราต้องไม่ให้เกิดการตัดไม้ทำลายป่า ตัวนี้ทำได้เร็วที่สุด แต่ขณะนี้ก็ยังมีการตัดไม้ทำลายป่าอยู่ทุกวัน ดังนั้นความเอาใจจริงเอาใจอยู่ที่ไหน เราจะรักษากันจริง ๆ ใหม่ว่า สิ่งที่ธรรมชาติสร้างมาต้องรักษาไว้อย่างเด็ดขาด ต้องเป็นมาตรการว่าถ้าใครตัดไม้ทำลายป่าต้องลงโทษหนักที่สุด เราต้องรักษาต้นน้ำตรงนี้ให้ได้ ส่วนการปลูกป่าก็ทำนานกันไปแต่ใช้เวลานาน บางครั้งก็อาจจะไม่มีการดูแลในส่วนของต้นไม้ที่ปลูกแล้วโตขึ้นมา ซึ่งจะช่วยปกป้องและชะลอน้ำได้ ระบบบ้านเราเป็นอย่างนั้นจริง ๆ

นโยบายในการบริหารจัดการน้ำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การใช้และการซ่อมประตูละบายน้ำที่เสียหาย

ต้องบอกว่าที่ผ่านมา ประตูละบายน้ำต่าง ๆ ช่วยปกป้องพื้นที่กรุงเทพมหานครไว้ได้ ขณะนี้ประตูละบายน้ำต่าง ๆ ได้ทำการซ่อมแซมเป็นลำดับแรกเลย แต่ถามว่าเสร็จทั้งหมดไหม ก็ต้องบอกว่ายังไม่เสร็จทั้งหมด แต่ถ้าถามผม ณ ตอนนี้อย่างไรว่าน้ำจะไม่ได้อ่างอย่างปีที่แล้ว โดยระบบที่วางไว้หากน้ำเคลื่อนที่มา เขาจะตัดตั้งแต่คลองระพีพัฒน์และดันไปทางตะวันออก ผมไปดูฝั่งตะวันออกแล้ว เขาจะดันออกแถบคลอง 13 เวลาดันน้ำไปทางตะวันออกเขาเรียกว่าดันน้ำไปสู่ที่สูงซึ่งมันยาก เมื่อปีที่แล้วหากมีหลักการจะช่วยเหลือก็ต้องรีบระดม ถ้าวางจะดันน้ำก็ต้องระดมเครื่องสูบน้ำอย่างจริงจัง แต่ถ้าถามผมซึ่งเป็นผู้วิชาการ ผมบอกว่าซ้ำมาก ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาแบบวิกฤต

ปีที่แล้วการดันน้ำทางด้านตะวันออก ทำให้น้ำยกตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ แถบสายไหม แถบคลอง 6 มาสายล่าง เพราะว่ามันไม่ได้ดันจริง ๆ ให้น้ำไปทางตะวันออก จะทำให้หัวน้ำสูงขึ้น น้ำจะไหลออกจากท่อปีที่แล้วน้ำไม่ได้ไหลผ่านกันกันแต่ไหลผ่านท่อระบายน้ำมา ทำให้พื้นที่ต่าง ๆ ท่วม ประเด็นเหล่านี้ไม่มีใครแจ้งให้ประชาชนทราบการเคลื่อนตัวจริง ๆ ของน้ำ แต่ตอนนี้เรารู้แล้วว่าปกติแม่น้ำยังไม่ทันเต็มคลองแต่ก็สามารถท่วมพื้นที่ต่าง ๆ ได้หมด เพราะท่อระบายน้ำไปจ่อในคลองหมดเลยและจ่อระดับต่ำลงมาด้วย เพราะฉะนั้นเวลาน้ำท่วม ไม่ต้องล้นข้ามคลองออกมาหรอก น้ำสามารถไหลเข้าท่อย้อนกลับไปยังพื้นที่และบ้านของท่านได้ เพราะว่าโดยปกติพื้นที่ของเราจะต่ำกว่าบริเวณคลองและต่ำกว่าแม่น้ำเจ้าพระยา เขา

ทำกันตรงบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาไว้สูงประมาณ 2 เมตรกว่า แต่บ้านของเราในเขตกรุงเทพมหานครมีความสูงของพื้นที่ประมาณ 50 เซนติเมตร ถ้าน้ำเข้ามาได้ มันท่วมหมดอยู่แล้ว ถ้าข้ามกันมาได้ก็ต้องบอกว่ากรุงเทพมหานครเป็นเกาะเลย เพราะโดยปกติเดือนตุลาคมระดับน้ำทะเลจะหนุนเข้ามาด้วย เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ปริมาณน้ำสูงมาก

แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าทุกคนรู้หรือยังว่าระดับน้ำที่บ้านท่านอยู่ที่ระดับไหน เวลาอ้างอิงเราจะเทียบกับระดับน้ำทะเลเฉลี่ยปานกลางนะครับ แล้วเราจะเข้าไประบบทั้งหมดว่า เช่นน้ำที่เคลื่อนที่เข้ามาที่คลอง 6 สายล่าง ณ ตอนนี้อยู่ที่ 2.40 เมตร 2.50 เมตร จริง ๆ แล้วบ้านคนที่อยู่ตรงสายไหมมีความสูงเท่าไร สายไหมนั้นสูงแค่ประมาณ 1 เมตรเท่านั้น ถ้าน้ำมันผ่านมาได้ โอกาสที่จะท่วมถึงเมตรกว่าก็เป็นไปได้ เพราะว่าหลาย ๆ พื้นที่มีลักษณะที่เราเรียกว่าเป็นแอ่งกระทะ พื้นที่ส่วนใหญ่โดยเฉพาะบางพื้นที่ที่เข้าไปในซอยลึก ๆ จะเป็นแอ่งต่ำลงไป แต่ที่น้ำไม่ท่วมเพราะมีขอบกระทะที่ดี แนวถนนต่าง ๆ นั่นเองที่เป็นแนวขอบกระทะป้องกันไม่ให้น้ำเข้ามาได้ แต่หากน้ำเข้ามาได้จริงก็จะจินตนาการเต็มขอบกระทะ ซึ่งทำให้บ้านคนที่อยู่ในพื้นที่ที่เป็นแอ่งกระทะมีโอกาสท่วมสูงเป็น 1-2 เมตร

จากนี้ไปมีความจำเป็นที่เราจะต้องมีการอ้างอิงระดับความสูง เพื่อว่าในอนาคตถ้ามีการเคลื่อนตัวของน้ำเข้ามา ระดับน้ำที่พัดผ่านตามคลองหลักของกรุงเทพมหานคร จะบอกให้เราทราบว่าจะระดับน้ำที่เคลื่อนตัวเข้ามามีความสูงเท่าไรเมื่อเทียบกับ รทก. จริง ๆ แล้วสำนักการระบายน้ำจะมีมาตรวัดน้ำเป็นจุด ๆ นะครับ เราก็เอามาอ้างอิงกับบ้านเราว่าอยู่ในระดับไหน เมื่อเทียบกับระดับมาตราทางชลมาตรของสำนักการระบายน้ำ ก็จะรู้ว่าน้ำจะผ่านมาที่บ้านเราสูงไม่เกินนี้หรือสูงประมาณนี้ ก็จะป้องกันตัวเองได้ ปีที่แล้วป้องกันกันมั่วมาก บางที่ทำกันกัน ทำแนวอะไรต่าง ๆ รักษาตัวรอดแต่ไม่รู้ว่าจะท่วมสูงแค่ไหน แต่แบบนั้นเกิดความเสียหายเยอะมาก

ถ้าถามผมตรง ๆ หากยังคาดหวังที่จะดันน้ำไปทางตะวันออก โดยธรรมชาติมันเป็นไปได้เพราะเป็นการดันขึ้นที่สูง ถ้าจะดันจริงต้องเพิ่มศักยภาพในการสูบน้ำมากกว่านี้ เพราะว่าจะเอาไปที่ปลายทางอย่างเดียว กว่าน้ำจะไปได้ก็ท่วมหมดแล้วบริเวณคลอง 1 คลอง 2 ดังนั้นจึงไม่ยากที่จะดันน้ำไปทางตะวันออก ถ้าน้ำมาจริง ๆ ยังหนีไม่พ้นหรอกครับ คือ น้ำต้องมีที่ไป ต้องมีที่อยู่ ฉะนั้นการกั้นน้ำจึงเป็นเรื่องอันตราย เวลาที่น้ำต้องให้เขาไหลไปอีกทาง ถ้ากั้นให้เขาอยู่นิ่ง ๆ เขาจะสะสมตัวสูงขึ้น แล้วกันน้ำต่าง ๆ ที่เป็นคันชั่วคราวเอาอยู่ยาก ด้วยระบบและด้วยธรรมชาติทางวิศวกรรมเป็นแบบนี้

การระมัดระวังเวลาน้ำท่วม

เวลาน้ำท่วมแล้วต้องระวัง เรื่องที่สำคัญที่สุดและอันตรายที่สุด คือ เรื่องไฟฟ้า ดูเหมือนว่าภาครัฐก็ดี กรุงเทพมหานครก็ดี ยังไม่มีใครรณรงค์เรื่องนี้เป็นรูปธรรมจริงจัง เพราะว่าเวลาน้ำท่วมเราจะอยู่กับน้ำ เสี่ยงต่อการถูกไฟดูดเพราะน้ำเป็นตัวนำ ปีที่แล้วมีคนเสียชีวิตเพราะเรื่องนี้ค่อนข้างมาก เพราะฉะนั้นเราต้องรู้จักที่ไฟรั่ว แล้วภายในรัศมี 3 เมตรนั้นมีโอกาสทำให้ถูกไฟดูดเสียชีวิตได้สูง

การประเมินสถานการณ์จากสื่อ

ข้อผิดพลาดของปีที่แล้ว คือ ข่าวดารา นักวิชาการเขาประเมินสถานการณ์ตามข้อมูลที่ได้รับมาจากหน่วยงานที่มีข้อมูลก็คือภาครัฐ แล้วก็มีการคำนวณ แต่ความเป็นจริงของน้ำเป็นเรื่อง Sensitive มากกว่านั้นเยอะ แล้วก็มีการประตุน้ำ มีเรื่องของการเมือง มีเรื่องของการประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ประเมินผิดพลาด

สถานการณ์ของปีที่แล้ว โมเดลอะไรต่าง ๆ ช่วงแรก ๆ ผิดหมด มันถูกละทุกและรวดเร็ว วิธีการที่จะแก้ปัญหานี้ได้เราต้องลงพื้นที่ เพราะฉะนั้นในส่วนของข้อมูลต่าง ๆ ต้องไปเอาจากพื้นที่ อย่างผมลงพื้นที่กรุงเทพฯ ฝั่งตะวันออก ต้องปกป้องในส่วนของลาดกระบัง ผมต้องไปดูถึงคลองระพีพัฒน์ การแก้ปัญหาก็ถูกต้องเราจะต้องลงพื้นที่ ต้องเผื่อระวังและมีการป้องกันแบบบูรณาการร่วมกับภาคประชาชน ให้เขาเห็นการเคลื่อนตัวของน้ำเป็นขั้น ๆ ไม่ว่าจะสื่อมวลชนไหนมาบอกอะไรก็ตาม ตอนนั้นประชาชนเขตลาดกระบังเขาบอกว่าไม่ต้องไปฟังสื่ออื่น ฟังที่พระจอมเกล้าลาดกระบังเท่านั้นเพราะเป็นข้อมูลที่เขามีส่วนร่วมด้วย

เมื่อภาคประชาชนมาร่วมด้วย เราจะมีมาตรในการวัดน้ำให้เขาเห็นเลยว่า ระดับน้ำขยับตรงนี้แล้วตรงนั้นจะเป็นอย่างไร ทำแบบง่าย ๆ ประชาชนต้องการแบบง่าย ๆ ไม่ใช่มาบอกว่าการเคลื่อนตัวของน้ำ 100 ลบ.ม./ว. ไม่รู้เรื่องหรอกครับ ปัญหาแบบนี้มันแก้ไม่ได้ แล้วเวลานักวิชาการพูดก็บอกว่าพื้นที่เขตลาดกระบังจะท่วม 80 ซม. ถึง 1.50 เมตรภายใน 3 วัน ผมยังจำตัวนี้ได้ ผมถึงบอกว่าไม่เป็นไปตามนั้น เพราะว่าพื้นที่เขตลาดกระบังน้ำท่วมเต็มทุ่งแล้ว เวลาที่น้ำเต็มทุ่งมันจะค่อย ๆ ลามไป ไม่มีทางที่จะท่วมกระทันหันขนาดนั้น ตอนนั้นนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังก็มาปรึกษา มาพูดคุยกัน

ตอนนั้นนิคมอุตสาหกรรมเสียหายจากการเตือนของภาครัฐว่าน้ำจะต้องท่วม นิคมฯ จะต้องหยุดบริษัทญี่ปุ่นก็โทรมาถามว่าอาจารย์คมสัน...เอายังไงดี โอกาสเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน จากการประเมินสถานการณ์ผมบอกเลยว่าน้ำจะค่อย ๆ ขยับตัว ถ้าเขาจะเปิดโรงงานเขาต้องยอมรับว่าเขาสู่วิโหดไหมกรณีน้ำค่อย ๆ ขยับตัว เพราะว่าจะมีปัญหากับ order ที่รับมาหมด แต่ก็มีการปิด และตอนหลังก็มีประกาศเปลี่ยนแปลง เหล่านี้ภาครัฐต้องละเอียดในการได้ข้อมูลมากกว่านี้ ไม่อย่างนั้นประชาชนจะไม่เชื่อ เราไม่รู้

จะเชื่อข้อมูลจากภาครัฐได้อย่างไร รัฐบาลได้รับประสบการณ์แล้ว แต่ถ้าเปลี่ยนรัฐบาลใหม่อาจจะต้องเริ่มใหม่ก็ 모르

ฝากข้อคิดเรื่องการจัดการน้ำ

เราคงได้ยินคำว่า Single command อย่างปีที่แล้วมีมติในเรื่องการรวมศูนย์ข้อมูลในการบูรณาการไม่มี ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างอยากได้น้ำ ช่วงแรก ๆ จะเป็นนักการเมืองที่ออกมาบอกเรื่องสถานการณ์แต่มันจบไม่ได้ นักวิชาการเลยต้องค่อย ๆ ขยับขึ้นมา อย่างไรก็ตามปีนี้ทางส่วนราชการมีการพูดคุยกันว่าจะต้องมีการบูรณาการแบบ Single command เพราะฉะนั้นข้อมูลต่าง ๆ ที่ออกจากภาครัฐจะต้องมาจากหน่วยเดียวที่มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว ก่อนออกสู่ภาคประชาชนและต้องน่าเชื่อถือ ถ้าข้อมูลของรัฐไม่น่าเชื่อถือ ระบบบริหารจัดการของรัฐก็อยู่ไม่ได้ และถ้าระบบข้อมูลการจัดการของรัฐไม่น่าเชื่อถือประชาชนก็ 모르จะฟังใคร เพราะนักวิชาการต้องบอกว่ามีหลากหลายมาก เพราะฉะนั้นข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่สุดต้องเป็นของรัฐก่อน ส่วนนักวิชาการแต่ละคนจะเป็นมุมสะท้อนในแต่ละประเด็นที่รัฐบาลไม่ได้พูดออกมา ประชาชนเองต้องตัดสินใจว่าจะเชื่อถือข้อมูลไหน

เพราะฉะนั้น Single command ได้เกิดขึ้นแล้ว แต่หลาย ๆ คนยังเข้าใจผิด ถ้า Single command เกิดขึ้นในภาวะปกติ จะยุ่งมากเลยครับ ถ้าทุกอย่างเป็น Single command ไม่ว่าจะป็นกรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร ทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับใครคนใดคนหนึ่งแล้วมันจะทำงานไม่ได้ Single command เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีสถานการณ์วิกฤตเกิดขึ้น จะถูกสั่งการโดยคน ๆ เดียว และการสื่อสารต่าง ๆ ก็จะผ่านบุคคลคนนี้นี่ที่น่าเชื่อถือ โดยที่คน ๆ นี้จะต้องมีความรอบรู้ทางด้านนี้ ไม่ใช่แค่การเมือง ถ้าระบบต่าง ๆ เดินถูกต้อง ความเชื่อมั่นของประชาชนก็จะดีขึ้น ก็คงมีการวิวัฒนาการกันไป เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น จะทำให้พวกเราคลายความวิตกกังวลไปได้ ผมเชื่อเช่นนั้น

ประสบการณ์จาก อาจารย์ตติน เจลิมลาก

การเลือกรับข้อมูลจากสื่อและภาครัฐและข้อมูลที่รับรู้เองตั้งแต่ก่อนน้ำท่วม

ผมไม่ทราบว่างานกรุงเทพมหานครคิดอย่างไรกับอาจารย์เสรี สุภราทิพย์ แต่เท่าที่ผมดูทีวีบ้างไม่ดูบ้าง อาจารย์เสรีเป็นคนแรก ๆ และก็เป็นคนเดียวที่ออกมาบอกว่าปีนี้ น้ำอาจจะท่วม ตั้งแต่ที่มีสัญญาณอย่างที่อาจารย์คมสันบอก และอาจารย์เสรีท่านเคยสอนหนังสืออยู่คณะเดียวกับผมที่มหาวิทยาลัยรังสิต ผมก็เอะใจ แต่ว่าโดยรวมผมไม่เกี่ยว ผมไม่ได้เป็นนักวิชาการแล้ว ผมออกไปทำงานอยู่ในป่ามานานแล้ว แต่จำได้ว่าอาจารย์เสรีเตือน แต่ว่าตอนนั้นทั้งสื่อและใครต่อใครไม่สนใจ สัญญาณที่ว่านั้นผมมาตามคู่อีกทีก็พบว่าตั้งแต่เดือนมีนาคม ฝนตกมากกว่าเกณฑ์เฉลี่ย 333% และตกต่อเนื่องมาจนเดือนเมษายนที่ภาคเหนือสรุปว่าอาจารย์เสรีเตือนแล้วว่ามันมีสัญญาณสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ภาคเหนือ 40% ภาคกลาง 20%

จนกระทั่งมาถึงในช่วงน้ำท่วมก็มีคุณปลอดประสพมาบอกว่ามาแน่ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พอเข้าเดือนกันยายนอาจารย์เสรีก็ตามมามีว่าน่าจะท่วมภาคกลางแน่ ตั้งแต่ย้ายมาเข้าท่วมที่สุโขทัย มันเป็นสัญญาณที่เตือนตั้งแต่ต้นแล้ว จากนั้นมาต่อที่นครสวรรค์ ผมทำงานอยู่ภาคตะวันตก ดังนั้นจะขับรถโดยใช้เส้นทางไปนครสวรรค์ แล้วตัดเข้ามาทางชัยนาท วันที่น้ำล้นมาจากนครสวรรค์ข้ามทุ่งทางสิงห์บุรี ทางชัยนาทลงมา ผมขับรถไปติดน้ำอยู่หลายครั้ง แต่ไม่ได้เรียกระดมเรือมาจนถึงอยุธยา เพราะเป็นบ้านเกิดผม บ้านแม่ผมก็ยังมีอยู่ที่นั่น แต่ปัจจุบันผมอยู่ปากเกร็ด

ปรากฏว่าวันที่น้ำท่วมคือวันที่ 6 ตุลาคม 2554 แม่ตามให้ไปช่วย ให้เอาเสบียงไปส่ง ปรากฏว่าน้ำมาถึงเอวผม ตอนนั้นกรุงเทพฯ ยังไม่รู้สักอะไรเลยว่าจะท่วม แต่อยุธยาที่อยู่ห่างเพียง 70 กิโลเมตรท่วมถึงเอวผมแล้ว และบ้านผมยกระดับขึ้นมาท่าระดับน้ำท่วมปี 2538 แม่ผมอายุ 86 ปีบอกว่าน้ำปีนี้สูงกว่าปี 2485 ที่มีคิลิปน้ำท่วมพระที่นั่งอนันตสมาคม ท่วมอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ดังนั้นสัญญาณขนาดนี้ต้องฟังนักวิชาการแล้ว

เรื่องของน้ำท่วมเป็นโลกของอาจารย์คมสันซึ่งเป็นวิศวกร เป็นผู้ปกป้องเรา ส่วนจะระบายน้ำไปทางไหนเป็นเรื่องการเถียงกันทางเทคนิค ผมไม่รู้เรื่อง ผมเป็นนักธรณีวิทยา ผมรู้แต่น้ำไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำเหมือนพี่น้องทุกคน น้ำจะมาถึงกรุงเทพฯ ไหมเราไม่รู้ แต่เมื่อมันข้ามคันกั้นน้ำมาแล้ว ความรู้ทางธรรมชาติขั้นพื้นฐานของเราว่าน้ำไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำของเราจะกลับมาทันที เพราะว่ามันเลยโลกของวิศวกรมาแล้ว มันเข้าสู่โลกของสามัญสำนึกแล้ว ดังนั้นเมื่อน้ำเข้าที่อยุธยา มันมากกว่าปี 2485 กรุงเทพฯ มีโอกาสน้อยมากที่จะรอด อย่างน้อยต้องเสียหายบ้าง นั่นเป็นสาเหตุที่ผมอยากบอกให้เก็บของไว้ก่อน แต่ไม่ได้บอกว่าจะท่วมแน่ แต่บอกให้เก็บของ โฉนดที่ดิน ทะเบียนบ้านที่เป็นเอกสาร หรือข้าวของอะไรที่มันเสียหาย

ที่ผมเตือนหนัก ๆ คือ คุณตัดเอาที่บ้านคุณอยู่ที่ไหน จะได้สืบทัน ผมมีความรู้สึกว่าคุณอยากเตือนอยู่แค่นั้น เพราะว่าเมื่อวันที่ 6 ตุลาคมปีที่แล้วที่อยู่ชยามันสูงจริง ๆ ที่ยกตัวอย่างเพราะว่าอาจารย์เสรีเตือนจริง ๆ ผมจำได้ แล้วระหว่างเกิดน้ำท่วมก็มีคุณปลอดประสพ มีอาจารย์ปราโมทย์ มีคุณสมิทธิ พอน้ำมาถึงกรุงเทพฯ จริง ๆ คนที่มีบทบาท คือ รองฯ ชีระชน ซึ่งทั้งหมดคือผม คือภาคประชาชนด้วย จะบอกว่าผมเชื่อทุกคน แต่มันมีเงื่อนไขนิดหน่อยว่าอาจารย์เสรีอยู่กับข้อมูลก็จริง แต่เขาไม่ได้มารู้ถึงงานการบริหารว่าเขาจะเอาไปทางไหน อาจารย์ก็พลาดและจัดการอีกแบบหนึ่ง จึงผิดพลาดได้

คนที่ใกล้ข้อมูลภาครัฐมากที่สุดที่รู้ในภาพรวม คือ คุณปลอดประสพ แต่ท่านเป็นคนใจร้อน ท่านรู้อะไรแล้ว ท่านต้องการการยอมรับ ท่านเป็นนักการเมือง ท่านก็รีบมาบอกข้อมูล ที่ท่านบอกตอนแรกมักจะจริงเสมอ แต่หลังจากนั้นเรื่องการจัดการเป็นอีกเรื่องหนึ่งเพราะมีปัจจัยต่าง ๆ อีกมากมาย

ท่านรองฯ ชีระชนเป็นวิศวกรที่เก่งมากท่านหนึ่ง ท่านบอกว่าจะพยายามรักษาห้วยขวาง ตอนนั้นน้ำท่วมมาถึงลาดพร้าวแล้ว ผมรู้ว่ามันเป็นสัญญาณบางอย่างว่าห้วยขวางอาจจะไม่รอด ผมก็พยายามจับคำพูดว่าทำไมต้องรักษาห้วยขวาง เลยมาคิดว่าก่อนจะถึงห้วยขวางนั้นมีคลองบางซื่อ เหนือจากนั้นแล้วน้ำก็มาลงที่คลองบางซื่อ กรุงเทพมหานครใช้คลองบางซื่อในการระบายน้ำ ดังนั้นเมื่อรองฯ ชีระชนบอกว่าจะรักษาห้วยขวางให้ได้ แสดงว่าคลองบางซื่อคือด่านที่เห็นแล้วว่าถ้าเขาไม่อยู่คือท่วมห้วยขวาง แล้วน้ำก็จะลงมาที่คลองสามเสน เข้าอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิกับราชเทวี

ดังนั้นสัญญาณต่าง ๆ ที่คนมีความรู้และออกทีวีมาพูดให้เราฟัง ถ้าเรารู้โครงสร้างการระบายน้ำแล้วจะทำให้เราค่อย ๆ ประเมินตัวเองได้ แต่มันประเมินได้ตั้งแต่ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผมคิดว่าอาจารย์สมิทธิกับอาจารย์ปราโมทย์เป็นคน confirm เพราะว่าท่านก็จะออกสื่อบ่อย ๆ ท่านมีความรู้มากกว่าผม ตอนนั้นอาจารย์คมสันไม่ค่อยออก ผมคิดว่าสำคัญ ไม่ใช่ว่าจะเชื่อเพราะเราชอบอาจารย์เสรีหรือเชื่อท่านรองฯ ชีระชน หรือไม่ชอบคุณปลอดประสพ เพราะทุกคนมีข้อมูลชุดหนึ่งที่มีประโยชน์เสมอในการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ แต่เราต้องเอามาประกอบกับข้อมูลที่มีอยู่ หรือประกอบกับความรู้ส่วนตัวในสภาพภูมิประเทศต่าง ๆ หรือสภาพท้องถิ่นของเรา ผมคิดว่ามันมีประโยชน์

การมองหาสัญญาณน้ำท่วม

ผมเกิดมากลางทุ่งนา ถ้าน้ำมา ผมจะเห็นน้ำมากลางทุ่ง มันจะขาวมาเลย แต่น้ำท่วมปีที่แล้วจะเห็นภาพใหม่ น้ำมาตามถนน พอน้ำข้ามคลองที่เป็นตัวกั้นน้ำมาได้แล้วก็จะมาตามถนน ราวครึ่งวันเกือบทุกเขตจะท่วมประมาณหัวเข่า และอีกวันจะมาถึงเอว โดยทางฝั่งจะเป็นเช่นนั้น เข้าตาตุ่ม บ่าเอวแล้ว มีภาพที่เราไม่เคยเห็นมาก่อน ผมไปที่โทลเวย์แล้วมองลงมาข้างล่าง จากคลองรังสิตขยับมาสักกิโลจะพบแม่น้ำครับ ชื่อแม่น้ำพลโยชินกับแม่น้ำวิภาวดี

เรื่องเล่าจากน้ำท่วม

ผมพบว่าจริง ๆ แล้วพอผ่านน้ำท่วมมาไม่ค่อยมีเรื่องทุกข์เล่าให้ฟัง มีแต่เรื่องที่เราไปช่วยกันอย่างไร หรือว่ากลวิธีเอาตัวรอดทำอะไร ที่สำคัญคือกลับสู่สถานการณ์เอาตัวรอดอย่างไร เช่น ผมไม่เคยรู้เลยว่าที่นอนมันลอยน้ำได้ เพิ่งจะรู้เมื่อปีที่แล้ว เพิ่งรู้ว่ามิโม่อยู่ข้างในลอยน้ำได้จริง ๆ ถ้ารู้เอาไปใช้ที่บ้านอยู่ชยาแล้วเพราะเขาอยากได้โม่อันใหญ่

เราจะเห็นหลายเรื่องที่เราเอาตัวรอดได้ แรก ๆ ไปไหนไม่ได้เราไม่มีอุปกรณ์อะไรเลย แต่ในที่สุดเราก็จัดการได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างการห่อรถ มีคนบอกผมเยอะเลยว่ายลอย แต่มีหลายบ้านที่ไม่ลอย ผมเชื่อว่าหลายบ้านลองห่อคันที่ 2 คันที่ 3 ไม่ลอย ถ้ามีการซ่อมไว้ก่อนมีการทำอะไรไว้ก่อน ก็สามารถใช้ความรู้พวกนี้ในการที่จะทำงานได้ อย่างที่ผมบอก... ไม่มีคนคุยเรื่องความทุกข์ยากเท่าไรบนเวทีที่ผมไปคุยหลังน้ำท่วม มีแต่คนคุยเรื่องการแบ่งปัน การช่วยเหลือ จะมีมุมที่ประทับใจแบบนี้ มุมที่ adapt แบบนี้ไม่เคยเห็นภาพแบบนี้ แล้วน้ำท่วมก็ไม่มีผลต่อการซื้อปิ้งของเรา เราสามารถใช้รถเงินของโลดส์มาทำสะพานในการซื้อปิ้งใช้ใหม่ ภาพแบบนี้มันก็มี

แนวทางการลดความรุนแรงของน้ำท่วม คือ การบอกข้อมูลจริงกับประชาชนเพื่อการเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนน้ำจะมา

ผมไม่มีความรู้แบบอาจารย์คมสันว่าจะต้องป้องกันน้ำท่วมอย่างไร ผมรู้อย่างเดียวว่ามันต้องมีคนเก่งกว่าผม อย่างอาจารย์เสรีอย่างใครต่อใคร เขาควรบอกบริษัทฮอนด้าก่อน 7 วันในเรื่องสัญญาณนี้แล้วให้เขาย้ายรถ ผมไม่รู้ว่าจะมีใครแนะนำแล้วเขาไม่เชื่อหรือเปล่า แต่ผมรู้สึกว่าคุณเชื่อกันและแนะนำอย่างเป็นระบบจริง ๆ แค่ 7 วันรับรองเราไม่เสียหายเท่านี้ และถ้าเราบอกเผื่อไว้ที่ผมเดือน 50 ๆ นะ ผมว่าความเสียหายจะลดลง กันน้ำท่วมคงกันไม่ได้แต่ความเสียหายลดลงได้ เราจะได้เตรียมจะได้มีที่อยู่ที่ดีกว่านี้ได้ เราก็จะเตรียมต้อนรับเพื่อนได้ เราอาจเตรียมการธุรกิจได้ดีกว่านี้ด้วย แล้วเราทำล่วงหน้าก่อนเลย ไม่ต้องให้ใครทำ ผมเองทำก่อนเลย พอ น้ำท่วมแม่ผมหีบกล่องกระดาษ A4 มา เอาถึงผสมปูน ถึงดำมาใส่พอดีกับกล่องกระดาษ A4 เอาสก็อตเทปมาติด ใช้ได้ 1 เดือนไม่พัง เราจะรู้อะไรพวกนี้มาก

เรื่องความสำคัญของการใช้แผนที่ต่อการวางแผนยุทธศาสตร์ป้องกันน้ำท่วม

โดยพื้นฐานคนไทยไม่ดูแผนที่กับไม่ดูภาพตัดขวางของพื้นที่ และในโรงเรียนก็ไม่มีการสอน แต่คนโบราณที่เขาเคยประสบภัยน้ำท่วมจะรู้ว่าที่ไหนเป็นที่ลุ่ม ที่ไหนเป็นที่ดอน ปัจจุบันนี้ไม่ใช่เพราะว่ามีระบบระบายน้ำ มีคันกั้นน้ำ และน้ำไม่ได้มาแบบที่ดอนที่ลุ่ม มันมาแบบปีศาจ มาตามท่อ จากท่อหนึ่งและมาเจออีกท่อหนึ่งกลายเป็นน้ำท่วม มันมาจากใต้ดิน และไม่จำเป็นต้องมีสัญญาณที่คลองด้วย มันขึ้นมาได้

ปัญหาของเรา ของกรุงเทพมหานคร ทั้งปัญหาของการกั้นน้ำ จริง ๆ แล้วคือปัญหาของการสื่อสารกับประชาชน ตัวกั้นน้ำนี่คือแม่น้ำเจ้าพระยา ดังนั้นเมื่อน้ำที่แม่น้ำมันสูงเกินกว่าคั่นกั้นน้ำ คนที่อยู่ริมแม่น้ำก็ท่วมหมดครับ มันจะท่วมได้ 2 แบบ คือ มาจากทางเหนือ มาจากปทุมธานี รังสิต สูงมาตลอด ล้นมาตลอด แบบที่สองยังไม่ล้น มาทางรังสิต ทางปทุมธานี แต่พอมาถึงกรุงเทพฯ เจอน้ำทะเลหนุน กระลอกคลื่นเข้ามา แต่เมื่อน้ำทะเลลดก็จะแห้ง ถ้าน้ำทะเลหนุนใหม่ก็ท่วมใหญ่

ถ้าดูแผนที่การระบายน้ำของกรุงเทพฯ ซึ่งอันนี้สำคัญมาก แผนที่นี้เป็นของสำนักการระบายน้ำครับ ในเว็บไซต์ไม่ชัด ดาวนี้โหลดมากก็ไม่ค่อยสวย อยากให้พิมพ์ชัด ๆ และทำความเข้าใจกับภาคประชาชนเลยว่า วิธีการระบายน้ำของกรุงเทพมหานครอย่างไร ถ้าผมเข้าใจผิดมาโทษผมไม่ได้เพราะผมอ่านจากเว็บไซต์สำนักการระบายน้ำนะ ส่วนที่เป็นสี่เหลี่ยมคือฟลัดเวย์ มหาวิทยาลัยของอาจารย์คมสันอยู่แถวด้านล่างนี้ แล้วก็ลาดกระบังมาทางนี้ ดังนั้นจะมีแนวคั่นกั้นน้ำตามพระราชดำริ มีชื่อเรียกเพราะมากแต่คนในกรุงเทพฯ รู้น้อยมากเลยว่าแนวสีแดงที่เป็นตัวกั้นแนวระหว่างพื้นที่ที่เป็นฟลัดเวย์ คือ ให้น้ำไหลผ่านกับพื้นที่ที่ป้องกัน เส้นสีแดงนี้คือแนวไหน ลูกน้องผมที่อยู่คลองสามวาไม่รู้ครับ เพราะคลองสามวาอยู่ตรงลูกศร

นอกจากนี้ยังมีความสับสนเรื่องพื้นที่ตัวเมืองชั้นใน ชั้นนอก ถ้าถามผมว่าดอนเมืองอยู่ชั้นในหรือชั้นนอก ผมตอบเลยว่าชั้นนอก ชั้นในต้องแถว Center Point ต้องวัดพระแก้ว แต่ปรากฏว่าไม่ใช่ ดอนเมืองอยู่ชั้นในครับ เพราะดอนเมืองอยู่ในคั่นกั้นน้ำที่อยู่ตรงสายไหม ถ้าลูกกาก็อยู่ แม้แต่มหาวิทยาลัยรังสิตยังอยู่ชั้นในเลยครับ เป็นชั้นในตามความหมายของการป้องกันน้ำท่วมตามโครงสร้างของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเรื่องนี้กรุงเทพมหานครต้องอธิบาย

ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงก็ต้องอธิบายนะ แนวคั่นกั้นน้ำพระราชดำริก็ต้องบอกให้ชัดว่าคือถนนร่มเกล้า หทัยราษฎร์ กิ่งแก้ว ดำหรุ-บางพลีลงมาข้างล่าง ต้องบอกให้คนรู้

ดังนั้น ในเรื่องของน้ำท่วม อย่างที่ผมบอกแล้วว่าถ้ามาจากแม่น้ำเจ้าพระยา จะท่วมทางวัดพระแก้วท่วมข้างในของคนที่อยู่ใกล้แม่น้ำ แต่ถ้ามาจากน้ำเหนือ จะมาจากคลองรังสิต พหลโยธิน มาจ่อที่คลองรังสิตแล้วจะมาติดคั่นกั้นที่กรุงเทพฯ ป้องกันไว้ที่หลักหก ป้องกันที่สายไหม แล้วก็ระบายน้ำลงมา น้ำถึงท่วมลาดกระบังเป็นประจำ จะปล่อยลงมาทางคลองสามวา มันถึงเป็นอย่างนี้ ฟังมีนบุรีก็จะมีสภาพท่วมแบบนี้ และเมื่อไรที่ข้ามคั่นกั้นน้ำ คือ ข้ามถนนร่มเกล้า หทัยราษฎร์มา ฟังบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหงก็เดือดร้อน นี่คือระบบที่กรุงเทพมหานครแสดงไว้ในเว็บไซต์ แต่ผมไม่รู้ว่าปีนี้มีมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ เพราะว่ามีแผนของ สยป. ที่จะเอาทั้งกรุงเทพฯ ให้รอด แล้วก็ระบายผ่านทางบ้านผมแถวอยุธยาที่เป็นรูปตัว ก. อะไรก็ว่าไป แต่ว่าถ้ามาถึงรังสิตและข้ามมาตรงนี้น้ำท่วมจะมี 2 กรณี

กรณีแรก คือ (1) จากแม่น้ำเจ้าพระยา (2) จากคั่นกั้นน้ำที่ว่า (3) ถ้ามาอย่างปีที่แล้ว คือมาแบบตรง ๆ คือ ข้ามคั่นกั้นน้ำหลักหก คั่นกั้นน้ำลำลูกกา แต่ปีที่แล้วไม่ข้ามครับแต่เข้าทางถนนพหลโยธิน ที่ผม

บอกว่ามีแม่น้ำ 2 สายคือแม่น้ำพหลโยธินและแม่น้ำวิภาวดี จริง ๆ แล้วมีแม่น้ำตรงทางรถไฟหลักหกด้วย
กรณีที่สอง คือ เจาะจากทางเหนือเข้ามา ถ้าเรารู้โครงสร้างต่าง ๆ เหล่านี้ เราก็พอจะเข้าใจสิ่งที่เขาสื่อสารว่า
น้ำมาจากทางไหน และเราอยู่ตรงไหนของพื้นที่ กรณีว่าจะมาก็ลูกบาศก์เมตรต่อนาทีที่ข้างมัน แต่มันจะสูง
กี่เมตร รทก. อันนี้สำคัญ แต่ก็ยังไม่สำคัญเท่ากับน้ำมาได้ 3 ทางแล้วเราอยู่ตรงไหนของเขา แล้วเราจะ
สื่อสารอย่างไร

ความเข้าใจเรื่องน้ำท่วม

ผมอยากให้เข้าใจเรื่องน้ำท่วมสักนิด อยากให้คุสไลด์สักนิดว่าเรากำลังอยู่ในสถานการณ์ไหน คือ
กราฟนี้ผมได้มานานแล้วและใช้ประโยชน์จากมันได้เยอะมาก แล้วผมไม่ทราบที่มาด้วย กราฟนี้คือสถิติน้ำ
ท่วมอยุธยาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 จนถึงปัจจุบัน แสดงระดับน้ำที่มีขึ้น ๆ ลง ๆ มาตลอด แสดงระดับของ
แต่ละปีซึ่งไม่เท่ากัน ทางวิศวกรรมเรียกว่า “คาบน้ำท่วม” มีคาบ 5 ปี คาบ 2 ปี คาบ 10 ปี อย่างปีที่แล้ว
เรียกว่าคาบ 100 ปี คาบ 200 ปีด้วยซ้ำ เพราะว่ามันสูงเทียบได้เท่ากับปี 2373 คือ 181 ปีครั้งหนึ่ง คราวนี้พอ
เราทำเขื่อน...อย่างบ้านผมสูง 2 เมตร รทก. ระดับน้ำทะเลปานกลางสูง 2 เมตร ถ้าเกิดมันอยู่ระดับเกิน 4
เมตรเมื่อไรก็คือสูงท่วมหัว ผมถือว่าเป็นน้ำท่วมใหญ่ มีโอกาสเข้าท่วมเมือง ซึ่งที่ผ่านมาเกิดขึ้นหลายครั้ง
ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่เข้ามาท่วมกรุงเทพฯ ก็สูงเกิน 4 เมตร ท่วมเยอะเลย ที่นี้พอทำเขื่อนเจ้าพระยาปี 2500
เขื่อนภูมิพลปี 2507 เขื่อนสิริกิติ์ปี 2513 เพื่อควบคุมปริมาณน้ำใหญ่ ๆ ปรากฏว่าน้ำท่วมทุกปี คาบ 2 ปี
หรือน้ำท่วมประจำปีนี้ กราฟมันลดลงเลย เราสามารถลดปริมาณน้ำจากเขื่อนได้ แต่จะมีเขื่อนก็เขื่อนก็ตามผม
เค้าได้เลยว่าจะไม่สามารถสูบน้ำท่วมใหญ่ประจำปีได้ เพราะว่าเขื่อนอยู่ต้นน้ำ เวลาที่ฝนตกท้ายเขื่อนยังงั้นน้ำ
ก็เยอะ แล้วน้ำก็ต้องถูกเขื่อนเป็นที่ปล่อยน้ำผ่าน คือชะลอได้นิดหน่อย ดังนั้นจึงมีหลุด ยังไงก็ต้องมีน้ำท่วม
ใหญ่ในทุก ๆ 5 ปีหรือ 10 ปี ผมเคยคำนวณว่าช่วงชีวิตผมที่ผ่านมา 30-40 ปี จะมีน้ำมาก 4 ปีครั้งโดยเฉลี่ย
แต่ไม่ถึงขนาดนั้น แต่น้ำท่วมเมืองนั้น 12 ปีโดยประมาณ คือ เอามาเฉลี่ยจะห่างกัน 8 ปี 12 ปี 16 ปี เฉลี่ยได้
12 ปีโดยไม่ต้องมีวิชาการนะครับ แล้วที่น่ากลัวคือมีเขื่อนเจ้าพระยา เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ ระดับน้ำท่วม
ท่วมประจำปีที่เคยท่วมนั้นลดลงมาก แต่น้ำเกิน 4 เมตร รทก. ที่อยุธยากลับมีความถี่สูงขึ้น ไม่ทราบว่าเพราะ
อะไร อาจจะไม่ใช่เพราะเขื่อนก็ได้ ถ้าสังเกตดูมันจะเป็นอย่างนี้จริง ๆ ในช่วงรัชกาลที่ 5 น้ำมาก ช่วง
รัชกาลที่ 3 รัชกาลที่ 4 ไม่มี แล้วมาท่วมเยอะ ๆ คือรัชกาลที่ 7 ดังนั้นโลกของเรานั้นมีภาวะของมัน ซึ่งเรา
อยู่ในช่วงที่น้ำท่วมใหญ่ท่วมถี่ เราจึงต้องรู้ว่าเราอยู่ในพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วม เขื่อนป้องกันเราได้ใน
ระดับหนึ่ง ถ้าเราเตรียมใจไว้บ้างว่ามันเกิดขึ้นได้ ความเสียหายก็จะลดลง เราต้องฟังอาจารย์คมสัน ฟัง
อาจารย์เสรี ความเสียหายก็จะลดลง ต้องสอนลูกให้ว่ายน้ำเป็น ให้คนในบ้านพายเรือเป็น 2 คนดีกว่าคน
เดียวแน่นอน อะไรแบบนี้ เราอยู่ในที่ราบน้ำท่วมถึงที่ใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก มีทั้งแม่น้ำเจ้าพระยา

แม่น้ำทำเงิน ดังนั้นถ้าเรารู้ว่าน้ำจะท่วมได้ 10-20 ปีมาที มันก็จะรู้สึกไม่เท่าไร แต่ถ้าเราคิดว่ามันไม่น่าเกิดอย่างนี้ ถ้าน้ำมากก็จะรู้สึกเดือดร้อนหนัก

ฝากข้อคิดเรื่องการจัดการน้ำ

ผมมีเรื่องเดียวคือเรื่องการสื่อสาร นายช่างทั้งหลายท่านเก่งมาก จะบอกว่าภาวะน้ำท่วมที่ผ่านมา ผมไม่คิดใจเรื่องการจัดการ เพราะผมเชื่อว่ากรมชลประทานก็ดี กรุงเทพมหานครก็ดี ที่ทะเลาะกันเป็นเรื่องปกติเพราะมันหน้างานด้วยกัน แต่ว่าสิ่งที่เป็นข้อบกพร่องจริง ๆ คือการสื่อสารให้ประชาชนรู้เรื่อง อันนี้ต้องโทษกรุงเทพมหานครเลย ก็จริงที่ให้นายช่างฯ ออกสื่อบ่อยมาก ท่านก็ต้องไปทำอะไรต่ออะไร เก็บท่านไว้ที่หน้างานให้ท่านเป็นขวัญกำลังใจของพี่น้องประชาชนและข้าราชการก็ได้ ถ้าต้องการออกสื่อบ่อย ๆ ท่านก็ต้องหาวิธีรู้เทคนิคแล้วสามารถอธิบายได้

ผมขอยกตัวอย่างอาจารย์คมสัน ที่รู้เทคนิคด้วย เข้าถึงข้อมูลได้ด้วย แล้วก็มีความ ไม่ใช่ว่าเชิญอาจารย์แต่ต้องเป็นทีมสื่อสาร แล้วสถานการณ์จะเป็นอย่างไรก็ไม่ต้องรบกวนท่านผู้ว่าฯ ให้ทีมเป็นผู้สื่อสารกับประชาชนให้รู้ แล้วท่านผู้ว่าฯ มาบอกว่าเราจะทำให้ดีที่สุด เป็นขวัญกำลังใจให้พ่อแม่พี่น้องทุกคน แค่นั้นพอแล้ว และทีมสื่อสารจะต้องรายงานให้รู้ว่าในอีกหนึ่งวันข้างหน้าแนวโน้มอะไรจะเกิดขึ้น และถ้ามีสถานการณ์เปลี่ยนแปลงก็มาอธิบายกัน ทุกคนเข้าใจได้ รับได้ เพราะว่าน้ำท่วมไม่ใช่เรื่องของน้ำป่า เรื่องแผ่นดินไหว เรื่องสึนามิ มันเป็นเรื่องที่รู้ตั้งแต่ต้นครสวรรค์แล้ว เราก็ตั้งทีมที่จะสื่อสารกับประชาชน

ประสบการณ์จากภาคประชาชน

ในส่วนของผู้แทนชุมชนนั้น จะมีทั้งผู้ที่อยู่ในเขตน้ำท่วมและน้ำไม่ท่วม จะเป็นการบอกเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองที่เกี่ยวกับน้ำท่วม การเตรียมตัวรับสถานการณ์น้ำท่วม การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การติดต่อขอความช่วยเหลือ และการเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ดังนี้

นายอำนาจ ยูอันเงาะ

(กรรมการชุมชนเกาะใหญ่พัฒนา เขตมินบุรี, แนวร่วมช่วยเหลือชาวบ้านยามน้ำท่วมภาคประชาชน)

ประสบการณ์น้ำท่วมเมื่อปีที่แล้ว

ผมเป็นผู้ประสบภัยตัวจริง แต่ในความทุกข์นั้นก็มีความสุขอยู่ด้วยจากความช่วยเหลือของหน่วยราชการ บางเรื่องเป็นส่วนที่เราต้องถือเป็นบทเรียนเพื่อไม่ให้ประสบอีกในอนาคต ที่ผ่านมามีน้ำท่วม 2 เดือน เดือนครึ่ง หรือ 3 เดือน ทางบ้านผมท่วมเกือบ 3 เดือน ทั้งชีวิตเกิดมาเพิ่งจะเจอ ต้องบอกว่ามีจริง ๆ แล้วก็ไม่ได้เตรียมตัวที่จะอยู่กับน้ำ

ก่อนน้ำท่วมเราจะได้อินข้าวอยู่เสมอว่าน้ำจะมาแล้ว จะมา 1.50 เมตร จะมา 2 เมตร จะมา 50 เซนติเมตร วัดตรงไหนครับ ถ้ามา 1.50 เมตรจะได้ยกของขึ้น 2 เมตร ถ้ามา 1 เมตรจะได้ยกขึ้น 1.50 เมตร แต่วันที่เขาบอกว่าน้ำจะมาบ้านผมที่มินบุรี มันมา 2 รอบนะครับ มันมารอบแรก พอน้ำลดเขาบอกน้ำจะมาอีก เอ๊ะ... จะจริงไม่จริง ฟังสปพ. ฟังสำนักงาน ฟังท่านผู้ว่าฯ แล้วผมบอกว่าไม่ต้องไปฟังใครแล้ว มอง น้ำหน้าบ้านนั่นแหละ วันหนึ่งมันขึ้นเซนฯหนึ่ง วันหนึ่งมันขึ้นอีก 2 เซนฯ แล้ว 2-3 วันต่อมามันหยุดแล้วก็ ลง แต่พอมันขึ้นรอบหลังนี้มันขึ้นไม่หยุดเลย ขึ้นเป็นสอ ก วันที่ผมไปรับถุงยังชีพกับพวกเราหลาย ๆ คน ตอนเดินไปน้ำยังแ่ต่าตุ่ม พอกลับหัวน้ำเข้าแล้วครับ นี่คือวันเดียวครับ นี่คือสิ่งที่เราประสบ ที่นี้อะไร หลายอย่างที่บางครั้งเราอึดอัด เราก็กินทำ ๆ ไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสัญจร เรื่องการกินอยู่ต่าง ๆ แต่พอหมดความอดทนนี้พวกเราหลายคนก็... จำลองสามวาได้ไหมครับ ประตุระบายน้ำคลองสองที่หลายคนไป ช่วยกันเปิด หรือถนนร่มเกล้าที่หลายคนไปช่วยกันปิด ผมว่าที่ผ่านมาถ้ามีพลังคนมาก ๆ ผมว่าอะไรก็ แก้ไขได้ แต่ว่าต่อไปคงไม่ใช่วิธีนั้นแล้ว เราต้องมีการบอกกล่าวนะครับ อดีตผ่านไปก็ว่าไป ณ ปัจจุบัน มันมีแผน เราพูดถึงแผน พูดถึงการทำงาน แล้วก็พูดถึงอนาคต ผมเชื่อว่าเวลานี้ทางบ้านผมฝั่งตะวันออกนี้ ต้องทำใจกันนะว่าต่อไปน้ำจะต้องมาอีก

อีกเรื่องหนึ่งคือถุงยังชีพ ผมอยากให้คนที่แจกถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย เช่น พวกผมเป็น มุสลิม ถ้ามีหมาหมาสุนัขมานี้มันทานไม่ได้ นะครับ เอาเป็นว่าจะไปชุมชนไหน ให้มันเป็นอะไรที่สอดคล้อง กับท้องถิ่นจะเป็นเรื่องที่ดีมาก ผมยังเก็บถุงพระราชทานไว้เลยครับ ต้องเรียนว่าแม้จะมีคุณค่าไม่มาก แต่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านดูถึงวัฒนธรรมของคนที่จะรับ ผมว่าเป็นสิ่งที่พวกเราซาบซึ้งใจมากครับ

เรื่องที่ขอฝาก

สิ่งที่ผมอยากจะขอฝากไว้ คือ ถ้าจะทำอะไร ขอให้ทำให้ชัด ๆ บอกกันให้ชัด ๆ ชาวบ้านจะได้ เตรียมตัว อย่างน้อยบ้านที่อยู่ต่ำจะได้ยกขึ้นให้สูง บ้านที่มีสองชั้นก็จะทำชั้นล่างให้โล่งเพื่อให้น้ำไหลไป ได้ รวมทั้งเรื่องฟัลดเวียหากต่อไปคิดกันแล้วจะเอาแนวนี้ก็ชัดเจนให้ชัด บอกชาวบ้านให้ชัด ผมขอเรียน ให้ทราบพวกเราชาวบ้านนี้ถ้าบอกเราจริง ๆ บอกให้ชัด ๆ ว่าบ้านคุณน้ำจะท่วมนะ ผมทำใจได้ แต่บอก ไม่ท่วม ๆ พอถึงเวลาน้ำมา มันทำใจไม่ได้ เมื่อเราจะต้องอยู่จนตาย เราควรจะต้องเตรียมพร้อมสำหรับชีวิต ของเราที่จะต้องอยู่ในกรุงเทพฯ อาจจะต้องน้ำท่วมบ้าง แล้งบ้าง

ต่อไปเมื่อลูกเราโตขึ้นมีครอบครัวของเขาเอง ต้องบอกลูกให้ปลูกบ้านให้สูงกว่าที่ดินนะ เพราะว่า นี่คือตอนพ่ออยู่มันท่วมแค่นี้ ถ้ารุ่นลูกไม่รู้เท่าไร นี่คือสิ่งที่ปลอดภัยสำหรับชีวิตของลูก หรือถ้าอยู่แนวน้ำ ต้องให้บ้านมีได้ถุนโล่งเหมือนโบราณ ถ้าพูดถึงบรรพบุรุษจะเห็นว่าเขาสอนให้ปลูกบ้านยกสูงแล้วได้ถุน โล่ง ไม่เคยสอนให้ปลูกแบบยุโรป ไอ้ชั้นเดียวแล้วเป็นตึกทรงสเปนนี่ไม่เคยสอน เพราะบ้านเรามันเป็นเว นิสตะวันออก มันเป็นเมืองน้ำ สมัยก่อนเป็นอย่างนั้น ต่อไปในอนาคตมันก็จะเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น

ต้องเตรียมตัว ผมว่าเรื่องสำคัญที่สุดสำหรับแต่ละครอบครัวคือการเตรียมตัว แต่สำหรับชุมชน อย่างพวกเราที่เป็นคณะกรรมการชุมชน ผมว่าก็ต้องเตรียมตัวเหมือนกัน คือ

1. ต้องทำใจเวลาไปประสานงาน อาจจะได้ของมาไม่ครบ ได้รับความช่วยเหลือไม่ได้เท่าที่ต้องการ ต้องเตรียมใจ ได้คำขมมะได้อยู่ จะชมก่อนนะแต่คำด่า...แน่นอนมันมีอยู่แล้ว เพราะว่าเวลาได้อะไรมาเราก็ต้องแบ่งให้ชาวบ้าน ผมว่าพวกผมเป็นคนที่ใจหนักแน่นนะ เขาคำก็ไม่สะทกสะท้าน ได้ของแจกมาบางทีชาวบ้านก็บอกว่าเหลือกินแล้วหรือ ไปถึงเพิ่งมาแจก ได้ของดี ๆ ก็ไปซุกบ้านท่านประธานเลยสิ อะไรแบบนี้ มีคำพูดแบบนี้ เราก็ต้องอดทนเพราะเป็นประธานชุมชน เป็นกรรมการชุมชน นี่ก็เราเตรียมใจ เตรียมความพร้อม
2. เวลาที่มีข่าวสารทางราชการต้องบอกให้ชาวบ้านทราบ เช่น เงิน 5,000 บาท เงิน 20,000 บาท ผมก็บอกไปหมดแล้ว แต่ว่าเวลานี้หลายคนที่รอ เพียงแต่ว่าเงินจะมาเมื่อไร มาทำอะไร แต่ว่าได้บ้างไม่ได้บ้าง ท่านต้องทำใจเหมือนกัน เพราะว่าสิ่งที่จะได้ถือเป็นการชดเชย แต่คงชดเชยให้ทั้งหมดไม่ได้

ในส่วนของเขต ท่านก็ทำหน้าที่ของท่านนะครับ เขตจะประสานในเรื่องที่ชาวบ้านเดือดร้อน เช่น จัดหากระสอบทราย ไม้กระดาน ทำสะพาน อะไรที่เหนือปากว่าแรงในเรื่องของแผนงานทางกม. ก็ว่ากันไป เรื่องงบประมาณก็ว่ากันไป แต่สิ่งที่จะมาสร้างหรือนำมาสู่ชุมชน ขออย่างเดียวขอให้บอกชาวบ้านให้รู้ด้วย เช่น เวลาที่บ้านผมถนนราษฎรนิมิตรกำลังทำถนนใหม่ อยู่มาวันดีคืนดีมีประตูละบายน้ำมาตั้งที่ปากคลองตะโหนดครับ โอ้โฮน้ำท่วมปีเดียวมีประตูละบายน้ำเลย แต่ถ้าท่วมจริง ๆ นะครับ ฝั่งติดคลองแสนแสบจะท่วมหนัก อีกฝั่งจะไม่ท่วม ที่นี้ประธานชุมชนอยู่ได้ เชื่อนแต่ประชาชนอยู่เหนือเขื่อน แหม...ไม่รู้จะว่ากันอย่างไร

นายวัชรีย์ กาญจนประทุม

(ประธานชุมชนหมู่บ้านเนียนกล้าสามัคคี เขตลาดพร้าว)

ประสบการณ์น้ำท่วมเมื่อปีที่แล้ว

โดยส่วนตัวผมไม่คิดว่าน้ำจะท่วมเขตลาดพร้าว เพราะเราดูสถานการณ์ร่วมกับผู้อำนวยการเขต และประธานชุมชนหลายชุมชนก่อนน้ำจะมาถึงเขตลาดพร้าว และมีการประชุมวางแผนเตรียมการกัน คือ ถ้าน้ำมาจะทำอย่างไร จะป้องกันอย่างไร เตรียมกระสอบทราย สํารวจในคูคลองสำคัญ เช่น คลองลาดพร้าว ก็ได้นั่งเรือไปสำรวจว่าถ้าน้ำมาเราจะปิดกั้นตรงไหน

เมื่อน้ำท่วมนิคมอุตสาหกรรมอยุธยา ก็มาเข้าสายไหม พอมาถึงเขตบางเขน น้ำผ่านถนนรามอินทราที่อยู่ไม่ได้แล้ว เพราะน้ำในคลองลาดพร้าวสูงขึ้นและเข้าพื้นที่ลาดพร้าว หมู่บ้านเสนานั้นติดคลองหลุมไผ่ ชุมชนหมู่บ้านเนียนกล้าของผมก็ติดคลองโคกครามเหมือนกัน พอมาจากบางเขนก็เอาไม่อยู่แล้ว ถ้าน้ำลักษณะนั้นปีไหน ๆ ก็ต้องท่วม มันป้องกันไม่ได้ หมดปัญญาที่จะป้องกัน

ช่วงน้ำท่วมได้ร่วมกับสำนักงานเขตลาดพร้าวออกไปสำรวจกัน วางแผนกัน มอบหมายงานกันแต่ละชุมชนที่ได้จับกลุ่มกัน ท่านผู้อำนวยการเขตได้เรียกประชุมบ่อยจนบางครั้งผมก็รำคาญว่าเรียกประชุมอีกแล้ว แต่ก็เพื่อจะได้ช่วยเหลือพี่น้อง ช่วยอพยพ และเตรียมการ แต่เขตลาดพร้าวไม่จำเป็นต้องอพยพพี่น้องประชาชนมาก ส่วนใหญ่จะอพยพไปกันเองไปอาศัยตามบ้านญาติบ้านพี่น้องในต่างจังหวัด เขตลาดพร้าว นั้นหมู่บ้านเสนาโครงการ 2 ได้รับผลกระทบภัยพิบัติน้ำท่วมมากที่สุด รองลงมาคือชุมชนหมู่บ้านเสนา 1 ตามด้วยชุมชนหมู่บ้านเพชรหทัย ส่วนชุมชนของผมเป็นส่วนน้อย

การช่วยเหลือของเขานั้น ท่านผู้อำนวยการเขตจะนำเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ออกสำรวจทุกวันตั้งแต่ 6 โมงเช้า เพื่อประเมินสถานการณ์ และมอบหมายให้คุณมาโนช เทศรัตนพันธุ์ ประธานชุมชนสันติสุข ออกไปสังเกตการณ์ข้างวัดลาดพร้าว เพื่อรายงานให้ท่านผู้อำนวยการเขตได้ทราบ และท่านได้เตรียมประสานงานกับทางจังหวัดนครพนม เพื่อผู้ว่าราชการจังหวัดมาตั้งโรงครัวที่โรงเรียนเพชรดอนอม เพื่อจัดเตรียมข้าวกล่องแจกพี่น้องในชุมชนและหมู่บ้านที่น้ำท่วม อาหารการกินก็พอได้ สำหรับเขตลาดพร้าว ผมคิดว่าไม่ขัดสน และเราได้รับความร่วมมือจากค่านักเจ้าแม่กวนอิมมาเสริมด้วย

เรื่องที่จะขอฝาก

อยากจะขอฝากไปทางกรุงเทพมหานครเพื่อให้เตรียมการ เพื่อให้สำนักงานเขตลาดพร้าวหรือสำนักงานเขตทุก ๆ เขตที่เกิดภัยพิบัติน้ำท่วม เรื่องแรก คือ เตรียมการเรื่องรถยนต์ยกสูงอย่างน้อยเขตละ 2 คันเพื่ออพยพประชาชนหรือเข้าไปช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ในช่วงน้ำท่วมในอนาคต เรื่องที่สอง คือ เรื่องสำนักงานเขตลาดพร้าวมีเรือก้น้อย อยากให้ทางกรุงเทพมหานครเตรียมการเรื่องเรือท้องแบน เพื่อแจกให้ชุมชนต่าง ๆ ที่น้ำท่วม รวมทั้งเรือสุخالอยน้ำที่จะเตรียมเพื่อรับน้ำท่วม เรื่องนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นความจำเป็นสำหรับพี่น้องประชาชนในหมู่บ้านหรือในชุมชน

แล้วก็ฝากไปถึงผู้ว่าฯ ในการพิจารณาตำแหน่งสำคัญ เช่น ตำแหน่งผู้อำนวยการเขต หรือฝ่ายต่าง ๆ บางครั้งตำแหน่งผู้อำนวยการเกษียณไป 2 เดือนแล้วก็ยังไม่แต่งตั้ง ถ้าเกิดน้ำท่วมขึ้นมาจะไม่มีผู้บริหารชั้นสูงปฏิบัติงานในสำนักงานเขต ที่จะให้ความช่วยเหลือประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นางมุกดา เผือกแดง

(ผู้แทนชุมชนวัดม่วงแค มัสยิดฮารูน เขตบางรัก, อาสาสมัครศูนย์เยาวชน)

ประสบการณ์น้ำท่วมเมื่อปีที่แล้ว

เราอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาอะ แถวสถานีตำรวจน้ำซึ่งอยู่ที่วัดม่วงแค และมัสยิดฮารูนที่อยู่ ใกล้โรงแรมโอเรียนเต็ล เราอยู่ท่ามกลางตึกสูงทั้งหมด เราคิดว่าแม่น้ำเจ้าพระยามีลงก็จริง แต่ช่วงปี 2554 ที่น้ำท่วมนั้นน้ำขึ้นสูงจนเราต้องสังเกตตลอดเวลา ติดตามข่าวสารประจำ พอเขาประกาศว่าน้ำอยู่ตรงนั้นตรงนี้ เราจะดูตลอดเวลา เราโทรศัพท์ติดต่อผอ.ชนะตลอดเวลา ผอ.ชนะเป็นผู้อำนวยการเขตบางพลัดอะ และคุณวันดี หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน เราจะประสานสองคนนี่ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ชุมชนเราปกติดีนะคะไม่ได้หนีไปไหน แต่ถามว่าเรามีการซ้อมการหนีไหม เรามีการประชุมกับลูกบ้านอะ บอกว่าขณะนี้เรามีข้อมูลว่าน้ำจะขึ้น เรามีศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของชุมชนวัดม่วงแคอยู่ด้วย ก็มาช่วยกันดูว่าจะทำอย่างไรกับสถานการณ์อย่างนี้ แล้วเดือนชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง เรามีที่สำหรับผู้สูงอายุหากเกิดปัญหาขึ้น เรามีอาหารมีทุกอย่างที่เตรียมไว้ถ้าเกิดวิกฤต ผู้ป่วย เด็ก คนพิการ จะเอาไปไว้ไหนเราคิดไว้หมด และเราสามารถกมุน้ำได้ใหม่ ได้คะ โดยใช้กระสอบทรายทั้งหมด 25,000 ใบด้วยการประสานกับเขตบางรัก และเราได้ฝ่ายโยธาที่เข้มแข็ง เราได้รับการดูแลอย่างเอาใจใส่จากเขตนี้ ที่สำคัญคือความสามัคคีของชุมชนคะ เราไม่ได้มองว่ามุสลิม คริสต์ พุทธ ถึงเวลาแล้วเราร่วมมือกันหมด ไม่ใช่ที่ของฉัน ไม่ใช่เรื่องของฉัน เราไม่ได้เป็นแบบนั้น เราคุยกันตลอดเวลา ที่เราบล็อคน้ำได้นั้น เรามีเขื่อนป้องกันนะคะแต่ถ้าจะมีพินหลอเยอะมาก เราคุยกันว่าตรงนี้เราจะบล็อกอย่างไร ที่มันพินหลอเพราะมีตำรวจน้ำกับดับเพลิงอยู่ในชุมชนด้วยซึ่งพวกเขามีเรือ เพราะฉะนั้นเวลาทำเขื่อนต้องทำให้ต่ำเพื่อความสะดวกในการขึ้นเรือ เราก็ไปคุยกับ

ผู้อำนวยการเขต ตรงนี้เราดูว่าเขื่อน 2.5 เมตรควรจะทำอย่างไร โชคดีที่เราได้ข้อมูลจากนักข่าว เรามีนักข่าวญี่ปุ่น นักข่าวจีน มีนักข่าวหลายคนค่ะ ทางสถานทูตก็มาดูงานของเราในการวางกระสอบทราย ทำอย่างไรน้ำไม่ซึมเลย เขาเป็นคนที่เก่งมากในการเรียงกระสอบทราย ข่าวสารของเราเรื่องนี้ได้รับคำชมเชยมาก ทุกที่เขากันหมดนะคะ ธนาคารกรุงเทพสำนักงานใหญ่อยู่ที่สีลมยังกันเลย กันเสียสูงน่ากลัวว่าจะล้มทับคนตาย แต่เราไม่ได้กันแบบนั้นเลย เขื่อน 2.5 เมตรของเราใช้กระสอบทรายหนุนข้างหลังกันเขื่อนพัง เพราะน้ำจากแม่น้ำที่กระทบขึ้นมาแรงมาก แต่มันไม่ใช่แม่น้ำเหนือแน่นอนเพราะเป็นน้ำสีขาว ถ้าน้ำเหนือจะเป็นสีแดงแล้วมีฝักตบชวา เพราะฉะนั้นเรารู้เลยว่านั่นคือการเกิดวิกฤตน้ำท่วมแน่นอน เพราะว่าปี 2538 เราก้ท่วมแล้วเรารู้ แน่แน่นอนตอนนั้นเราไม่มีเขื่อน น้ำท่วมครึ่งแควเรายังอยู่ได้ ถ้อยที่ถ้อยอาศัย ทุกคนช่วยเหลือกัน แต่พอปี 2554 เราเริ่มเลย เราทำเลยที่เราจะบล็อกขนาดไหน เชื่อไว้ชนิดหนึ่งว่าถ้าทุกคนร่วมมือกันไม่ต้องบอกว่าไม่ใช่เรื่องของตัวเอง รู้ข่าวสารแล้วมาพูดคุยกัน ทุกอย่างจะเกิดสิ่งที่ดีที่สุด เหตุจะไม่เกิดกับท้องที่ของท่าน

เทคนิคการเรียงกระสอบทรายที่พูดถึงเขาเรียกว่าแนว 45 องศา แนวเฉียงไปตลอด 1 แนว พอกลับเขาก็จะติดกลับตลอดทุกเส้น ช่องโหว่เพียงนิดเดียวก็ไม่มีเลย แล้วเรียงสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ฐานเขาจะมี ไม่ใช่เรียงสามเหลี่ยม ไม่ใช่เรียง 45 องศา รับรองน้ำไม่ท่วมค่ะ

เรื่องที่ขอฝาก

สมัยเรายังเป็นเด็ก ยังทันเห็นการขุดลอกสันดอนแม่น้ำเจ้าพระยา หลังจากนั้นมาเมื่อโตขึ้นเราไม่เคยเห็นอีกเลย นี่แหละค่ะทำไมน้ำถึงท่วม อยากฝากว่าเมื่อเปลี่ยนรัฐบาล ขอให้ระเบียบต่าง ๆ อยู่คงที่ไม่ใช่เปลี่ยนไปพร้อมกับรัฐบาล

อีกเรื่องที่ได้ยินมากที่สุด ถูกร้องเรียนมากที่สุด คือ ทำไมถึงช่างรื้อจริง ๆ ละคะ กทม. เป็นคนช่างรื้อจริง ๆ แป็บเดียวก็เปลี่ยน คนเดินถนนรู้ดีที่สุดและก็เป็นคนที่หกล้มมากที่สุดเพราะใช้ฟุตบาทค่ะ

ขอเป็นตัวแทนของผู้สูงอายุด้วยค่ะ เรื่องโรงพยาบาลค่ะ ฝากว่าให้ดูแลอีกนิดหนึ่งก็จะดี คือ เวลาผู้สูงอายุไปโรงพยาบาล จะมีช่องสำหรับผู้สูงอายุเป็นพิเศษอยู่ช่องหนึ่ง แต่มันน้อยไปเพราะตอนนี้คนสูงอายุมีมากขึ้น มีโรงพยาบาลแล้วเราก็ยินดีด้วยแต่อยู่ทางพระนคร จะไปทางบางขุนเทียนก็ลำบาก

และด้วยความที่ตัวเองอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยานะคะ ขอฝากไว้เลยว่าถึงน้ำจะไม่ท่วม ท่านผู้ว่าฯ ก็ต้องดูแลสม่ำเสมอค่ะ ไม่ใช่ว่าน้ำจะท่วมแล้วถึงมาดูแล ไม่ใช่ชนะคะ เขตเราดูแลไหม ดิฉันขอชมเชยเลย ว่าได้รับการดูแลมา 39 ปีในฐานะที่อยู่เขตบางรักค่ะ

นายโอกาส จิตตวรรณ

(ผู้แทนชุมชนเขตพญาไท)

ประสบการณ์น้ำท่วมเมื่อปีที่แล้ว

ถามว่าบ้านผมน้ำท่วมไหม เขตพญาไทท่วมไหม จริง ๆ แล้วเราปรึกษาหารือกัน เราน่าจะมีความฉลาดกว่าน้ำที่มันไหลลงมา น้ำมาจากไหน ผมไม่สนใจว่ามาจากเขื่อนไหน เราสนใจจากคลองรังสิตเป็นต้นมาเพราะเราเป็นคนกรุงเทพฯ เพราะจากคลองรังสิตน้ำจะไหลลงมาจนออกแม่น้ำบางปะกง ออกแม่น้ำเจ้าพระยา หรือไปออกแม่น้ำท่าจีน วันนี้ที่จะคุยคือแค่คลองรังสิต จะขม น่านอะไรเราไม่สนใจ นั่นเป็นเรื่องของกรมชลประทานนะครับ ถามว่าถ้าน้ำล้นคลองรังสิตแล้วเป็นอย่างไร ครับ นี่คือประเด็น

ยังงี้ก็ตามเมื่อถามว่าที่เขตพญาไททำไมน้ำไม่ท่วม วันนั้นเป็นวันที่ 3 ของน้ำท่วมห้าแยกลาดพร้าว แล้วน้ำก็เริ่มขึ้นมาที่โรงพยาบาลเปาโล น้ำเริ่มขึ้นมาบิกซี เข้าในวัดไผ่ตัน มาที่หน้าไปรษณีย์สามเสน มาที่สะพานควาย ผมในฐานะที่เคยเป็นประธานคณะกรรมการบริหารกองป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรุงเทพมหานครอยู่ 2 สมัย ก็พอรู้ว่าเมื่อเครื่องปั๊มอยู่ตรงไหนบ้างตามคลอง พอรู้ว่าคลองไหนมันไหลไปทางไหน ผมก็สังเกตการณ์ ในที่สุดก็พบว่าที่สะพานที่คลองเชื่อมระหว่างถนนกำแพงเพชรกับถนนประดิพัทธ์ และพระราม 6 มีแพขนาดใหญ่ 2 แพขวางคลองอยู่ ผมพยายามติดต่อไปที่เขตจตุจักร ติดต่อไปที่เขตพญาไทของผมเอง ก็ไม่มั่นใจว่าจะได้หรือไม่ได้ ในที่สุดก็ติดต่อไปทางผู้การธวัช บุญเฟื่อง ซึ่งเคยรู้จักกันทางเลขาท่านรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง เพื่อขอกำลังตำรวจกับรถแม็คโครมาเรือแพที่ขวางทางน้ำอยู่ ขณะที่ผมกำลังขอยุ่ที่นั่น ปรากฏว่าน้ำก็ล้นไปท่วม โรงเรียนปัญจะการช่างที่ซอย 18 เข้าไปใน

โรงเรียนหมดแล้ว จนในที่สุดประมาณ 10 โมงได้มีกำลังตำรวจ มีเจ้าหน้าที่ มีรถแม็คโครมาเราก็ไปบอกคนที่สร้างกระต๊อบอยู่ตรงนั้นหลังหนึ่งว่าขอรีโอได้ไหม ย้ายได้ไหม ในที่สุดผมก็จ่ายเงินให้เขาไป แล้วให้รถแม็คโครยกกระต๊อบกว้าง 2 เมตร สูง 2 เมตรออกไป เพื่อจะใช้เป็นพื้นที่ตั้งรถแม็คโครสำหรับรีโอแพ ได้ไม้ยูคาลิปตัสขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4-6 นิ้วจำนวน 204 ต้น พอเอาแพออกได้ก็ไปสังเกตการณ์ผมไปนั่งดูน้ำที่ร้านอาหารชื่อกาลเวลา อยู่คนละฝั่งกับคลองบางซื่อ พบว่าน้ำก็ยังไมไหลดีเท่าที่ควร ก็ลองให้ตำรวจลงไปดูน้ำตรงนั้นว่ามีอะไร ปรากฏว่าตำรวจบอกว่ามีเสาปักอยู่เยอะมาก ในที่สุดก็ใช้สายสลิงไปดึงเสาขึ้นมาได้ 64 ต้น ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่าเดิม ยาวประมาณ 6 เมตรเท่าเดิม ได้เสาที่มันเกาะทางน้ำตรงนั้นทั้งหมด 267 ต้น หลังจากนั้นมามันก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร แต่มันก็ไหลแล้วครับ

เหตุที่มันจะท่วมคลองบางซื่อวันนั้นมาจากถนนวิภาวดีรังสิต ได้มีเครื่องปั้มน้ำสระ 5 เครื่อง ปั้มาจากถนนวิภาวดีรังสิตมาใส่คลองบางซื่อ แล้วคลองบางซื่อจากถนนวิภาวดีรังสิตมาถึงพหลโยธินมันเป็นคอคอด กว้างประมาณ 10 กว่าเมตรเท่านั้น แต่จากสะพานที่พหลโยธินนั้นไปกว้างประมาณ 30-40 เมตร บังเอิญเราก็โชคดี เครื่องปั้มน้ำที่วิภาวดีรังสิตเสียไป 2 เครื่อง ทำให้น้ำลงมาน้อยหน่อย แล้วไปสังเกตการณ์ดูปรากฏว่าน้ำยังไหลไม่ดีเท่าที่ควร ผมจำได้ว่าที่วัดแก้วฟ้าฯ มีอุโมงค์ใหญ่อยู่ตรงนั้นแล้วก็มีเครื่องปั้มน้ำด้วย ผมจึงชวนคุณวิบูลย์ นนทสูต รองอธิบดีผู้พิพากษา ไปที่เครื่องปั้มน้ำกับผม ไม่กล้าไปคนเดียวเดี๋ยวถูกข้อหาทำลายทรัพย์สินทางราชการ ปรากฏว่าเครื่องปั้มน้ำปิดอยู่ผมก็ไปกดทั้ง 8 ตัว ปรากฏว่าทำงานได้ 7 ตัว เสียอยู่ตัวหนึ่ง จากนั้นเครื่องก็เริ่มสูบน้ำทันที ปั้มน้ำออกอุโมงค์ตรงนั้น น้ำก็ลดลงไปเรื่อย ๆ ประมาณสักไม่ถึงทุ่ม ห้าแยกลาดพร้าว น้ำแห้งครับ โรงเรียนปัญจะการช่างน้ำแห้ง ซอย 18 แห้ง แล้วแห้งไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งตกขอบประมาณเกือบสองกิโลเมตร เพราะฉะนั้นเราสันนิษฐานว่าจบแล้ว คลองบางซื่อน้ำไม่ท่วมแล้ว จากวันนั้นจนถึงวันนี้ น้ำไม่ท่วมพญาไท น้ำไม่ท่วมคลองบางซื่ออีกแล้ว ทุกคนอยู่อย่างสุขสบายในเขตพญาไทครับ

เรื่องที่ขอฝาก

ผมทราบว่าทุกท่านที่มาร่วมงานในวันนี้ต้องการทราบว่าปีนีถ้าฝนตกเหมือนปีที่แล้ว น้ำจะท่วมบ้านไหม แต่ท่านพยายามหลีกเลี่ยงคำถามที่เขาถามรัฐบาลว่าคิดป้องกันได้ไหม ทางรัฐบาลตอบว่าเข้าใจว่าปีนี้ น้ำคงจะมาน้อย คำตอบอย่างนี้พวกเราทุกคนยังไม่สบายใจหรอกครับ ถ้ามามากก็ไม่แน่ เพราะฉะนั้นวันนี้เรามาคุยกันถึงประเด็นว่าจะทำอย่างไรอย่าให้น้ำท่วมในกรุงเทพฯ เมื่อกี้ผมเรียนแล้วว่าน้ำมาจากไหน เราไม่สนใจ เราจะสนใจเฉพาะน้ำในคลองรังสิต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ท่านได้ขุดคลองรังสิตเอาไว้เพื่อป้องกันน้ำท่วม แล้วในคลองรังสิตนั้นก็มีการแยกออกไปเป็นซีกด้านหนึ่งไปทางทิศตะวันตก อีกด้านหนึ่งไปทางทิศตะวันออก ทางทิศตะวันตกนี้ผมไม่ทราบ ไม่เคยไปสำรวจ แต่ทิศตะวันออกนี้ผมไปทุกหนทุกแห่ง เพราะฉะนั้นจากคลองรังสิตถ้าเราสังเกต ถ้าเราดู จะเห็นว่าคลอง 1 คลอง

2 จะมาจากทางสุครังสิต ทางเข้าวัดธรรมกาย คลอง 2 ไหลผ่านสนามกีฬาฐปะเตมิย์ และผ่านลงเรื่อยไปชนกับคลองบางเขน คลอง 3 ก็เลียบมาทางวัดธรรมกายแล้วผ่านถนนคลอง 3 หรือคลองหลวง ก็จะไหลลงมาแล้วมาเจอถนนลำลูกกา เพราะฉะนั้นคลอง 1 คลอง 2 คลอง 3 คลอง 4 คลอง 5 คลอง 6 คลอง 8 แล้วก็คลอง 9 คลอง 15 ถ้าสุดถนนนั่นก็จะไปเจอคลองระพีพัฒน์ซึ่งเป็นคลองใหญ่พอสมควร น้ำที่คลองระพีพัฒน์จะไหลตรงลงไปชนกับคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต คลองประเวศก็จะไปชนกับคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิตเหมือนกัน คลองแสนแสบก็ไปชนเหมือนกัน เพราะฉะนั้นช่วงล่างตรงนี้แหละครับที่จะชนกับคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต แต่วันนี้คลองพระองค์เจ้าไชยานุชิตนั้นเรายังวิ่งไม่ได้เลย ผักตบชวาเต็มไปหมดแทบจะเดินไต่บนคลองได้เลย เพราะฉะนั้นเราจะมั่นใจได้อย่างไรว่าน้ำจะไม่ท่วมกรุงเทพฯ

ขอให้ทุกคนนึกถึงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรัสไว้ว่า การแก้ปัญหาหน้าท่วมในปี 2538 นั้นเราแก้โดยใช้ฝัลดเวย์ เมื่อน้ำจากทางเหนือไหลลงมาตามทางฝัลดเวย์แล้วก็จะมารวมกองกันอยู่ ให้ผันน้ำออกให้มากที่สุด ซึ่งคำว่าผันน้ำออกให้มากที่สุด อันนี้แพทย์หญิงมาลินี รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ท่านให้สัมภาษณ์ทีวี่มีอยู่คำเดียวครับซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก ผันน้ำให้ออกให้มากที่สุด ให้น้ำลงแม่น้ำบางปะกง ให้น้ำลงแม่น้ำเจ้าพระยา ให้น้ำลงแม่น้ำท่าจีน เพราะฉะนั้นมันก็ไปตรงกับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสไว้ว่าให้ทำฝัลดเวย์

วันนี้ผมได้คุยกับอาจารย์หลาย ๆ ท่านแล้ว ฝัลดเวย์ที่ว่านั่นก็คือเส้นทางน้ำที่จะไหลจากคลองรังสิตลงมาทางด้านล่างนะครับ แล้วก็เกือบทุกเขตเป็นคนครอบครองฝัลดเวย์อยู่ โดยเฉพาะทางเขตสายไหม เขตลาดกระบัง เขตหนองจอก เขตมีนบุรี เขตบางเขน นั่นคือด้านทางตะวันออกนะครับ คลองต่าง ๆ ทางด้านนั้นวันนี้เรียบร้อยแล้วหรือยัง ถ้าน้ำไหลลงมาจะปลอดจากสิ่งกีดขวางหรือไม่ น้ำจะไหลสะดวกไหม ทั้งหมดนั้นแหละครับเราเรียกว่าฝัลดเวย์

จริง ๆ แล้ว ถ้าน้ำล้นฝัลดเวย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ตรัสไว้ว่า ครั้งหนึ่งรัชกาลที่ 5 ได้เว้นที่ไว้ 32,000 กว่าไร่ แต่วันนี้พื้นที่ที่จะเอาไว้ทำแก้มลิงนั้นเหลือเพียง 3,000 ไร่ครับ คนที่ไปครอบครองพื้นที่หรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ท่านจะครอบครองนานกี่ปีก็ชาติก็ตาม ท่านจะไปใช้กฎหมายการครอบครองปรปักษ์ไม่ได้ ถ้าจำไม่ผิดตามกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 1304 นะครับท่านต้องคืน แต่วันนี้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่นั้นหรืออย่างไร จึงไม่มีใครต้องการจะเอาที่นั้นมาทำแก้มลิง

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่า เมื่อฝัลดเวย์ดีแล้วน้ำไหลลงมาแล้ว ก็ให้ผันน้ำออกให้มากที่สุด ถ้าผันไม่ทันให้มีเครื่องปั้มน้ำ แล้ววันนี้คุณธีระชนเคยออกที่วิบอกว่ามีเครื่องปั้มน้ำอยู่ประมาณ 217 เครื่อง แล้วน้ำที่มากที่สุด เครื่องปั้มน้ำที่มีมากที่สุดอยู่ที่คลองบางพลีนะครับ ตรงนั้นมีอยู่ 90 เครื่อง แต่คุณธีระชนบอกว่าทำงานอยู่เพียง 7 เครื่อง ด้วยเหตุที่ว่าคลองนั้นไม่มีน้ำ คลองนั้นเป็นที่รับน้ำแต่กลับไม่มีน้ำขณะเกิดน้ำท่วม ขณะเดียวกันคลองพระองค์เจ้าไชยานุชิตนั้นจะมีคลองไปเชื่อมเยอะมาก แล้วคลองนี้จะผันน้ำไปลงคลองด่านซึ่งจะใกล้กับคลองบางวัว

เรารู้กันดีทุกเขตนะครับว่า คลองระพีพัฒน์กับคลองแสนแสบนั้นมีคลองสามวาเป็นตัวเชื่อม แล้ว คลองแสนแสบกับคลองประเวศก็มีคลองลาดกระบัง คลองห้วยตะเฒ่าเป็นตัวเชื่อม เพราะฉะนั้นถ้าทุกคน ช่วยกันทำ ช่วยกันดูแล มีปัญหาอะไรก็แจ้งมาทางสำนักงานการระบายน้ำว่าจะทำอย่างไร จะแก้ปัญหอย่างไร นะครับ ผมไม่ต้องการมาอธิบายว่าถ้าน้ำท่วมให้อพยพ ให้ย้ายจักร ย้ายตู้เย็น ย้ายของ ผมไม่ต้องการอย่าง นั้น วันนี้ขอให้พี่น้องทุกคนโดยเฉพาะผอ.เขตที่ดี ผู้ช่วยที่ดี หรือเจ้าหน้าที่ที่ดี หรือหัวหน้าชุมชนที่ดี ถ้า ท่านเห็นคลองบ้านท่านเรียบร้อย ไม่สะอาด น่าจะแจ้งมาที่สำนักงานการระบายน้ำ ทางกทม. เขาจะช่วยท่านได้

นายธีรศักดิ์ สุขโชติพรชัย

(ผู้แทนเขตสัมพันธวงศ์)

ประสบการณ์น้ำท่วมเมื่อปีที่แล้ว

สิ่งสำคัญที่สุดคือการจัดการน้ำ ปีที่แล้วการปล่อยน้ำจากเขื่อนมีน้อยมาก เมื่อผสมกับธรรมชาติที่มีฝนตกกระหน่ำอย่างหนักทางเหนือเขื่อน จำเป็นต้องปล่อยน้ำลงมาจึงทำให้กรุงเทพฯ ท่วม สาเหตุเกิดจากสองส่วนนี้ อย่างที่อาจารย์คมสันพูดถูกต้องแล้วครับ สำหรับปีนี้เท่าที่ผมดูจากแม่น้ำเจ้าพระยา เขตสัมพันธวงศ์อยู่ติดแม่น้ำนะครับ พบว่าทางเหนือได้ปล่อยน้ำลงมาตั้งแต่ต้นปีแล้ว ประจวบกับธรรมชาติปีนี้ไม่รุนแรงเท่าปีที่แล้ว ผมคิดว่ากรุงเทพฯ น่าจะน้ำไม่ท่วม

ที่ผ่านมาต้องขอชมเขตต่าง ๆ โดยเฉพาะเขตสัมพันธวงศ์ ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีไม่ว่าเรื่องกระสอบทราย ปีที่แล้วทรายเป็นของหายากมาก ปกติเราซื้อกันกระสอบละ 20 บาท 25 บาท แต่ปรากฏว่าต้องซื้อถึง 50 บาทหรือ 60 บาท แล้วหาไม่ได้ด้วย อย่างร้านที่ขายวัสดุก่อสร้าง เคยโทรสั่งปุ๊บก็จะมาส่งให้ แต่ในช่วงน้ำท่วม โทรไปก็ไม่ยอมรับสาย ต้องไปหาที่ร้านเองแล้วสอบถาม เขาบอกว่าแทบไม่ต้องการรับสายเขาก็ขายไม่ไหวอยู่แล้ว เรื่องปั้มน้ำก็ได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดี แต่ปั้มน้ำทางเขตมีไม่เพียงพอใช้นะครับ ต้องแย่งกัน เจ้าหน้าที่เขตก็ดี ผอ. เขตก็ดี ดูแลเอาใจใส่มาก เข้าไปเอง ขนาดท่วมสองท่วมยังเข้าไปดู

อีกหน่วยงานหนึ่งที่นำชมเขมามาก คือ ทหาร เข้าไปสนับสนุนตลอดเวลา ไม่ว่าจะในด้านกำลังพลหรือเสบียงอาหาร เข้าไปถามไถ่ว่าเป็นอย่างไร มีอะไรให้ช่วยเหลือไหม ทำให้ชุมชนตลาดน้อยซึ่งเจอน้ำขึ้นน้ำลงวันหนึ่งบางที 3 ครั้ง ก็เบาแรงลงครับ

สิ่งสำคัญที่สุดผมว่าชุมชนนี้แหละ ไม่ว่าจะเกิดปัญหาอะไร ถ้าชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกื้อหนุนซึ่งกันและกันแล้ว ปัญหาใหญ่ก็จะเล็กลง ผมคิดว่าปีที่แล้วมีสิ่งไม่ดีเข้ามาให้เราเดือดร้อน แต่ก็มีสิ่งดี ๆ ให้ชาวต่างชาติได้เห็นว่าคุณไทยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถึงรัฐบาลหรือเขตต่าง ๆ จะลงไปช่วยเหลือชาวบ้านได้ไม่ทั่วถึง แต่ชุมชนยังช่วยเหลือกันเองได้ อันนี้เป็นสิ่งที่ดีของประเทศไทยในเรื่องน้ำใจที่ช่วยเหลือกัน

เรื่องอื่น ๆ ท่านทั้งหลายได้กล่าวมามากแล้ว ผมก็คงอยากให้เห็นภาพในสิ่งที่ผ่านมาว่า ชุมชนทุกชุมชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน อย่าเห็นแก่ตนว่าเอาข้าพเจ้าอยู่ข้างบ้านข้าง ใครจะเดือดร้อนก็แล้วแต่ เพราะถ้าเราไม่มีเพื่อนบ้านเราคนเดียวอยู่ไม่ได้ นี่เป็นสัจธรรมอันหนึ่ง ไม่มีใครที่จะอยู่โดดเดี่ยวได้ นะครับ ในสังคมโลกปัจจุบันนี้

เรื่องที่ขอฝาก

อยากจะฝากรัฐบาลให้ช่วยจัดการเรื่องน้ำให้เป็นระบบที่ถูกต้องทั้งปี ไม่ใช่เฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่งเท่านั้น

เรื่องต่อไป คือ เขตใดที่อยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาหรือลำคลอง ลำห้วย ควรสนับสนุนงบประมาณเรื่องเครื่องสูบน้ำ เพราะเป็นหัวใจของการที่จะผันน้ำให้ออกไปได้เป็นระยะ ๆ ซึ่งจะทำให้น้ำไหลออกจากกรุงเทพฯ ได้เร็วขึ้น

ส่วนด้านการช่วยเหลือชุมชน ที่ผ่านมาผมคิดว่าเป็นสิ่งน่าประทับใจ หลาย ๆ พื้นที่มีการช่วยเหลือกันดีมาก อาจจะมีปัญหาบ้างบางแห่งแต่ถือว่าเป็นส่วนน้อย เขตทุกเขตที่มีปัญหาก็ช่วยเหลือดี อย่างเขตสัมพันธวงศ์ที่ผมอยู่ก็ได้รับการช่วยเหลือจากเขตเป็นอย่างดีมาก รวมทั้งหน่วยทหารด้วย เลยทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่ได้ผ่านเข้ามาเนื่องจากน้ำท่วมในปีที่แล้วหมดปัญหาไป ถึงจะมีความเดือดร้อนแต่ก็ไม่มาก

สำหรับชาวบ้านที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาก็ดี หรือริมคลองก็ดี อยากฝากรัฐบาลช่วยดูแลเป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องน้ำนะครับ ก็คงจะมีเพียงเท่านี้

นายกมล พุทธสุวรรณ

(ผู้แทนเขตทวีวัฒนา, อดีตผู้อำนวยการส่วนพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานการปฏิรูปเพื่อการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, นักวิชาการอิสระ)

ประสบการณ์น้ำท่วมเมื่อปีที่แล้ว

บ้านผมอยู่เขตทวีวัฒนา เจอน้ำท่วมครึบอย่างหนักเลย ก่อนน้ำจะท่วมเนื่องจากเป็นผู้อาวุโสในหมู่บ้านจึงถูกตั้งให้เป็นที่ปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ก็มีคนมาสอบถามมากมาย ผมในฐานะที่เคยรับราชการมาก่อนก็ติดต่อสอบถามไปยังส่วนกลาง ข้อมูลใกล้ชิดที่สุดของเราก็คือเขตทวีวัฒนา มีคุณประพัฒน์เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขต แล้วติดต่อกับส.ก.สุโขทัย ติดต่อกับส.ส.เอกฉัตร สอบถามว่าจะเกิดน้ำท่วมไหม ได้รับคำตอบว่าไม่ท่วมหรอก ท่านสุโขทัยบอกว่าปี 2538 ปริมาณน้ำฝนก็เท่านี้ แล้วเรามีเขื่อนกั้นริมคลองมหาสวัสดิ์ ถ้าพ้นจากเขื่อนนี้ไปก็จะมีทางรถไฟกั้นไม่ให้ น้ำมาท่วมทวีวัฒนา แล้วก็มีคนปั่นเกลั่นครซัซศรีกันอีก เราก็รู้สึกอบอุ่นใจ แล้วผมก็อยู่ทางด้านพัฒนาบุคคล จัดการเสวนาในชุมชน เรียกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาพูดคุยให้เขาเข้าใจ พวกเขาเกิดความมั่นใจ หลังจากนั้นประมาณ 3 วันก็ท่วมเลย

ผมยังอยู่ในหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นผู้มีจิตอาสาที่อยู่จนเกือบจะเป็นคนสุดท้าย แต่ต้องครอบครัวออกไปอยู่ข้างนอก ตัวเองอยู่ในนั้นก็ติดต่อประสานงานกับทางทหาร ท่านก็ช่วยเหลือมาตั้งแต่ก่อนที่น้ำจะท่วม จนน้ำท่วม แล้วก็หลังน้ำท่วม และนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ๑ กับพระวรวงษา ท่านออกมาดูแลออกมาตรวจสอบตั้งแต่ก่อนท่วม เมื่อท่วมแล้ว และหลังน้ำท่วม ท่าน ส.ก.

สข. ต่าง ๆ ล้วนแต่มาดูแลทั้งสิ้น และต้องขอสวัสดีท่านผอ. เขตรวมทั้งสตีฟของท่าน ท่านสุขุมพันธ์ก็ออกไปดูแลเช่นกัน รวมทั้งอดีตนายกฯ ท่านอภิสิทธิ์ด้วย

อยากจะให้เห็นภาพสักนิดหนึ่งว่า เขตทวีวัฒนาที่ผมอยู่นั้นเหมือนทะเลเลย มองไปทางไหนก็เว้งว่าง ตอนแรกไฟฟ้าก็ไม่มีต้องจุดตะเกียงอยู่กัน บนถนนน้ำสูงขนาดหน้าอกทีเดียว

เรื่องที่ขอฝาก

ผมจะไม่พูดแต่เฉพาะตัวผม พอได้รับเชิญผมก็ทำการบ้าน เผอิญว่าที่หมู่บ้านเปรมวดีมีการจัดประชุมชุมชนกัน ที่หมู่บ้านสกุลทิพย์ที่ผมอยู่ด้วย รวมทั้งชาวบ้านตามตลาดทั่วไป ผมก็ถือเอาโอกาสตรงนั้นสอบถามพวกเขาเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในปีต่อไปหรือในอนาคต เขาบอกว่าอยากที่จะให้ทางราชการหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการน้ำ ให้ข้อมูลที่ชัดเจน โดยทางเขตอาจเรียกประชุมประธานหมู่บ้านหรือจะหาวิธีเผยแพร่ข้อมูลออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ และผมมองว่าโรงเรียนนั้นแหละเป็นทางที่ดีเหมือนอย่างญี่ปุ่น เหมือนอย่างไต้หวัน หรือที่ไหน ๆ ที่เขาทำกัน ประเทศที่เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ เขาจะสอนเด็ก ๆ อยู่เสมอ ไม่ใช่ปีนี้เกิดเหตุก็สอน ไม่เกิดก็ไม่ต้องสอน ต้องทำเป็นอาจิม ให้เขารับรู้ว่ถ้าเกิดภัยธรรมชาติอย่างนี้ จะเป็นอย่างไร

ข้อมูลนั้นอยากจะให้ทำเป็นแผนเลย ในปีต่อไปแผนของรัฐบาลเป็นอย่างไร แผนทั้งประเทศเป็นอย่างไร ใครทำอะไร ตอนไหน อย่างไร ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำเป็นอย่างไร ต้นน้ำได้ดำเนินการเป็นอย่างไร กลางน้ำทำอย่างไร ปลายน้ำทำอย่างไร ถ้าหากต้นน้ำคุณทำไว้ดี กลางน้ำก็จะทุเลาลง แล้วปลายน้ำก็ไม่เกิดเหตุขึ้น ฉะนั้นจะทำอย่างไรให้คำว่าบูรณาการที่พูดกันเหลือเกิน เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อเอาข้อมูลจริง ๆ มาพูดกัน ชาวบ้านจะได้เตรียมตัวได้ ตอนนี้ประชาชนรู้แล้วว่าภัยมันใกล้จะมาถึงตัวแล้ว เขาจะได้เตรียมตัวเตรียมต้นอยู่เสมอ แล้วเราต้องให้ความร่วมมือกับทางราชการอย่างเข้มแข็ง ทางเขตก็ต้องทำงานหนักที่จะบอกกับประชาชนชุมชน เพื่อจะมาเผยแพร่ให้กับชุมชนของคุณต่อไป

สุดท้ายผมอยากให้ทุกคนเพิ่มพลังของตนเองในการรับวิกฤตต่าง ๆ เตือนใจเตือนตัวตื่นอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะรับภาวะวิกฤตต่าง ๆ เหล่านั้น ถ้าเรารู้ตัว ภาวะที่จะเกิดความเสียหายก็จะลดน้อยลง สิ่งหนึ่งที่ขอฝากไว้คือ ในการแก้ปัญหาใด ๆ ทั้งปวงนี้ เราต้องย้อนกลับไปดูความเสียหายที่เกิดขึ้น ให้ย้อนกลับไปดูปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยว่ามาจากอะไรแล้วหาทางปิดช่องว่างนั้นเสีย รับรองว่ามันจะดีขึ้นกว่าเก่าไม่มากก็น้อย เราต้องร่วมมือกันและประชาชนนี้แหละคือพลังที่สำคัญที่จะคอยช่วยกัน รักใคร่สามัคคีปรองดองกัน ขอให้รู้จักแล้วที่สำคัญคือสามัคคี บูรณาการให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างแท้จริง

นางนวล อ่วมเปียม

(ประธานชุมชนเขตบางแค)

ประสบการณ์นำท่วมปีที่แล้ว

ชุมชนเลียบคลองทวีวัฒนาเป็นด่านแรกของเขตบางแค อยู่ในย่านหมู่บ้านเศรษฐกิจที่มีข้าวออกตลอดเวลา อย่างที่อาจารย์บอกว่าที่นี่เป็นพื้นที่ต่ำ เดิมเป็นสวนกัน จึงท่วมตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม น้ำเริ่มขึ้นแล้ว ก็วิตกกังวลกันอยู่ว่าจะท่วมแค่ไหน คาดเดาไปต่าง ๆ นานาว่าแค่ตมูก่อน ต่อไปก็แค่เข้า ไป ๆ มา ๆ สูงถึงเอว แล้วเริ่มมาถึงอก

วันแรก ๆ น้ำมาแบบแรงมาก ขยะอยู่ที่ไหนอยู่จุดไหนก็จะออกมาแล้ววนอยู่ในชุมชนซึ่งเราไม่เคยเห็นแบบนี้มาก่อน ปัญหาต่อมาคือเรื่องปลิง ตามมาด้วยเรื่องการเดินทาง บ้านไหนน้ำท่วมถึงคอกถึงเอวจะลำบากมากเวลาไปไหนมาไหน ต้องโบกรถขยะไป เวลานั้นคนขับรถขยะจะดูแลห่วยมากเลย แต่ปัจจุบันนี้ให้ขึ้นรถขยะคงไม่ไป ไม่ใช่รังเกียจคนขับแต่รังเกียจกลิ่นขยะ

ตอนแรกไม่ได้คิดว่าสถานการณ์จะเป็นได้ถึงขนาดนี้ แล้วทางราชการก็ประกาศให้อพยพ บางรายที่บ้านอยู่ต่ำมาก ๆ ก็ย้ายออกไป มีอาสาสมัครในเขตประสานกับหน่วยงานในเรื่องการอพยพ ช่วยกันเอาคนออกไป แต่คิดตัวเองไม่ได้ออกเพราะที่บ้านมีพ่อเป็นคนพิการ ก็พยายามขนของขึ้นที่สูงหนีน้ำไปเรื่อย ๆ ประมาณ 5-6 ครั้ง ในที่สุดหนีไม่พ้นก็ต้องปล่อยเลย เพราะไม่รู้ว่าน้ำจะมาอีกเท่าไร และต้องดูแลเรื่องของไฟฟ้า สายไฟจะอยู่ตามเสาเดียว ๆ เพราะเป็นชุมชนดั้งเดิม ก็ต้องระวังทั้งในบ้านและไฟนอกบ้าน

น้ำท่วมระดับตลุม่นานเกือบ 2 เดือน แล้วไปแห่งจริง ๆ เอาปลายเดือนธันวาคม แต่ถ้าน้ำที่นองอยู่จะประมาณเดือนครึ่ง

ก่อนน้ำจะท่วมได้ติดตามข้อมูลข่าวสารของทุกหน่วยงาน ทางเขตก็มีการเรียกประชุม ทางศูนย์สาธารณสุข 40 ก็มีการเรียกประชุม พวกเราไปประชุมกันตลอด เพราะหน่วยงานของเราเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นผู้นำชุมชน และเป็นอาสาสมัครที่ดูแลผู้พิการ หลายคนก็เป็นจิตอาสา หน่วยงานจะมีการประชาสัมพันธ์ มีการวางแผนเตรียมการกัน มีการวางโครงสร้างว่าให้ประสานหน่วยงานนี้ หน่วยงานนั้นตรงไหน อะไร อย่างไร แต่พอน้ำมาบางที่มันช่วยกันตามที่วางแผนไม่ได้แล้ว ทุกคนก็ต้องช่วยบ้านของตนเองก่อน แต่บางคนที่ไม่มีจิตอาสาและทางบ้านมีคนช่วยดูแล ก็จะออกไปช่วยกัน ฉะนั้นเองอยู่ดูแลในบ้านและในชุมชนเท่านั้น และพื้นที่ใกล้เคียงที่เป็นหมู่บ้านใกล้เคียง ๆ กัน

ถ้าเกิดปีหน้าน้ำจะมาอีก อยากให้ทางหน่วยงานราชการให้ความสำคัญเรื่องส้วม ตอนนั้นเรารู้กันไม่ได้เลยเพราะน้ำท่วมส้วมทุกบ้าน บางที่มีถูกลอยมา บางคนเรียบริ้วน้อยก็ใส่ถุงดำ บางที่ถุงใส่ก็เห็นเลย ตรงนี้จะเป็นเชื้อโรคได้ คนที่ชุมชนเป็นแผลเพราะติดเชื้อ แล้วก็มีคนตายเพราะไฟฟ้า ไปสูบน้ำแล้วไฟรั่ว แล้วก็มีคนล้มฟาดพื้นตายอีกคนทั้ง ๆ ที่ไม่น่าตาย เพราะหมอมานไม่ทัน ปีต่อไปอยากให้มีการเตรียมการหลาย ๆ เรื่อง เช่น ห้องน้ำหรือเรือ ไม่ใช่ว่าน้ำท่วมไปตั้งครึ่งก่อนแล้วเรือเพิ่งจะมา แต่ปีที่แล้วอาจเป็นเพราะว่าเราไม่คาดคิดว่าสถานการณ์จะถึงขนาดนี้ ปีต่อไปถ้าหน่วยราชการจะช่วยกันตรงนี้ อยากให้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้าด้วย

ส่วนเรื่องศูนย์อพยพ ปีที่แล้วอพยพกันไปหลายโรงเรียนเลย จากโรงเรียนบางแคพออยู่ไม่ได้ก็ไปคลองใหญ่ เสร็จแล้วก็ไปต่างจังหวัดเลย พอไปอยู่ตามศูนย์อพยพหลายเดือน ฉะนั้นคิดว่าควรให้มีการทำอาชีพในนั้นดีกว่าให้อยู่เฉย ๆ บางคนเหมือนเขามีความสุขกับการอยู่ที่ศูนย์อพยพ แต่ไม่อยากให้คิดแบบนั้น ปีที่ผ่านมามันเป็นบทเรียนให้เราหลาย ๆ อย่างในเรื่องของการช่วยเหลือตัวเอง บางคนอาจจะโทษหน่วยงานหรือว่ารอหน่วยงานมาช่วยเหลือ แต่ปีต่อไปถ้ามีแบบนี้ก็ไม่ต้องโทษใครเพราะว่ามันเป็นภัยธรรมชาติ การช่วยตัวเองก่อนมันเป็นเรื่องที่น่าอนอยู่แล้ว ฉะนั้นคิดว่าถึงเวลานี้ก็น่าที่จะเตรียมการกันไม่ว่าจะท่วมหรือไม่ก็ตาม

เรื่องที่ขอฝาก

ในฐานะที่อยู่ริมคลองทวีวัฒนา ก็อยากฝากเรื่องขยะและวัชพืชที่อยู่ในคลอง รวมทั้งคนที่ไปทำกระชังเลี้ยงปลาด้วย เราไม่ได้ปิดกั้นเรื่องการเลี้ยงปลาของเขา แต่ถ้าเป็นช่วงน้ำมากก็อยากให้ไม่ต้องเลี้ยงปลาตรงนั้น

เรื่องขยะก็อยากให้มีเรือเก็บทุกวันเพราะนาน ๆ จะเห็นสักที บางทีมาเก็บก็อาจจะเก็บไม่ทั่วถึง หรือว่าไม่ตั้งใจเก็บ แล้วมีขยะที่ใส่ถุงดำไว้เมื่อปีที่แล้วที่จมอยู่ ถ้าเก็บไปได้ก็จะช่วยได้มากทีเดียว

อีกเรื่องคือตอนนี้มีการทำเขื่อนริมคลองทิววัฒนากันอยู่ และมีการทำทางเดิน คสล. เลียบไปตามริมคลองด้วย ทีนี้หมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นใหม่หรือที่มีอยู่เดิมก็จะปิดกั้นทางเดิน ถ้าชุมชนจะไปที่ถนนเพชรเกษมก็จะไม่สามารถเดินไปได้เลย ได้พยายามไปพูดที่เขตแล้ว เขตก็ไปประสานให้แต่ทางหมู่บ้านก็ไม่แก้ไข และหมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ บางทีก็สร้างระหว่างชุมชน ทำให้มีหมู่บ้านจัดสรรชนาบชุมชน พอถึงเวลาไม่ว่าจะเป็นน้ำเสียน้ำทิ้ง อะไร ๆ ก็มาลงที่ชุมชนของเรา อยากให้แก้ไขในส่วนของหมู่บ้านจัดสรรนี้ คือ เห็นใจพวกเราที่เป็นคนระดับล่างด้วย ไม่ใช่ที่รองรับทุกอย่างของหมู่บ้านที่เขามีเงินมากกว่า

เรื่องต้นไม้เป็นอีกเรื่อง ต้นไม้ที่แห้งตาย หลายเขตคงสังเกตเห็นต้นไม้ที่แห้งตายตั้งแต่เหตุการณ์น้ำท่วมปีที่แล้ว จนป่านนี้ยังไม่ได้ตัด คิดว่าเอาออกไปน่าจะดีกว่า เพราะอยู่ต่อไปก็ไม่มีความหมาย อาจเป็นอันตราย หักโค่นลงมาโดนคนโดนรถ ต้องฝากไว้ด้วย

ข้อคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ในช่วงท้ายของการเสวนาทั้ง 6 ครั้ง จะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโครงการในแต่ละครั้งได้สอบถามในเรื่องต่าง ๆ ทั้งส่วนเนื้อหาการบรรยาย ปัญหาข้อสงสัย การสอบถามข้อมูล รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งวิทยากรและผู้บริหารของกรุงเทพมหานครเป็นผู้ให้คำตอบ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

กลุ่มกรุงเทพตะวันออก

คำถามที่ 1

ปี 2555 กรุงเทพมหานครจะท่วมหรือไม่ และท่วมมากกว่าปีที่แล้วหรือไม่

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

ข้อมูลที่มีอยู่ขณะนี้ น่าจะท่วมน้อยกว่าปีที่แล้วมาก ๆ จากสถิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นน้ำฝนก็ดี น้ำที่อยู่ในคูคลองด้านบนก็ดี มีความแตกต่างจากปีที่แล้วอย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามพื้นที่ทางเขตหนองจอก เขตมีนบุรี เป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมทุกปีอยู่แล้วเพราะน้ำเคลื่อนเข้ามาทางคลอง 13 จากนั้นไปยังคลองแสนแสบ แล้วเอ่อล้นขึ้นมาเพราะประตูระบายน้ำปิดเพื่อไม่ให้น้ำเข้ามาในกรุงเทพมหานครได้ หากต่อไปกรุงเทพมหานครมีระบบผลักดันน้ำได้ดี ก็ช่วยเปิดประตูระบายน้ำตรงนี้ก็ช่วยพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังของเขตหนองจอกได้

คำตอบ (โดยรองศาสตราจารย์ ดร. สุจริต คูณธนกุลวงศ์)

ปัจจุบันนี้มีความพยายามเตือนในเรื่องอากาศร้อนมากขึ้น ในเชิงการวางแผนจะมีการเผื่อไว้ว่าน้ำทะเลอาจจะขึ้นสูงอีก 12 เซนติเมตรโดยประมาณ เพราะฉะนั้นความสามารถในการระบายน้ำออกทะเลก็อาจจะลดไปบ้าง

อีกเรื่องหนึ่งคือลักษณะของฝนที่ตก ในช่วงหลังนี้ฝนจะมาแบบเป็นท่า คือ ตกก็ตกมากแล้วก็หายไป เป็นข้อระวังว่าจากนี้ไปมันจะไม่เหมือนอดีต ดังนั้นในอนาคตก็ต้องมีการติดตามเรื่องของระบบการปรับปรุง ขณะเดียวกันความร่วมมือกับชุมชนยังมีความจำเป็นอยู่มาก ส่วนปีนี้มองดูว่าหลังวันที่ 15 กันยายน 2555 เป็นต้นไปควรจะเก็บน้ำไว้ เพราะว่าปีหน้า น่าจะแล้ง

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

โดยเฉพาะพ่อแม่พี่น้องที่อยู่แถบหนองจอกและมีนบุรีที่ยังมีการปลูกข้าวอยู่ ต้องระวังเรื่องฝนแล้งให้ดี คงจะเห็นแล้วว่าปีนี้ น้ำที่มาจากคลอง 13 มีปริมาณลดลงไปมาก เพราะฉะนั้นต่อจากนี้ไปตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคมปีหน้า อาจจะไม่เห็นเรื่องไม่มีน้ำ คงจะต้องเป็นเรื่องนโยบายของกรุงเทพมหานครกับรัฐบาลที่จะต้องแจ้งให้คนทำนาทราบ เนื่องจากปีนี้ระบบการจัดการน้ำพยายามที่จะพร่องน้ำจากเขื่อน จึงทำให้น้ำจากเขื่อนมาช่วยพื้นที่แถบนี้แทบไม่ได้

★★★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 2

น้ำท่วมที่ผ่านมาเมื่อปี 2554 เหตุใดจึงมาแบบรวดเร็วมาก

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

น้ำท่วมปีที่แล้วมาแบบช้ามาก ไม่เหมือนพวกอุทกภัย พกสินามิ หรือแผ่นดินไหวที่จะมาเร็วมากถามว่ามีแผนการจัดการในเรื่องการป้องกันที่ดีไหม ป้องกันได้แน่นอนเพราะน้ำค่อย ๆ มา แต่เวลามาแล้วจะมาเรื่อย ๆ แล้วถูกสะสม น้ำไม่ได้ไหลไปในทิศทางที่เป็นธรรมชาติ มีการกั้นน้ำไว้บางจุดทำให้น้ำยกตัวสูงขึ้น คันกั้นน้ำต่าง ๆ เกิดการพัง จึงดูเหมือนว่ามีน้ำเข้ามาอย่างรุนแรง

★★★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 3

อยากทราบวิธีป้องกันไม่ให้น้ำท่วมอีก

คำตอบ (โดยรองศาสตราจารย์ ดร. สุจริต คูณชนกุลวงศ์)

ในระยะสั้น รัฐบาลจะพยายามกั้นน้ำไว้ทางด้านเหนือเพื่อรักษากรุงเทพฯ และในกรุงเทพฯ เองถ้าจำเป็นต้องมีการระบายน้ำ ได้มีมาตรการรองรับไว้โดยการขุดลอกคูคลองและเตรียมเครื่องดันน้ำไว้ระดับหนึ่งแล้ว

ส่วนระยะกลาง จะมีการปรับเขตแนวพระราชดำริให้ขึ้นไปชนคลองรังสิต เพราะช่วยลดภาระที่คลองสามวา สำหรับคลองพระราชดำริจะให้ไปชนที่เขตปทุมธานี จะใช้เวลา 3 ปีในการก่อสร้าง

ระยะยาว คงต้องพยายามจัดการกับเรื่องการเจริญเติบโตของเมืองให้พอดีกับปริมาณน้ำที่มีอยู่ เป็นเรื่องของวางแผนการใช้ที่ดิน แล้วก็เรื่องของการมีแหล่งเก็บกักน้ำไม่ว่าจะเป็นการสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำที่เหมาะสม เป็นเรื่องที่ต้องมองไปอีก 20 ปี 50 ปีข้างหน้า

ในระยะยาวน่าจะเกิดปัญหาการขาดน้ำ การใช้ที่ดินหรือเมืองที่โตเกินไปจนไม่สามารถควบคุมได้ก็อาจทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมเฉพาะจุดได้

ระยะยาวมีการพูดเรื่องปลูกป่า พูดเรื่องพื้นที่เก็บน้ำ พื้นที่ที่เป็นสีเขียว ที่ต่างประเทศมีคำศัพท์ว่า “อยู่กับน้ำ” ซึ่งแนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับกันให้พยายามสร้างความสมดุลของการใช้ชีวิตกับผังเมืองให้ไปด้วยกัน

★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 4

เครือข่ายเฝ้าระวังภัยพิบัติภาคประชาชนอยู่ที่ไหน ทำอะไรบ้าง ถ้าหากต้องการเชื่อมโยงจะทำอย่างไร

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

ในส่วนของพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง มีเครือข่ายกับชุมชนแถบลาดกระบัง 61-62 ชุมชน มีการพูดคุยและสร้างเป็นกลุ่มขึ้นมา มีศูนย์เฝ้าระวังภัยพิบัติ มีหน่วยเฝ้าระวังภัยพิบัติ และกำลังเชื่อมโยงไปถึงปิง วัง ยม น่าน เพราะการแก้ปัญหาต่าง ๆ ถ้ามองเฉพาะพื้นที่จะแก้ไม่ได้ จริง ๆ แล้วเคยมีการประชุมกับผู้นำชุมชนในแต่ละส่วนไปบ้างแล้ว ครั้งแรกที่น้ำเริ่มท่วมในเดือนตุลาคม ลาดกระบังเรียกประชุมก็มีคนมาหมด 200 คน หลังจากนั้นเริ่มลดก็บอกกันว่าจะมาวางแผนในเรื่องการผลักดันน้ำออก มีคนมาร่วมประชุมไม่ถึง 100 คน ก็เข้าใจว่าต้องไปดูแลจัดการบ้านของตนเองจึงไม่ได้เข้ามาในส่วนกลาง เครือข่ายเฝ้าระวังนี้ไม่ได้มองเฉพาะปีนี้เท่านั้น แต่มองต่อไป 5 ปี 10 ปีเพราะเหตุการณ์น้ำท่วมอาจจะมียุ่ตลอด ดังนั้นการเชื่อมโยงเครือข่ายจึงมีความสำคัญและต้องมีการประชุมเป็นระยะ ๆ อย่างเป็นรูปธรรม การแก้ปัญหาในบ้านเรามักจะเป็นแบบว่ามีเรื่องขึ้นมาถึงจะสนใจ เราต้องเปลี่ยนพฤติกรรมของชุมชน หากท่านใดหรือองค์กรใดสนใจจะเชื่อมโยงกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ ลาดกระบัง โดยเฉพาะเครือข่ายในส่วนตะวันออกก็ยินดีต้อนรับ

★★★★★★★★★★★★

กลุ่มกรุงเทพเหนือ

คำถามที่ 1

อาจารย์ปราโมทย์บรรยายสรุปว่าให้ปรับตัวให้อยู่กับน้ำได้และติดตามข่าวสารเสมอ จึงอยากถามว่าหากเกิดเหตุการณ์จริงจะติดตามข่าวสารจากสื่อไหน จากใคร จะมีวิธีการสื่อสารส่งข้อมูลที่ถูกต้องให้กับประชาชนได้อย่างไร

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิรสรรพคุณากร ผู้อำนวยการกองสารสนเทศ สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร)

ก่อนอื่น ในนามสำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ต้องกราบขอภัยพี่น้องชาวกรุงเทพฯ ทุกท่านที่ปีที่ผ่านมาเราไม่สามารถปกป้องท่านได้จากวิกฤตน้ำที่เกิดขึ้น สำนักงานระบายน้ำยอมรับความผิดอันนี้ และจะพยายามพัฒนาเพื่อช่วยเหลือพี่น้องชาวกรุงเทพฯ อย่างเต็มที่ต่อไป

คำถามที่ว่า จะได้รับข้อมูลอย่างไรนั้น ขณะนี้ได้เริ่มการสื่อสาร โดยตรงกับชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาแล้วประมาณ 21 ชุมชน ชุมชนไหนมีหอกระจายข่าวหรือมีวิทยุชุมชน ก็จะขอเบอร์โทรศัพท์ของผู้แทนในชุมชนไว้ เมื่อมีสถานการณ์ใดก็จะแจ้งตรงไปที่ชุมชนเลย แต่ถ้าสำนักงานเขตใดหรือชุมชนไหนต้องการข้อมูล สามารถติดต่อมาที่หมายเลข 0 2248 5115 ซึ่งเป็นหมายเลขของศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วมของสำนักงานระบายน้ำ

*****

คำถามที่ 2

กรุงเทพมหานครมีโครงการสร้างเขื่อนตามคลองทุกคลองในกรุงเทพฯ หรือไม่ เช่น คลองลาดพร้าว คลองบางเขน ถ้ามีจะเริ่มเมื่อไร

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิรสรรพคุณากร)

กรุงเทพมหานครพยายามจะทำเขื่อนริมคลองทั้งหมด เพราะจุดประสงค์คือต้องการป้องกันการรุกล้ำคูคลองด้วย จุดประสงค์ต่อไปคือเพิ่มศักยภาพการระบายน้ำในคลองต่างๆ แต่ก็ต้องทยอยทำไปเรื่อยๆ ตามงบประมาณที่ได้รับ

*****

คำถามที่ 3

เรื่องฟลัดเวย์จะเริ่มขุดเมื่อไร จะรื้อบ้านที่บุกรุกริมคลองเมื่อไร และในส่วนของปัญหาการปลูกสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำจะมีการจัดการหรือดำเนินการอย่างไร

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิรสรรพคุณากร)

ต้องเรียนว่ากรุงเทพมหานครดำเนินการในเรื่องบ้านที่รุกล้ำคูคลองต่าง ๆ มาโดยตลอด แต่อำนาจเบ็ดเสร็จไม่ได้อยู่ที่กรุงเทพมหานคร จะอยู่ที่เจ้าพนักงานตำรวจ บางคลองก็ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร เช่น คลองเปรมประชากร คลองแสนแสบ จะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมชลประทาน กรมเจ้าท่า เป็นต้น แต่จากวิกฤตที่ผ่านมารัฐบาลได้มาเป็นเจ้าภาพหลักในการบริหารจัดการกับชุมชนที่รุกล้ำคูคลอง แต่มีได้ดำเนินการอย่างรุนแรง จะให้กระทรวงพัฒนาสังคมฯ จัดหาที่อยู่ใหม่ให้ ขณะนี้กำลังดำเนินการอยู่

★★★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 4

อุโมงค์ยักษ์เปิดใช้งานได้ 100% หรือยัง

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิรสรรพคุณากร)

บางท่านยังนึกไม่ออกว่าอุโมงค์ระบายน้ำในกรุงเทพฯ ทำงานอย่างไร ขออธิบายง่าย ๆ ว่าอุโมงค์ระบายน้ำเปรียบเสมือนทางด่วนของน้ำในกรุงเทพฯ มีอยู่ 7 แห่ง ขณะนี้ใช้งานอยู่ ปีที่แล้วกรุงเทพมหานครตกเป็นจำเลยว่าได้เดินเครื่องที่อุโมงค์ระบายน้ำ หรือใช้งานได้จริง ๆ ไหม ขอยืนยันว่าใช้งานทุกตัวอย่างเต็มที่ ปีที่แล้วถ้าไม่ได้อุโมงค์คลองแสนแสบ อุโมงค์คลองเปรมประชากร อุโมงค์บึงมักกะสัน กรุงเทพฯ คงไม่ได้รับน้ำอยู่เพียงที่คลองบางซื่อ อุโมงค์ต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยไว้ได้มากโดยเฉพาะอุโมงค์คลองแสนแสบ ปลายปีที่แล้วหนังสือพิมพ์ไทยรัฐลงรูปคนโหนราวเหล็กริมคลองแสนแสบแถวรามคำแหง เอื้อมมือลงไปในคลองแล้วยังแตะไม่ถึงระดับน้ำในคลอง นั่นเป็นเพราะได้เดินเครื่องที่อุโมงค์คลองแสนแสบใกล้ ๆ หนักรามคำแหง น้ำถึงได้แห้ง ผู้สื่อข่าวตามเรื่องนี้มาก ท่านผู้อำนวยการเขตได้พาผู้สื่อข่าวไปที่อุโมงค์แถว ๆ รามคำแหง แล้วลองให้หยุดเครื่องสูบน้ำดู เพียงไม่ถึงนาทีน้ำตรงปากอุโมงค์ขึ้นมาประมาณ 1-2 เมตร ต้องการให้ผู้สื่อข่าวรู้ว่ามีการเดินเครื่องจริง อุโมงค์คลองแสนแสบนี้จะมีจุดรับน้ำแถวรามคำแหงและสถานีอยู่แถวปลายคลองพระโขนงในซอยสุขุมวิท 50 ขอยืนยันว่าได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่และเป็นประโยชน์จริง ๆ

★★★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 5

ทำไมตรงนั้นยังแห้งอยู่ ของฉันเต็มปริ่มเลย โอบหมดแล้วทำไมตรงนั้นแห้งอยู่ ไม่ปล่อยไปบ้าง กระจายสุขกระจายทุกข์กันไป

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิรสรรพคุณากร)

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าต้นน้ำต้องสูงกว่าปลายน้ำ ถ้าไปถามชาวบ้านที่อยู่ริมคลองว่าทราบไหม ต้นน้ำกับปลายน้ำอะไรสูงกว่ากัน คนที่อยู่ริมคลองต้องตอบได้ว่าปลายน้ำต้องต่ำกว่าต้นน้ำ น้ำถึงจะไหล ถ้าถามต่อว่าทำไม ชาวบ้านก็ตอบว่าถ้าต้นน้ำและปลายน้ำเสมอกัน น้ำก็ไม่ไหล แต่ถ้าอธิบายตามหลัก วิศวกรรมศาสตร์ มันคือการสูญเสียพลังงาน การไหลของน้ำนั้นต้นน้ำต้องสูงกว่าปลายน้ำ เมื่อคำนวณ แล้วคลองในกรุงเทพฯ ตัวเลขกลม ๆ ใน 1 กิโลเมตร ต้นน้ำต้องสูงกว่าปลายน้ำประมาณสิบหนึ่ง ถ้าเป็น คลองแฉ่งฝั้น ๆ จะต่างกันประมาณ 10 เซนติเมตรหรือฝ่ามือหนึ่ง ฉะนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าเมื่อปีที่แล้วทำไมคลองแสนแสบแถวหน้ารามคำแหงจึงแห้ง แต่คลองแสนแสบแถวมีนบุรีมีน้ำเต็ม เพราะชายแดน กรุงเทพฯ (คลองแสนแสบเป็นบริเวณชายแดน) จนถึงหน้ารามคำแหงมีความยาว 32 กิโลเมตร กิโลเมตร หนึ่งต่างกัน 20 เซนติเมตร ความยาว 32 กิโลเมตรจึงต่างกัน 6 เมตรกว่า ถ้าอยากรู้ว่าสูงแค่ไหน ให้ไปยืน ริมถนนแล้วมองตึกแถวที่มีสามชั้น จากชั้นล่างถึงชั้นที่สองสูง 3 เมตร ชั้นที่สองถึงชั้นที่สามก็ 3 เมตร รวม เป็น 6 เมตร น้ำในคลองแสนแสบหน้ารามคำแหงต้องต่ำกว่าที่มีนบุรีเท่ากับตึกสามชั้น ซึ่งในความเป็นจริง ห่างกันแค่ 3 เมตรกว่า ๆ เท่านั้น ขออธิบายง่าย ๆ แบบนี้

อยากจะเสริมเรื่องของปีนี้ น้ำจะท่วมกรุงเทพฯ ไหม ตอบว่าต้องดูสาเหตุแต่ละสาเหตุก่อน สาเหตุ ที่ทำให้น้ำท่วมกรุงเทพฯ มี 4 สาเหตุ สาเหตุแรกเกิดจากน้ำฝน ถ้าดูฝนที่ตกในกรุงเทพฯ จากวันที่ 1 มกราคม 2555 ถึงเข้าวันนี้ (วันที่ 26 สิงหาคม 2555) ตกแล้วประมาณ 800 มิลลิเมตร เฉลี่ยปีหนึ่งฝนที่ตก ในกรุงเทพฯ มีประมาณ 1,600 มิลลิเมตร ดังนั้นปีนี้ น้อยกว่าค่าเฉลี่ย 20%

ถ้าดูฝนตกรวมทั้งประเทศที่มีผลกระทบต่อกรุงเทพฯ พบว่าภาคเหนือตอนบนและภาคตะวันตก ปริมาณฝนมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ย ภาคเหนือตอนล่างมีปริมาณฝนมากกว่าค่าเฉลี่ย ภาคเหนือตอนกลางมี ปริมาณฝนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ภาคกลางทั้งหมดและภาคอีสานเกือบทั้งหมดมีปริมาณฝนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ดังนั้นปีนี้ฝนตกน้อยเนื่องจากในภูมิภาคบ้านเราเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญ ทำให้เกิดฝนแล้งซึ่งจะเป็น เช่นนี้ไปจนถึงกลางปีหน้า

เรื่องน้ำฝนขอให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ฝนที่ตกในกรุงเทพฯ แต่ละปีมีปริมาณสูงมาก ปีที่แล้วคำนวณ ได้ว่ามีปริมาณน้ำที่กองอยู่บนพื้นดิน 2,771 ล้านลูกบาศก์เมตร มากแค่ไหนหลายท่านคงนึกไม่ออก ทุก ท่านคงรู้จักเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ดี เขื่อนนี้มีความสามารถในการเก็บน้ำหรือมีความจุน้ำ 960 ล้านลูกบาศก์ เมตร ถ้าเอาฝนที่ตกในกรุงเทพฯ ไปเก็บที่เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จะต้องสร้างเขื่อนอย่างน้อย 3 เขื่อนจึงจะ เก็บน้ำได้หมด

สาเหตุที่สองที่ทำให้ท่วมกรุงเทพฯ คือน้ำทะเลหนุน แต่ปีนี้ น้ำทะเลหนุนต่ำกว่าปีที่แล้วประมาณ 4 เซนติเมตร อย่างไรก็ตามปีนี้พบว่าบริเวณอ่าวไทยทั้งหมดจะเกิดปรากฏการณ์ Wave search คือน้ำทะเลสูงขึ้นเนื่องจากลมในทะเลแรง จะหอบเอาน้ำทะเลสูงขึ้นกว่าระดับที่กรมอุทกศาสตร์คาดการณ์ให้เรา คงต้องเอาปัจจัยนี้มาบวกกับน้ำทะเลหนุนด้วย

สาเหตุที่สามคือน้ำเหนือ ตามที่กล่าวไปแล้วว่าปริมาณฝนที่ตกในจังหวัดที่เหนือกรุงเทพฯ ไปทั้งหมดที่มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยมีน้อย ภาคกลางต่ำกว่าค่าเฉลี่ย นอกจากนี้ น้ำที่มีอยู่ในเขื่อนหลักอย่างเขื่อนภูมิพลมีน้ำประมาณ 52% เขื่อนสิริกิติ์ไม่เกิน 50% น้อยกว่าปีที่แล้ว

สาเหตุสุดท้ายคือน้ำท่า ปีที่แล้วน้ำที่มาจากต่างจังหวัดไหลหลากเข้ามาท่วมกรุงเทพฯ

ทั้ง 4 สาเหตุนี้คือปัจจัยที่จะทำให้เกิดน้ำท่วม แต่สำนักงานระบายน้ำเป็นห่วงเรื่องพายุมากกว่า จากสถิติพายุที่ก่อตัวในมหาสมุทรแปซิฟิกฝั่งตะวันตกกับที่ก่อตัวในทะเลจีนใต้เฉลี่ยปีหนึ่ง 31 ลูก ซึ่งพัฒนาเป็นพายุได้ฝุ่น 16 ลูก และเข้าประเทศไทย 6 ลูก ล่าสุดปีนี้พายุก่อตัวแล้ว 15 ลูก ยังเหลืออีกประมาณครึ่งหนึ่งซึ่งในช่วงสองเดือนนี้ต้องลุ้นว่าจะเข้าประเทศไทยหรือไม่

★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 6

จากข้อมูลและสถิติต่าง ๆ ยืนยันได้หรือไม่ว่าน้ำจะท่วมหรือไม่ท่วม

คำตอบ (โดยอาจารย์ศศิณ เฉลิมลาภ)

คิดว่าไม่น่าท่วมเพราะมีการจัดการที่ดีขึ้น แล้วปีนี้ไม่ค่อยมีสัญญาณบ่งบอกจึงมีโอกาสน้อยมาก มักมีคำถามว่าน้ำจะท่วมหรือไม่ท่วม จริง ๆ แล้วตอบไม่ได้ แต่ต้องติดตามเฝ้าระวัง อย่างประมาท

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

ถ้าน้ำเคลื่อนที่มาอย่างปีที่แล้ว น้ำจะมุดต่อเข้าไปท่วมพื้นที่ของประชาชนอีกหรือไม่ เพราะพื้นที่ของกรุงเทพฯ เป็นจุดเสี่ยงเนื่องจากอยู่ปลายน้ำ ถ้าน้ำมาในปริมาณมากก็จะเข้าไปตามท่อระบายน้ำแล้วไปออกตามถนนต่าง ๆ เพราะฉะนั้นถ้ายังไม่มีการวางแผนในระยะยาวเรื่องระบบของท่อ เวลาที่น้ำดันเข้ามาในคูคลองต่าง ๆ จนเต็มก็จะล้นออกมาท่วมที่ถนน

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิรสรรพคุณากร)

ส่วนใหญ่จะคุมระดับน้ำในคูคลองไม่ให้สูง จะแบ่งออกเป็น 3 แผน แต่ถ้าปล่อยน้ำเข้ามาก็ต้องระวังตรงนี้ ถ้ามว่ากรุงเทพมหานครมีระบบปิดหรือไม่ในถนนสายหลักที่ลงคลองต่าง ๆ ตอบว่าส่วนใหญ่จะมี เรียกว่าบ่อสูบน้ำ จะมีการติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ฝาปิดปลายท่อเรียกว่าแฟลคเกสจะปิดอยู่ ในกรณีที่น้ำเข้ามาก็จะเอากระสอบทรายไปปิดปลายท่อพวกนี้ไว้ และได้ตกลงกับรัฐบาลไว้ว่าถ้าน้ำมามากจะปล่อยน้ำไปทางคลองอะไรได้บ้าง ฟังธนบุรีมี 4 คลอง ฟังกรุงเทพฯ มี 4 หรือ 5 คลอง

คำถามที่ 7

สามารถโอนงบประมาณมาที่สำนักงานเขตได้หรือไม่ ให้สำนักงานเขตตัดสินใจได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องไปถึงสำนักเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิรสรรพคุณากร)

สำนักงานเขตสามารถตั้งงบประมาณได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องผ่านสำนักการระบายน้ำ แต่กรณีการสร้างท่อระบายน้ำต้องให้ทางสำนักการระบายน้ำพิจารณาก่อน ยกเว้นเป็นโครงการขนาดเล็ก จะดูในเรื่องขนาดท่อระบายน้ำ ทิศทางการไหลของน้ำในท่อเส้นนั้น เพราะว่ามีแผนหลักอยู่ ทุกตรอกทุกซอยมีแผนเกือบครบทั้งหมดว่าควรจะเป็นท่อขนาดเท่าไร ลาดเอียงไปทางไหน เรื่องนี้ทางเขตจะต้องมาถามสำนักการระบายน้ำ แต่การจัดตั้งงบประมาณทางสำนักงานเขตสามารถทำได้เลย ถ้าประชาชนอยากได้อะไรให้สื่อสารผ่าน ส.ข. หรือส.ก. ในเขตของท่านได้ ซึ่งมีสิทธิ์เสนองบประมาณได้ดีกว่าทางสำนักฯ ด้วยซ้ำไป

★★★★★★★★★★★★

กลุ่มกรุงเทพใต้

คำถามที่ 1

นโยบายการขุดลอกคลองของกรุงเทพมหานครที่ผ่านมาประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร

คำตอบ (โดยนายมนูญ วาทีสุนทร ผู้อำนวยการกองเครื่องจักรกล สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร)
กรุงเทพมหานครมีการลอกคลองเป็นประจำทุกปี โดยคลองสายหลักและถนนสายหลักจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม แต่เนื่องจากปี 2554 เกิดอุทกภัย รัฐบาลให้การสนับสนุนเรื่องการขุดลอกคลอง ดำเนินการโดยกระทรวงต่าง ๆ รวมทั้งทหารด้วย จะมีการตรวจสอบให้เป็นไปตามรูปแบบสัญญา ที่ผ่านมาเท่าที่ไปตรวจสอบก็พบว่าการระบายน้ำในคลองมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม

★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 2

คลองหัวลำโพงตลอดสายจะมีการลอกคลองเพื่อรองรับน้ำหรือไม่ เพราะตอนนี้ดินและแคบลงกว่าเดิม และกรณีคลองลาดพร้าวที่มีปัญหาประชาชนปลูกสร้างอาคารรุกล้ำลำน้ำจะแก้ไขอย่างไร จะให้ฝ่ายไหนรับผิดชอบ

คำตอบ (โดยนายมนูญ วาทีสุนทร)

เรื่องคลองจะมีการแบ่งงานกันทำระหว่างกรุงเทพมหานครกับรัฐบาล แต่คลองลาดพร้าวให้กระทรวงอะไรรับผิดชอบจำไม่ได้ ปีนี้การขุดลอกคลองมีจำนวนมากแต่ผู้รับจ้างขุดลอกคลอง มีจำนวนน้อย คลองลาดพร้าวดูเหมือนยังหาผู้รับจ้างไม่ได้

ส่วนปัญหาการรุกล้ำนี้ยึดเยื้อกันมานาน มีการตั้งคณะกรรมการว่าจะทำอะไรจึงจะย้ายผู้รุกล้ำออกไปโดยไม่กระทบผู้บุกรุก ตอนนี้กำลังหาวิธีการอยู่

★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 3

ทำอย่างไรให้น้ำในคลองแสนแสบใสและเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ขณะนี้ดำและสกปรกมาก

คำตอบ (โดยนายมนูญ วาทีสุนทร)

ถ้าอยู่ในช่วงฝนไม่ตกหรือหน้าแล้ง จะมีการผันน้ำเข้ามาจากแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อให้น้ำในคลองแสนแสบใสขึ้น แต่ในช่วงฝนตกจะลดระดับน้ำในคลองลง จึงทำให้น้ำสกปรกมากกว่าเดิมเนื่องจากระบบน้ำเสียไม่ครอบคลุมทั้งคลอง ทำให้น้ำทางเหนือเข้าสู่คลองทางเพชรบุรี และทำให้น้ำเสีย

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

ปีที่แล้วได้ไปสำรวจคลองแสนแสบกับคลองประเวศ รวมถึงการส่งน้ำที่อุโมงค์ไปออกแถวพระโขนงเพื่อไปออกแม่น้ำเจ้าพระยา มีนักวิชาการหลาย ๆ คนฝากให้บอกว่าควรจะทำอะไรเป็นประโยชน์ในการเอาน้ำเสียทั้งหมดออกไปจากกรุงเทพฯ สุดท้ายก็ทำไม่ได้

ผมเชื่อว่าน้ำเสียที่ขังอยู่ในกรุงเทพฯ ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของบ่อบำบัดน้ำเสีย ถ้ามีระบบนี้อยู่แล้วเวลาน้ำเข้ามาให้ทดสอบระบบเลย น้ำจากทุกคลองก็ออกไปได้ แล้วจะไปจ่อที่ปากทางที่จะออกแม่น้ำเจ้าพระยา ถ้าเป็นช่วงที่แม่น้ำต่ำ ๆ ก็ใช้วิธีดันไป ถ้าระบบต่าง ๆ เดินไปได้ดีก็จะช่วยการดันน้ำเสียออกไปได้ระดับหนึ่ง

*****

คำถามที่ 4

ถ้าฝนตกนอกเขื่อนจะมีปัญหาไหมเพราะไม่สามารถบังคับธรรมชาติได้ จะให้ความสำคัญกับน้ำในเขื่อนและนอกเขื่อนอย่างไร

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

ปีที่แล้วก็ตกนอกเขื่อน กรณีปีที่แล้วมีหลายมิติ ทางตอนเหนือเก็บกักน้ำไว้ในเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ สุดท้ายแล้วฝนก็ตกทั่วไปหมดที่เรียกว่า “น้ำท่า” ตัวนี้ควบคุมยากและเป็นไปได้สูง นอกจากนี้สภาวะต่าง ๆ เปลี่ยนไป ป่าไม้ไม่มีที่จะดึงดูดให้ตกในทางตอนเหนือ อาจจะมีการเลื่อนพื้นที่การตกของฝนไปเป็นการตกทางตอนใต้ของเขื่อนแทน ถ้าตกหนัก ๆ แบบนี้ที่ท้ายเขื่อนซึ่งไม่มีระบบเก็บกักน้ำก็เกิดน้ำท่วม ซึ่งระบบเก็บกักน้ำที่ดีของเขื่อนคือแก้มลิง ต้องเริ่มมีตั้งแต่ชัยนาท นครสวรรค์ ถ้าบอกว่าทำแก้มลิงที่อยู่ชุกก็สายไปแล้ว แก้มลิงต้องอยู่ด้านบนเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้งด้วย แล้วช่วยชะลอน้ำแทนที่น้ำจะไหลมาทีเดียว แต่ตอนนี้การวางแผนจัดการในส่วนแก้มปัญหาก็ดี แผนแม่บทก็ดี เป็นปัญหาที่นักวิชาการยังถกเถียงกันอยู่ในขณะนี้

*****

คำถามที่ 5

เมื่อไรกรุงเทพมหานครจะมีช่องทางโทรทัศน์ของตนเอง เพื่อให้ประชาชนรู้เรื่องและทันต่อสถานการณ์

คำตอบ (โดยนายมนูญ วาทีสุนทร)

กรุงเทพมหานครเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลทางฟรีทีวีแก่สาธารณะทั่วไปอยู่แล้ว สำหรับการติดต่อทางโทรศัพท์ มีหลายเลข 1555 ซึ่งจะนำไปประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำถามที่ 6

จะมีการดูแลการอพยพเวลาเกิดน้ำท่วมในส่วนของผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้เจ็บป่วย ผู้ที่ดูแลตัวเองไม่ได้
อย่างไรบ้าง

คำตอบ (โดยนายมนูญ วาทีสุนทร)

จะมีระบบของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือองค์กรอิสระ
นอกจากนั้นมีสำนักงานแพทย์ สำนักอนามัย รวมทั้งสำนักการระบายน้ำ หรือเจ้าหน้าที่ที่จะช่วยผู้เจ็บป่วย
และผู้พิการในการอพยพในพื้นที่ที่น้ำท่วม

สุดท้ายขอฝากเรื่องการป้องกันน้ำท่วมของกรุงเทพมหานครซึ่งผู้บริหารไม่ได้ใส่ใจ เมื่อวานนี้
(วันที่ 31 สิงหาคม 2555) ท่านผู้ว่าฯ ได้ไปตรวจคลองทวีวัฒนา ไปตรวจการปล่อยน้ำจากตะวันตก และ
การทดสอบการระบายน้ำ เมื่อวานได้มีการติดตั้งเครื่องระบายน้ำที่คลองทวีวัฒนาทั้งหมด 12 เครื่อง ส่วน
ทางทิศตะวันออกติดตั้งเครื่องสูบน้ำไปทั้งหมด 12 เครื่องเช่นกัน เพื่อทดสอบเรื่องระบายน้ำตามหลัก
วิชาการ ทางกรุงเทพมหานครมีเงื่อนไขกับหน่วยปล่อยน้ำว่า ถ้าแต่ละคลองมีปริมาณน้ำเกินกว่านี้และจะ
เกิดปัญหาน้ำท่วมกับประชาชน ก็จะหยุดการทดสอบ ขณะเดียวกันได้เตรียมความพร้อมไว้ด้วย ระบบ
สถานีสูบน้ำได้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการสูบน้ำ จากปี 2554 ได้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มประสิทธิภาพมาก
ขึ้น เช่น การซ่อมแซมสถานีสูบน้ำหลัก ตรวจสอบเครื่องสูบน้ำที่อายุการใช้งานนานแล้วก็ได้เปลี่ยนใหม่
ขยายประตูระบายน้ำหลัก ๆ ให้กว้างขึ้น แนวป้องกันที่เป็นพื้นหลอได้ใช้กระสอบทรายทำพังกั้นน้ำ
ชั่วคราว ขณะนี้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

★★★★★★★★★★★★★★

กลุ่มกรุงเทพมหานคร

คำถามที่ 1

ขอทราบเรื่องอุโมงค์ยักษ์ 7 แห่ง ความยาว 19 กิโลเมตร ระบายน้ำ 155.50 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ทั้ง 7 แห่งนี้ทางชุมชนอยากทราบว่าปากท่ออยู่ที่ไหนและปลายท่ออยู่ที่ไหน ออกที่ไหน และระบายน้ำอย่างไร

คำตอบ (โดยนายณรงค์ เรืองศรี ผู้อำนวยการกองระบบคลอง สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร)

อุโมงค์ระบายน้ำเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยระบายน้ำในพื้นที่ลุ่มต่ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพฯ ซึ่งจากการประสบอุทกภัยที่ผ่านมาเมื่อปีที่แล้ว ได้ใช้เครื่องมือนี้เร่งระบายน้ำในพื้นที่ ซึ่งอุโมงค์ระบายน้ำทั้ง 7 แห่งนี้ได้แก่ อุโมงค์สุขุมวิท 26, อุโมงค์สุขุมวิท 36, อุโมงค์สุขุมวิท 42, อุโมงค์พระราม 9 (บริเวณช่วงคลองแสนแสบตรงอาคารรับน้ำพระราม 9 ซึ่งจะสูบน้ำออกไปสู่มัมน้ำเจ้าพระยาตรงสถานีสูบน้ำพระโขนง), อุโมงค์มักกะสัน (อยู่บริเวณถนนจตุรทิศในพื้นที่เขตราชเทวี จะรับน้ำจากคลองมักกะสัน สูบน้ำออกตรงช่องนนทรี คลองขุด ออกสู่มัมน้ำเจ้าพระยา), และอุโมงค์บางซื่อ (บริเวณโรงปูน โดยรับน้ำจากคลองเปรมประชากร แล้วสูบน้ำออกสู่น้ำบางโพธิ์ เพื่อออกไปสู่มัมน้ำเจ้าพระยา)

*****

คำถามที่ 2

จะพาน้ำคลองที่ต่ำ ๆ ลงทะเลแล้วเอาน้ำใหม่เข้าคลองได้หรือไม่

คำตอบ (โดยนายณรงค์ เรืองศรี)

เรื่องการบรรเทาปัญหาน้ำเน่าเสีย ในระยะสั้นได้น้อมนำแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ในเรื่องของปลั๊กซิ่ง โดยการนำน้ำจากมัมน้ำเจ้าพระยาด้านบนผ่านคลองต่าง ๆ ที่เชื่อมมัมน้ำเจ้าพระยาแล้วลงมาทางด้านล่าง ให้น้ำไหลจากเหนือลงมาข้างล่าง เพื่อลดหรือบรรเทาปัญหาความสกปรกบางส่วนหนึ่ง ในระยะยาวทางกรุงเทพมหานครโดยสำนักการระบายน้ำมีโครงการของระบบบำบัดน้ำเสีย ซึ่งถ้าโครงการดังกล่าวแล้วเสร็จก็จะช่วยลดปัญหาน้ำเน่าเสียในกรุงเทพฯ ได้ อย่างไรก็ตามปัญหานี้ส่วนหนึ่งก็เกิดจากมนุษย์เอง ตรงนี้เป็นจุดสำคัญ ประชาชนที่อยู่ในกรุงเทพฯ ต้องตระหนักในเรื่องการดูแลคลองต่าง ๆ ในเรื่องการปล่อยน้ำเน่าเสียลงในมัมน้ำลำคลอง ต้องมีการเข้มงวดกวดขันอย่างจริงจัง

*****

คำถามที่ 3

อยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี นครสวรรค์ มีการทำคันกั้นน้ำสูง อยากทราบว่าน้ำทั้งหลายจะบังคับให้ไหลไปทางไหน หรือลงแม่น้ำเจ้าพระยาแล้วปล่อยให้ท่วมกรุงเทพฯ จะแน่ใจได้อย่างไรว่าไม่ท่วมกรุงเทพฯ แน่نون

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

เรื่องคันกั้นน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาดั้งแต่รัชกาลทลงมา ทำให้เรื่องการไหลของน้ำตามธรรมชาติเปลี่ยนไป เราต้องคิดใหม่ด้วยเวลาทำคันกั้นน้ำ โมเดลนี้ถ้าไม่เข้าไปตามพื้นที่ที่เป็นที่ต่ำ น้ำก็จะดันขึ้นสูงและไหลผ่านเข้ามาในพื้นที่ตอนล่าง อยุธยาจะท่วมตลอดเวลาเพราะเป็นด่านแรก จากนั้นน้ำทั้งหมดก็จะดันเข้ามาในกรุงเทพฯ ตอนนี้ภาครัฐกำลังคุยเรื่องพื้นที่ที่จะทำแก้มลิงเพื่อเก็บปริมาณน้ำไว้ และเพื่อที่จะเป็นตัวชะลอน้ำ เพราะฉะนั้นถ้าจะทำคันกั้นน้ำก็ต้องมีจุดเปิดเข้าไปในพื้นที่ที่เป็นแอ่งรับน้ำด้วย

★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 4

น้ำจะมาอีกหรือไม่ ถ้ามาจะมากแค่ไหน

คำตอบ (โดยนายณรงค์ เรืองศรี)

คำถามนี้พี่น้องต้องการคำตอบมาก ๆ ถือได้ว่าเป็นหัวใจที่ต้องการทราบ ในนามของกรุงเทพมหานครโดยสำนักการระบายน้ำ ท่านผู้ว่าฯ ได้มอบนโยบายและกำชับในเรื่องการป้องกันน้ำท่วมตลอดจนแผนต่าง ๆ ให้สำนักการระบายน้ำเตรียมความพร้อมอยู่ตลอดเวลา

ในเบื้องต้นสาเหตุที่น้ำจะท่วมหรือไม่มีปัจจัยอยู่ไม่กี่ตัว มีน้ำฝน น้ำทะเลหนุน และน้ำเหนือ ฅวันนี้ปริมาณฝนยังมีน้อยกว่าปีที่แล้ว เรื่องน้ำเหนือที่จะไหลผ่านออกมาสู่มแม่น้ำเจ้าพระยา และอยู่ในพื้นที่ที่เข้ามาในกรุงเทพฯ ก็ยังน้อย โดยเทียบจากปริมาณกักเก็บน้ำของเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ก็ยังไม่ถึง 50% ในเรื่องของน้ำทะเลหนุนปีนี้ ข้อมูลจากกรมอุทกศาสตร์กองทัพเรือ น้ำหนุนสูงสุดน้อยกว่าปีที่แล้ว ในฐานะที่ดูแลในส่วนนี้ก็สันนิษฐานได้ว่าปัญหาน้ำไม่ท่วมจะหนักกว่าปีที่แล้ว อย่างไรก็ตามปีที่ผ่านมาเป็นบทเรียนที่เราต้องเฝ้าระวัง ไม่ตั้งในความประมาท ทุกปีในช่วงฤดูกาลควรจะต้องมีการเตรียมตัวตลอด และตามที่ท่านวิทยากรพูดไว้ เราต้องอยู่กับน้ำให้ได้

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

ขออนุญาตตอบ คำถามที่ว่าน้ำจะท่วมหรือไม่ ปีนี้คิดว่าไม่ท่วมแบบปีที่แล้ว พื้นที่ที่อยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยามีโอกาสท่วมถ้าเกิดน้ำเหนือมาและกั้นน้ำไว้ขนาดนี้ และควรพิจารณาว่าในพื้นที่ที่ท่านอยู่ในเขตกรุงเทพฯ คันกั้นแนวแม่น้ำเจ้าพระยามีจุดเว้นว่างหรือไม่ หากนำกระสอบทรายมาวางก็ท่วมไม่นานสามารถสูบน้ำออกได้ ต้องเข้าใจสภาพแบบนี้ ขึ้นอยู่กับว่าเราอยู่ตรงไหน ถ้าอยู่คลองสามวา ลาดกระบัง มีน

บุรี ในพื้นที่ที่เคยท่วม พื้นที่ลุ่มต่ำ ทุ่งนา เดือนตุลาคมปีนี้ก็ต้องมีน้ำเข้ามา แต่ในตัวเมืองน้ำคงไม่ท่วม เนื่องจากฝี่มือที่พัฒนาไปไกลของกรุงเทพมหานคร ส่วนที่ท่วมทางเหนือที่ลงมาจากดอนเมือง โอกาสท่วมไม่น่าจะมี

*****

คำถามที่ 5

มีโอกาสหรือไม่ที่น้ำจะท่วมจากน้ำทะเลแทนน้ำฝน

คำตอบ (โดยอาจารย์ศศิน เฉลิมลาภ)

คงไม่ใช่ปีนี้หรือปีหน้าแต่โอกาสมีเท่ากันทั่วโลก ถ้าเกิดน้ำแข็งละลายที่ขั้วโลกอย่างที่เขาวางกันจริง มันจะท่วมทั่วไปหมดทั้งโลก ถ้าเกิดภาวะอย่างนี้จริงจะเป็นเรื่องที่ใหญ่มาก จะมีคนเป็นร้อยล้านคนไม่มีที่อยู่ทั่วโลก จะเกิดกระบวนการอพยพ เกิดสงคราม แต่ถ้ามีระบบป้องกันน้ำทะเลด้วยประตูน้ำแบบที่เขาป้องกันสตรอมเซิร์ฟแต่นำมาประยุกต์ใช้ ก็เป็นเรื่องน่าสนใจแต่ไม่ใช่แบบเขื่อนกันหรือถมทะเล ดังนั้นผู้คนที่อยู่ในเมืองชายฝั่งทะเล หรือถ้าเกิดภาวะโลกร้อน ต้องเตรียมใจว่าโลกนี้ไม่ใช่ของเราอีกต่อไป มันอาจเกิดภายใน 5-10 ปี นี่เป็นทฤษฎีหนึ่ง หรืออีก 80-100 ปีอีกทฤษฎีหนึ่ง และอีกทฤษฎีคือไม่เกิดอะไรเลยก็ได้

*****

คำถามที่ 6

จะอย่างไรกับการสร้างบ้านเสายู่ในคลอง อยากทราบว่ากรุงเทพมหานครจัดการอย่างไรกับประชาชนที่สร้างบ้านหรือร้านอาหารขวางทางน้ำ

คำตอบ (โดยนายณรงค์ เรืองศรี)

ความจริงคือมีการรื้อค้ำในส่วนนี้มานานแล้ว แต่คนที่รื้อค้ำก็เป็นพี่น้องประชาชนชาวไทย ซึ่งในส่วนของรัฐบาลและกรุงเทพมหานครจะดำเนินการเยียวยาและช่วยเหลือ คลองในกรุงเทพฯ ทั้งหมดหลัก ๆ แล้วแยกเป็นคลองสาธารณะ ซึ่งกรุงเทพมหานครโดยสำนักงานเขตมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการอยู่แล้ว ส่วนในเรื่องของคลองที่ได้รับมอบจากหน่วยงานภายนอก ไม่ว่าจะกรมชลประทาน ตรงนี้ต้องหารือกันประสานความร่วมมือในการดำเนินการส่วนนี้

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

ขออนุญาตเสริม ตามหลักการแล้วสุดท้ายคนที่อยู่ริมคลองก็ต้องขยับขยายออกไป เพราะระบบของการระบายน้ำทำไม่ได้ เป็นเรื่องต้องคุยกันระหว่างกรุงเทพมหานคร รัฐบาลและประชาชนว่า จะดูแลพวกนี้อย่างไร หาสิ่งที่ดีที่สุดที่จะตอบโจทย์ทั้งสองฝ่าย ทั้งประชาชนส่วนรวมและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ตามคูคลอง

★★★★★★★★★★★★★★

กลุ่มกรุงธนเหนือและเขตดอนเมือง

คำถามที่ 1

วิธีสร้างจิตสำนึกที่ดีตั้งแต่ปฐมวัยควรจะทำกันอย่างไร

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

นี่คือความล้มเหลวของประเทศเราในเรื่องของการสร้างเยาวชน ปัจจุบันเยาวชนจะมีความเห็นแก่ตัว ความไม่มีวัฒนธรรมต่าง ๆ ตอนนี้เด็กจะไม่สนใจคนอื่น จะเอาสิทธิของตนเต็มที่แล้วเอาเปรียบคนอื่น สิ่งสำคัญคือเราต้องปลูกฝังเด็กตั้งแต่ชั้นประถม ประเทศที่พัฒนาเขาวางรากฐานกันตั้งแต่เด็กประถม ใช้เวลาประมาณ 10-20 ปีในการเปลี่ยนประเทศ ยกตัวอย่างง่าย ๆ คือเกาหลี เมื่อ 20-30 ปีก่อนเกาหลีสู้เราไม่ได้เลย แต่เขาวางระบบในเรื่องการศึกษา เขาวางให้ Generation ต่าง ๆ ตั้งแต่ประถมจนเรียนจบมหาวิทยาลัยรวม 16 ปี ซึ่ง Generation ที่ถูกวางมาด้วยระบบที่ดีมาตั้งแต่เล็กก็สามารถเปลี่ยนแปลงประเทศได้ ตอนนี้งามองย้อนกลับไปในบ้านเรา เกิดอะไรขึ้นบ้าง วัฒนธรรมต่าง ๆ ถูกกดไป เทคโนโลยีถูกจับโยนเข้าไปให้กับนักเรียนตัวน้อย ๆ ครูอนุญาตให้เอามือถือไปโรงเรียนได้ เด็ก ๆ เล่นเน็ตและมีการแชทกันตลอดเวลา แล้วจะเอาสมาธิที่ไหนมาเรียนหนังสือ ระบบมันไปหมดแล้ว ไม่มีอะไรมาควบคุม เพราะฉะนั้นการปลูกฝังตั้งแต่เด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ

★★★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 2

เป็นข้อเสนอแนะมากกว่า เสนอให้มีการลอกท่อระบายน้ำอย่างจริงจังและขุดลอกคลองอย่างสม่ำเสมอ

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิระสรรพคุณากร)

กรุงเทพมหานครไม่ได้มีคูคลอง คลองในกรุงเทพฯ มีทั้งหมด 1,682 คลอง มีการลอกทุกปีแต่ไม่ได้ลอกทั้งหมด มีการจัดลำดับความสำคัญ คลองไหนสำคัญมากก็ลอกทุกปี คลองสำคัญน้อยลงไปหน่อยก็ลอก 2 ปีหรือปีเว้นปี เหมือนเราใส่เสื้อผ้าเราเปลี่ยนทุกวัน แต่ปลอกหมอนผ้าปูที่นอนเราคงไม่เปลี่ยนทุกวัน

ส่วนท่อระบายน้ำที่กรุงเทพฯ มีอยู่ประมาณ 6,400 กิโลเมตร ฉะนั้นถามว่าท่อระบายน้ำลอกทุกปีหรือไม่ คำตอบก็เหมือนคลอง คลองไหนท่อเส้นไหนสำคัญมากก็ลอกทุกปี กรุงเทพมหานครไม่ได้คูคลอง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องเข้าใจภาวะเปียกด้วย ท่อระบายน้ำของเอกชนอยู่ในที่ของเอกชนตามหมู่บ้านจัดสรรนั้นทางกรุงเทพมหานครเข้าไปทำไม่ได้ เพราะจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับหมู่บ้านนั้น ๆ และแต่ละหมู่บ้านก็มีนิติบุคคลที่จะดูแลเก็บเงินจากลูกบ้านอยู่แล้ว

★★★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 3

ในคลองต่าง ๆ หากเริ่มต้นเงินหรือมีสิ่งปฏิภูลหรือขยะมูลฝอย สามารถแจ้งได้ไหม

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิระสรรพคุณากร)

แจ้งโดยตรงที่หมายเลขกลางของกรุงเทพมหานครคือ 1555 หรือถ้าพบเห็นว่าไม่ใช่ท่อตันแต่เนื่องจากมีคนไปทำให้มันตัน ช่วยแจ้งมาที่ 1555 เช่นกัน อย่างล่าสุดเมื่อปีที่แล้วที่สามแยกเตาปูน น้ำไม่เคยท่วมมาก่อน อย่างที่ทราบกันว่ามีกรก่อสร้างรถไฟฟ้าซึ่งต้องใช้เสาเข็ม และไม่ใช้เสาเข็มแบบเป็นค้ำแล้วเอาปูนจันมาตอก เขาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่คือเอาสว่านเจาะดินให้เป็นรูลึกลงไป 20-30 เมตรสำหรับใส่เหล็กและเทปูน แต่ก่อนจะใส่เหล็กและเทปูน จะมีสารตัวหนึ่งใช้เคลือบรูที่เจาะไว้ไม่ให้ดินพังเรียกว่าเบนโทไนท์ ลักษณะเป็นพลาสติกเหลวคล้าย ๆ ฝุ่น ด้วยความมกง่ายของผู้รับเหมา พอใช้เสร็จก็สูบล้างลงไปท่อระบายน้ำทำให้เกิดน้ำท่วม เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบจึงพบว่าท่อตันหมดเพราะสารตัวนี้ ขอบฝากพี่น้องประชาชนด้วยว่าหากพบเห็นการกระทำอย่างนี้ หรือแม้ว่าการต่อเติมบ้านซึ่งมีเศษอิฐเศษปูน แล้วทิ้งลงไปท่อระบายน้ำ ก็แจ้งมาได้เลย เจ้าหน้าที่จะเข้าไปตรวจสอบและดำเนินการต่อไป

★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 4

ทำไมรัฐบาลกับกรุงเทพมหานครให้ข้อมูลเรื่องน้ำไม่ตรงกัน เช่น รัฐบาลจะทดลองปล่อยน้ำ กรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วย จะฟังใครดี

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิระสรรพคุณากร)

ไม่ใช่ไม่ฟังครับ แต่กรุงเทพมหานครให้ข้อมูลไปว่าเดือนกันยายนเป็นเดือนที่ฝนตกมากที่สุดในรอบปีจากสถิติที่เก็บมา และเดือนตุลาคมเป็นเดือนที่ฝนตกเป็นอันดับสองของรอบปี เรามีความเป็นห่วงเรื่องน้ำฝน กรุงเทพมหานครใช้คลองเป็นแก้มลิง ระบบของกรุงเทพมหานครเรียกว่าเป็นพื้นที่ปิดล้อม จะล้อมกรุงเทพฯ ไว้แล้วพร่องน้ำในกรุงเทพฯ ให้ต่ำ จะสูบน้ำในท่อให้แห้ง พร่องน้ำในคลองให้ต่ำเพื่อรอรับฝน ถ้าทดลองปล่อยน้ำเข้ามา แก้มลิงตัวนี้ก็หายไป ถ้าฝนตกลงมาก็ท่วมทันที เหมือนตัวอย่างเมื่อวันพฤหัสบดี (วันที่ 6 กันยายน 2555) ฝนตกลงมา 140-150 มิลลิเมตร แต่ระบบที่กรุงเทพฯ ออกแบบไว้แค่ 60 มิลลิเมตร น้ำในคลองก็สูงขึ้นมาจนเกินขีดบนสุดที่เราควบคุมไว้ ท่านผู้ว่าฯ เรียกประชุมตั้งแต่ห้าโมงเย็นแล้วท่านรองผู้ว่าฯ ดร. วัลลภ สุวรรณดี เรียกประชุมสำนักงานการระบายน้ำต่อตอนสามทุ่มเพื่อตัดสินใจว่าจะให้รัฐบาลทดลองหรือไม่ ประชุมกันถึงเกือบ ๆ ตีหนึ่ง ตอนช่วงห้าทุ่มเศษท่านรองผู้ว่าฯ ได้โทรศัพท์ถึงฝ่ายรัฐบาลว่าเราไม่ยอม เพราะว่าฝนตกลงมาเยอะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วม ถ้าปล่อยน้ำเข้ามาอีกจะเป็นการซ้ำเติมประชาชนในกรุงเทพฯ เรื่องจึงยุติไป

ความจริงการทดลองทำได้หลายแบบทางหลักวิศวกรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานครไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทดลอง แต่ขอเพียงให้พื้นที่ฝนตกหนักในเดือนกันยายนและตุลาคมเท่านั้น ต้องเรียนว่าประชาชนตื่นตระหนกและกลัวโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ริมคลอง ได้โทรศัพท์เข้ามาสอบถามตลอดเวลา ก็ตอบไปว่าพยายามที่จะไม่ให้มีผลกระทบต่อประชาชน เรามีการสำรวจว่าถ้าปล่อยน้ำมาแล้วพื้นที่เสี่ยงมีที่ไหนบ้าง พื้นที่ใฝ่ระวังอยู่ตรงไหนบ้าง ท่านผู้ว่าฯ ได้สั่งการให้สำนักที่เกี่ยวข้องต้องไปประจำที่ชุมชนนั้น หน่วยแพทย์ อนามัย เทศกิจ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต้องเข้าไป ไม่ใช่ปล่อยให้เกิดเรื่องแล้วถึงจะเข้า การทดลองฝั่งตะวันตกที่คลองทวีวัฒนาที่เช่นเดียวกัน ได้ไปใฝ่ระวังในจุดที่มีความเสี่ยง

คำตอบ (โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

ทางฝ่ายวิชาการก็คุยกันเรื่องการทดสอบของรัฐบาล อย่างที่ท่านผอ. กล่าวถึง ทดสอบแล้วได้อะไรบ้าง นี่เป็นประเด็นสำคัญ เพราะผู้ที่รู้ดีที่สุดในเรื่องการระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพฯ คือ สำนักงานระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร จะรู้ว่าจุดไหนที่ถ้าน้ำเคลื่อนที่ไปมากกว่าปกติเล็กน้อยก็จะล้นเข้าไปในพื้นที่ของประชาชน แต่ถ้าพูดถึงในอนาคตซึ่งต้องการเปลี่ยนระบบการระบายน้ำให้รองรับอุทกภัยหรือน้ำเหนือที่มา ก็ต้องปรับโครงสร้างของคลองต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ แล้วทำการทดสอบประสิทธิภาพของมัน แต่จะเกิดขึ้นได้ต้องมีการคุยกันเพราะจะมีเรื่องของงบประมาณเข้ามาเกี่ยวข้อง ถามว่าโครงสร้างนี้มีความจำเป็นไหม นักวิชาการกรุงเทพฯ เห็นว่ายังไง ๆ ก็ต้องรองรับน้ำช่วยเหลือคนที่อยู่ด้านบน เพราะไม่เช่นนั้นน้ำที่จะดันไปทางตะวันออกหรือทางไหนก็ตาม ถ้าดันไม่ไปน้ำก็ต้องเข้ากรุงเทพฯ อยู่ดี

คำตอบ (โดยนายณรงค์ จิระสรรพคุณากร)

อยากจะให้ข้อมูลอีกเล็กน้อย ระบบป้องกันน้ำท่วมที่นั่นทุกประเทศทุกหน่วยงานจะใช้เหมือนกันคือ ระบบพื้นที่ปิดล้อม กรุงเทพฯ ก็ใช้ระบบนี้ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยาที่ใช้ระบบนี้คือ กันไม่ให้ น้ำจากข้างนอกมาสร้างปัญหา แต่ไม่ได้หมายความว่าเราเห็นแก่ตัวที่ไม่รับน้ำจากต่างจังหวัด ปีที่แล้วน้ำที่เข้ามากรุงเทพฯ เรียกว่าน้ำท่วม มันไม่ได้มาตามทิศทางที่ควรจะมา ถ้าใครอ่านหนังสือพิมพ์ผู้จัดการฉบับต้นเดือนตุลาคม จะเห็นที่เขาเขียนว่าน้ำท่วมที่ดอน น้ำแห้งที่หนอง คนกรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี ต้องจดจำ ดอนคือที่สูงแต่หนองคือที่ต่ำ แต่ทำไมน้ำไม่ไปที่หนองกลับไปท่วมที่ดอน ปัญหานี้เราทราบตั้งแต่วันที่น้ำเดินทางมาถึงคลองระพีพัฒน์แยกหกแล้ว พอแตกก็รู้เลยว่าน้ำมาผิดทิศทางแน่ ท่านผู้ว่าฯ สั่งให้ไปตั้งรับที่หลักหก ก็ไปสร้างแนวกระสอบทรายที่นั่นก่อนน้ำจะเดินทางมาถึง ระดับน้ำสูงสุดที่คลองระพีพัฒน์แยกหกประมาณ 4.50 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง และห่างจากหลักหก 22 กิโลเมตร คำนวณแล้วว่าน้ำที่จะมาถึงที่นี่จะสูง 2.20 เมตร ก็ทำแนวกระสอบทรายกันไว้ 2.50 เมตร แต่ท่านผู้ว่าฯ ให้ทำ 3 เมตรไปเลย

ถามว่าน้ำเข้ามาได้อย่างไร ถ้าคนที่อยู่แถวคอนเมืองจะต้องรู้จักสะพานแก้ว เป็นสะพานข้ามคลองรังสิต ตรงนั้นได้ขอรัฐบาลให้ไปช่วยกันน้ำ รัฐบาลสั่งการกับรองอธิบดีกรมทางหลวงชนบทให้เข้าไปพื้นที่ สองวันก็แล้วก็ไม่เข้าไป ทางสำนักการระบายน้ำจึงเข้าไปทำเอง ได้ทำมาจนถึงฝั่งตลาดไทด้วย

ส่วนสาเหตุที่น้ำเข้ามาทางคอนเมืองและสายไหม เกิดจากคลื่นหนึ่งประมาณตีห้า มีคนจากฝั่งลำลูกกาเข้ามาเรือแนวกระสอบทรายที่กั้นน้ำไว้ เจ้าหน้าที่จะเข้าไปซ่อมก็ถูกยิง จึงวิฑูมาที่ศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วม ได้ติดต่อไปทั้ง สพอ. สน.คอนเมือง บอกว่าเดี๋ยวจะเข้าไปช่วยแต่ก็ไม่มีตำรวจไป ติดต่อไปที่ สปก. ที่ตั้งอยู่ที่คอนเมือง ก็ได้รับคำตอบว่าทหารกับตำรวจกลับบ้านหมด พวกนั้นเรือจากตีสองถึงตีห้าจึงถอยไป เจ้าหน้าที่เฝ้าระวังอยู่ที่เข้าซ่อมแซมทันที ปรากฏว่าที่ถูกรื้อไปมีความยาวมากแล้วก็ลึกมาก น้ำก็แรง เจ้าหน้าที่ต้องดำลงไปดึงกระสอบทรายที่ถูกรื้อแต่สู้ไม่ไหวจริง ๆ เลยวิฑูสั่งการให้ถอนตัว วันนั้นรู้ว่าน้ำเข้าแน่ สาย ๆ น้ำเดินทางมาถึงคอนเมือง ผ่านอนุสรณ์สถาน เข้าไปที่สายไหม ข้ามคลองเคยไปถล่มเมืองเอกมหาวิทยาลัยรังสิต

ถามว่าน้ำพวกนี้เข้ามาแล้วเป็นไปตามที่รัฐบาลต้องการไหม ที่อยากให้น้ำเดินทางสู่ทะเลโดยตรง อยากให้น้ำออกสู่ทะเลอย่างรวดเร็ว ถามว่ามันเป็นไปตามนั้นไหม ทุกท่านคงทราบที่ฝั่งกรุงเทพฯ รับน้ำอยู่คลองบางซื่อ ฝั่งธนบุรีรับอยู่ที่ธนบุรีปากท่อ ถามว่าน้ำพวกนั้นไปไหนหมด ระบายไปเองหรือ ขอยืนยันในฐานะที่รับผิดชอบตรงนี้ว่าไม่มีน้ำสักหนึ่งหยดที่ไหลลงสู่ทะเลโดยตรง น้ำที่ท่วมอยู่ทั้งหมดออกไปจากพื้นที่ด้วยระบบสูบน้ำของกรุงเทพมหานคร จึงขอถามว่ามีความจำเป็นไหมที่จะปล่อยน้ำเข้ามาท่วมแบบนี้

★★★★★★★★★★★★

กลุ่มกรุงธนใต้

คำถามที่ 1

ในแต่ละเขตมีการขุดลอกคลองหรือยัง เพราะอะไรหลายพื้นที่ยังช้าเหลือเกิน และขอให้อย่าง
คลองพระยาราชมนตรีด้วย

คำตอบ (โดยนายสุราษฎร์ เจริญชัยสกุล วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ สำนักงานระบายน้ำ
กรุงเทพมหานคร)

การขุดลอกคลองในพื้นที่ฝั่งธนบุรีโดยส่วนใหญ่เรียบร้อยแล้ว มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยด้วย
ทั้งทหาร ทั้งกรมเจ้าท่า บางส่วนเป็นสำนักงานระบายน้ำ ยังมีส่วนในฝั่งพระนครอีกเล็กน้อยที่ยังไม่แล้ว
เสร็จ

สำหรับคลองพระยาราชมนตรี ทางผู้ว่าฯ ได้จัดสรรงบประมาณปี 2555 เพิ่มเติมให้ จะทำการ
ปรับปรุงคลองโดยการสร้างเขื่อน คสล. ตั้งแต่สถานีสูบน้ำคลองพระยาราชมนตรีไปบรรจบคลองบางบอน
ระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร และตอนที่ 2 จากคลองบางบอนขึ้นไปถึงคลองภาษีเจริญ ระยะทางอีก
ประมาณ 5 กิโลเมตรโดยใช้งบประมาณเร่งด่วนจากรัฐบาล ยังมีตอนที่ 3 ที่จะปรับปรุงคลองพระยาราช
มนตรีจากคลองภาษีเจริญไปจนถึงคลองบางเขื่อนหนึ่ง จะปรับปรุงตลอดทั้งคลอง ความยาวประมาณ 15
กิโลเมตร เนื่องจากฝั่งตะวันตกนั้นมีคลองด้านเหนือใต้ที่เป็นคลองหลัก ๆ อยู่คลองเดียว คือ คลองพระยา
ราชมนตรี ก็จะปรับปรุงตั้งแต่คลองบางเขื่อนหนึ่งไปถึงคลองสนามชัย เพื่อระบายน้ำตอนกลางของพื้นที่
คลังชันให้ลงไปสู่พื้นที่แก้มลิงในสวนของสนามชัย

*****

คำถามที่ 2

ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมกับทางกรุงเทพมหานครได้อย่างไร

คำตอบ (โดยนายสุราษฎร์ เจริญชัยสกุล)

ในภาพรวมของการบริหารจัดการน้ำของกรุงเทพมหานคร มีการประสานกับชุมชนอยู่แล้ว เราจับ
ปัญหาเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ผ่านทาง ส.ก. ส.ข. อยู่ แล้วมาจัดงบประมาณ การปรับปรุงระบบน้ำท่วมเป็น
ภาพใหญ่มาก และได้ทำอะไรไปพอสมควรแต่การประชาสัมพันธ์อาจสื่อสารไปไม่ทั่วถึง อย่างพื้นที่ฝั่ง
ธนบุรีนั้นรัฐบาลได้ให้เงินมา 1,600 ล้านบาท ได้นำมาใช้ในการเสริมคันริมคลองมหาสวัสดิ์ การเสริมคัน
ริมคลองบางกอกน้อย ริมแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่พระราม 7 ไปจนถึงแจ้งร้อน เป็นงบประมาณร่วมพันล้าน
ส่วนที่เหลือนำไปใช้ในส่วนของพระนคร มีการเสริมด้วยตั้งแต่พระราม 7 ไปถึงบางนา ยังมีงบประมาณ
ติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำ ซึ่งเมื่อสัปดาห์ที่แล้วก็เพิ่งทดสอบไป ก็มีของสำนักงานระบายน้ำที่ติดตั้งตรงคลอง
ทวีวัฒนาที่เป็นคอขวด ตรงถนนเพชรเกษมซอย 69

คำถามที่ 3

อยากให้สร้างอุโมงค์ยักษ์จากคลองทวีวัฒนาไปลงแก้มลิงสนามชัยตรงเสมดำ จะมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

คำตอบ (โดยนายสุราษฎร์ เจริญชัยสกุล)

ในแง่เทคนิคเป็นไปได้แต่ระยะทางค่อนข้างไกลประมาณ 10 กิโลเมตร ค่าก่อสร้างประมาณเมตรละ 1 แสนบาท คงต้องใช้เงินจำนวนมาก ประกอบกับยังมีทางเลือกอื่น ๆ เช่น ปรับปรุงคลองที่สามารถนำน้ำลงมาได้ อุโมงค์ฝั่งตะวันออกมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 เมตร สามารถลำเลียงน้ำจากตอนบนได้ 50 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ในส่วนของฝั่งธนบุรีเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 เมตรอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากระยะทางยาวกว่าจึงต้องมีขนาดใหญ่กว่า ต้องใช้งบประมาณมาก หากมองในแง่ของความคุ้มค่าในการลงทุน เห็นว่าฝั่งธนบุรียังมีคลองอยู่เยอะ ถ้าปรับปรุงดี ๆ สามารถที่จะระบายน้ำได้ 50 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาทีเช่นกัน

ในส่วนของคลองทวีวัฒนาที่เป็นคอขวดตอนนี้กำลังดำเนินการอยู่ ทางสำนักการระบายน้ำจะทำอุโมงค์เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 เมตรเศษ ๆ ตัวอุโมงค์จะอยู่ตรงถนนเพชรเกษมและจะสูบน้ำไปลงที่คลองภาษีเจริญ เพื่อแก้ปัญหาตรงคอขวด ที่ผ่านมามีน้ำมาประมาณ 40 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที พอมาถึงตรงคอขวดจะเหลือประมาณ 10 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ฉะนั้นในส่วนของ 30 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาทีที่จะใช้อุโมงค์ดึงน้ำไปลงที่คลองภาษีเจริญ รวมทั้งการปรับปรุงคลองให้มีความสามารถในการลำเลียงน้ำมาได้โดยสะดวกด้วย

*****

คำถามที่ 4

ทางเขตควรจะดูแลการก่อสร้างอาคารหรือหมู่บ้านใหม่ โดยให้มีการวางแผนการระบายน้ำให้ดียิ่งขึ้น มีสิ่งกีดขวางทางน้ำ

คำตอบ (โดยนายสุราษฎร์ เจริญชัยสกุล)

การอนุญาตก่อสร้างอาคารตามปกติจะมีเรื่องระบบระบายน้ำอยู่แล้ว ถ้าเป็นหมู่บ้านจัดสรรจะต้องผ่านการพิจารณาจากกรมที่ดิน มีกฎหมายเรื่องการจัดการที่ดิน ซึ่งในนั้นจะมีข้อกำหนดเรื่องระบบระบายน้ำอยู่ และในส่วนของบ้านพักอาศัยที่สร้างใหม่ก็มีข้อกำหนดอยู่เช่นกัน

ในส่วนของสำนักการระบายน้ำ มีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาระบบท่อในถนนของพื้นที่ฝั่งธนบุรี ได้มีการว่าจ้างที่ปรึกษามาวางระบบทั่วฝั่งธนบุรี ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 400 ตารางกิโลเมตร จากพื้นที่ทั้งหมด 450 ตารางกิโลเมตร ฉะนั้นระบบระบายน้ำที่สำนักงานเขตจะทำการปรับปรุง ก็จะอยู่ในแผนที่สำนักการระบายน้ำต้องควบคุมดูแลอยู่แล้ว เช่น ขนาดของท่อระบายน้ำต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อรองรับปริมาณน้ำฝนที่ตกลง เป็นต้น

คำถามที่ 5

ยังสงสัยอยู่ว่าปีนี้น้ำจะท่วมหรือไม่

คำตอบ (โดยผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี)

จากข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับปริมาณน้ำที่ได้รับพบว่าต่ำกว่าปีที่แล้ว และไม่มีสัญญาณของสถานการณ์หนัก ๆ อีกด้วย อาจเกิดวิกฤตในทางตรงกันข้ามด้วยซ้ำไป เหลือเวลาอีก 1 เดือนเท่านั้น จึงเป็นไปได้ที่มวลน้ำขนาดใหญ่จะไหลมาจ่อกรุงเทพฯ ถ้าฝนตกกระหน่ำในบริเวณพื้นที่กรุงเทพฯ ก็ยังดันน้ำให้ลงสู่ทะเลได้ทันอยู่ถ้าไม่มีน้ำจากทางตอนเหนือมาสมทบ เพราะฉะนั้นแนวโน้มในปีนี้น้ำจะไม่มีเหตุการณ์เหมือนปีที่แล้ว แต่อาจจะเกิดเหตุการณ์จากน้ำทะเลหนุนขึ้นมา ทำให้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาสูงขึ้นแล้วกระลอกเข้าไปในพื้นที่ เป็นลักษณะของน้ำท่วม แต่พอน้ำลงมันก็จะลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามเราไม่ควรประมาท ต้องคอยติดตามแลประเมินสถานการณ์ในช่วงเดือนพฤษภาคม มิถุนายน ต้องรู้ว่าเหตุการณ์ในแต่ละปีหนักหนาสาหัสแค่ไหน อ้างอิงเทียบกับปี 2554 ได้ไหม หรือว่าเป็นเหตุการณ์ฝนตกธรรมดา

★★★★★★★★★★★★

คำถามที่ 6

ปัญหาเยอะมาก กรุงเทพมหานครมีเบอร์โทรศัพท์ติดต่อหรือไม่ ที่พี่น้องประชาชนจะได้สอบถามหรือร้องเรียน

คำตอบ (โดยนายสุราษฎร์ เจริญชัยสกุล)

หมายเลข 0 2248 5115 เป็นหมายเลขโทรศัพท์ของศูนย์ป้องกันน้ำท่วมของสำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร สำหรับเรื่องขยะหรือเรื่องอื่น ๆ ติดต่อได้ที่หมายเลข 1555

★★★★★★★★★★★★

บทที่ 4

**การประมวลผลจาก
แบบสอบถาม**

โครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชนมีการจัดกิจกรรมการให้ความรู้แก่ประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาคประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการน้ำ เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การป้องกันปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร การแก้ไขปัญหาในกรณีที่มีน้ำท่วม รวมไปถึงการทราบความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

ดังนั้น กิจกรรมหลักในการจัดทำโครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชน นอกจากจะมีการบรรยายให้ความรู้จากวิทยากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญแล้ว ยังมีการเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งการรับฟังแนวคิดและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์น้ำท่วมจากทุกคนที่เข้าร่วมโครงการ นอกจากนั้นยังได้มีการแจกแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ตอบในช่วงท้ายของการจัดทำกิจกรรมทั้ง 6 ครั้ง ผู้จัดทำรายงานได้นำไปประมวลผลและปรากฏผล ดังนี้

ผลการศึกษา

ผู้จัดทำรายงานขอเสนอผลการศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่เก็บได้จากแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการเสวนา

ในส่วนที่ 1 จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ สำหรับในส่วนที่ 2 จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่เก็บได้จากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาแจกแจงความถี่จากการตอบแบบสอบถาม แสดงผลได้ดังนี้

ข้อมูลแสดงถึงลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ

1 ชาย

2 หญิง

9 ไม่ตอบแบบสอบถาม

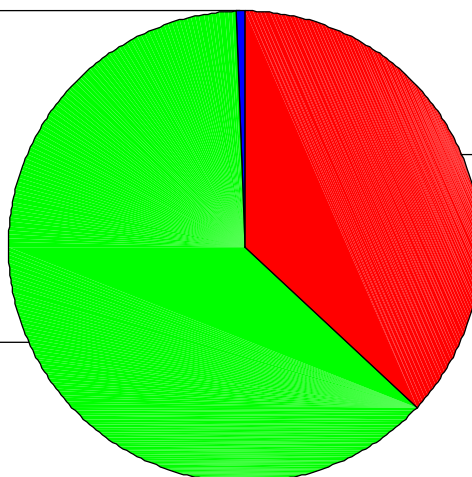
		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,220	37.0	37.0	37.0
	2	2,056	62.4	62.4	99.5
	9	18	.5	.5	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

เพศ

ไม่ตอบแบบสอบถาม

18 / 1%

หญิง
2,056 / 62%

ชาย
1,220 / 37%

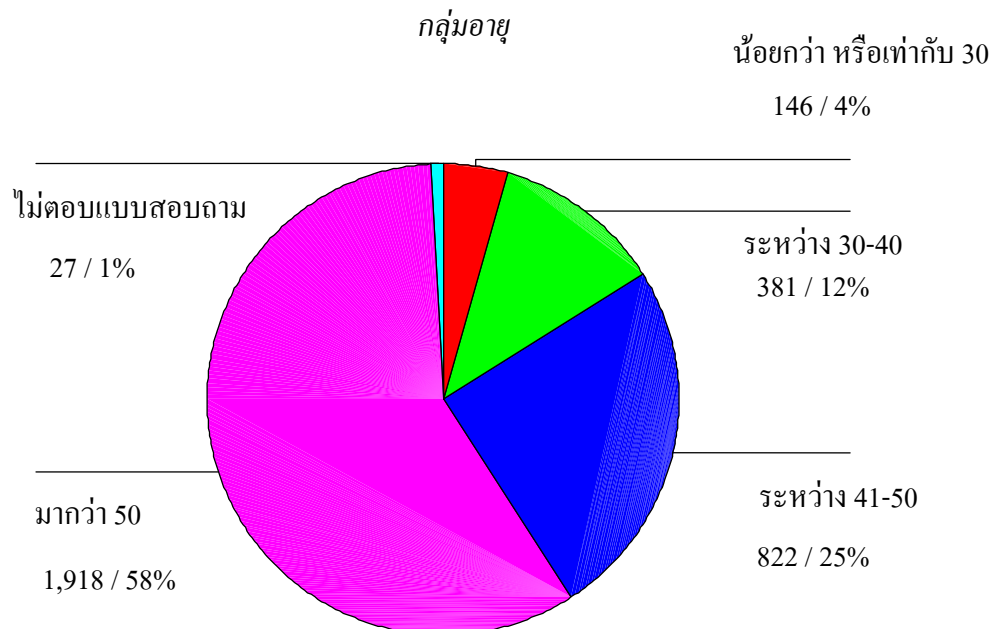

กลุ่มอายุ

- 1 ต่ำกว่า 30 ปี
- 2 30-40 ปี
- 3 41-50 ปี
- 4 มากกว่า 50ปี
- 9 ไม่ตอบแบบสอบถาม

	ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ 1	146	4.4	4.4	4.4
2	381	11.6	11.6	16.0
3	822	25.0	25.0	41.0
4	1,918	58.2	58.2	99.2
9	27	.8	.8	100.0
รวม	3,294	100.0	100.0	

กลุ่มอายุ

เขต

1	คลองเตย	26	บึงกุ่ม
2	คลองสาน	27	ปทุมวัน
3	คลองสามวา	28	ประเวศ
4	คันนายาว	29	ป้อมปราบศัตรูพ่าย
5	จตุจักร	30	พญาไท
6	จอมทอง	31	พระโขนง
7	ดอนเมือง	32	พระนคร
8	ดินแดง	33	ภาษีเจริญ
9	คูสิต	34	มีนบุรี
10	คลองจั่น	35	ยานนาวา
11	ทวีวัฒนา	36	ราชเทวี
12	ทุ่งครุ	37	ราษฎร์บูรณะ
13	ธนบุรี	38	ลาดกระบัง
14	บางกอกน้อย	39	ลาดพร้าว
15	บางกอกใหญ่	40	วังทองหลาง
16	บางกะปิ	41	วัฒนา
17	บางขุนเทียน	42	สวนหลวง
18	บางเขน	43	สะพานสูง
19	บางคอแหลม	44	สัมพันธวงศ์
20	บางแค	45	สาทร
21	บางซื่อ	46	สายไหม
22	บางนา	47	หนองแขม
23	บางบอน	48	หนองจอก
24	บางพลัด	49	หลักสี่
25	บางรัก	50	ห้วยขวาง

จำนวนความถี่ผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละเขต

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	114	3.5	3.5	3.5
	2	77	2.3	2.3	5.8
	3	126	3.8	3.8	9.6
	4	23	.7	.7	10.3
	5	65	2.0	2.0	12.3
	6	51	1.5	1.5	13.8
	7	123	3.7	3.7	17.6
	8	44	1.3	1.3	18.9
	9	47	1.4	1.4	20.3
	10	141	4.3	4.3	24.6
	11	36	1.1	1.1	25.7
	12	75	2.3	2.3	28.0
	13	69	2.1	2.1	30.1
	14	47	1.4	1.4	31.5
	15	58	1.8	1.8	33.3
	16	34	1.0	1.0	34.3
	17	46	1.4	1.4	35.7
	18	141	4.3	4.3	40.0
	19	26	.8	.8	40.8
	20	53	1.6	1.6	42.4
	21	103	3.1	3.1	45.5
	22	6	.2	.2	45.7
	23	27	.8	.8	46.5
	24	99	3.0	3.0	49.5
	25	26	.8	.8	50.3

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
	26	31	.9	.9	51.2
	27	17	.5	.5	51.8
	28	82	2.5	2.5	54.3
	29	34	1.0	1.0	55.3
	30	35	1.1	1.1	56.3
	31	102	3.1	3.1	59.4
	32	41	1.2	1.2	60.7
	33	92	2.8	2.8	63.5
	34	146	4.4	4.4	67.9
	35	14	.4	.4	68.3
	36	40	1.2	1.2	69.6
	37	64	1.9	1.9	71.5
	38	103	3.1	3.1	74.6
	39	42	1.3	1.3	75.9
	40	59	1.8	1.8	77.7
	41	36	1.1	1.1	78.8
	42	8	.2	.2	79.0
	43	79	2.4	2.4	81.4
	44	46	1.4	1.4	82.8
	45	68	2.1	2.1	84.9
	46	139	4.2	4.2	89.1
	47	36	1.1	1.1	90.2
	48	109	3.3	3.3	93.5
	49	142	4.3	4.3	97.8
	50	41	1.2	1.2	99.1
	99	31	.9	.9	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อ 1 ถึง 5

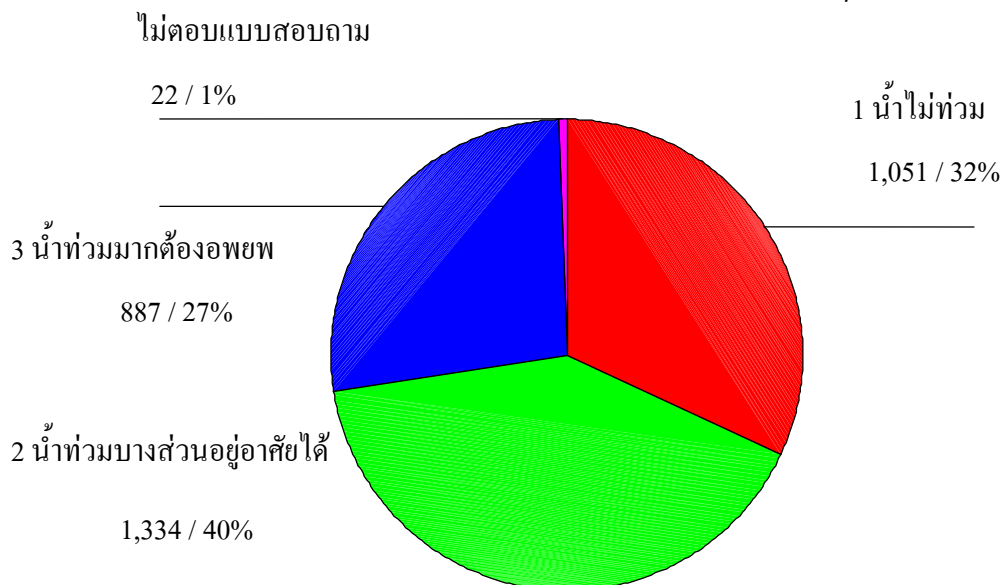
แบบสอบถามข้อ 1.

สถานการณ์ชุมชนของท่าน

- 1 น้ำไม่ท่วม
 2 น้ำท่วมบางส่วนอยู่อาศัยได้
 3 น้ำท่วมมากต้องอพยพ
 9 ไม่ตอบแบบสอบถาม

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,051	31.9	31.9	31.9
	2	1,334	40.5	40.5	72.4
	3	887	26.9	26.9	99.3
	9	22	.7	.7	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

1.1 สถานการณ์น้ำท่วมในชุมชนท่าน

สถานการณ์น้ำท่วมแยกตามกลุ่มเขต

กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขต 16 บางกะปิ เขต 43 สะพานสูง เขต 26 บึงกุ่ม เขต 4 คันนายาว เขต 38 ลาดกระบัง เขต 34 มีนบุรี เขต 48 หนองจอก และ เขต 3 คลองสามวา

กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ (ยกเว้นเขตดอนเมือง) จำนวน 6 เขต ประกอบด้วย เขต 5 จตุจักร เขต 21 บางซื่อ เขต 39 ลาดพร้าว เขต 49 หลักสี่ เขต 46 สายไหม และ เขต 18 บางเขน

กลุ่มเขตกรุงเทพใต้ จำนวน 11 เขต ประกอบด้วยเขต 27 ปทุมวัน เขต 25 บางรัก เขต 45 สาทร เขต 19 บางคอแหลม เขต 35 ยานนาวา เขต 1 คลองเตย เขต 41 วัฒนา เขต 31 พระโขนง เขต 42 สวนหลวง เขต 22 บางนา และ เขต 28 ประเวศ

กลุ่มเขตกรุงเทพกลาง จำนวน 9 เขต ประกอบด้วย เขต 32 พระนคร เขต 9 คูสิต เขต 29 ป้อมปราบศัตรูพ่าย เขต 44 สัมพันธวงศ์ เขต 8 ดินแดง เขต 50 ห้วยขวาง เขต 30 พญาไท เขต 36 ราชเทวี และ เขต 40 วังทองหลาง

กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขต 13 ธนบุรี เขต 2 คลองสาน เขต 6 จอมทอง เขต 15 บางกอกใหญ่ เขต 14 บางกอกน้อย เขต 24 บางพลัด เขต 10 ตลิ่งชัน เขต 11 ทวีวัฒนา และ เขต 7 ดอนเมือง

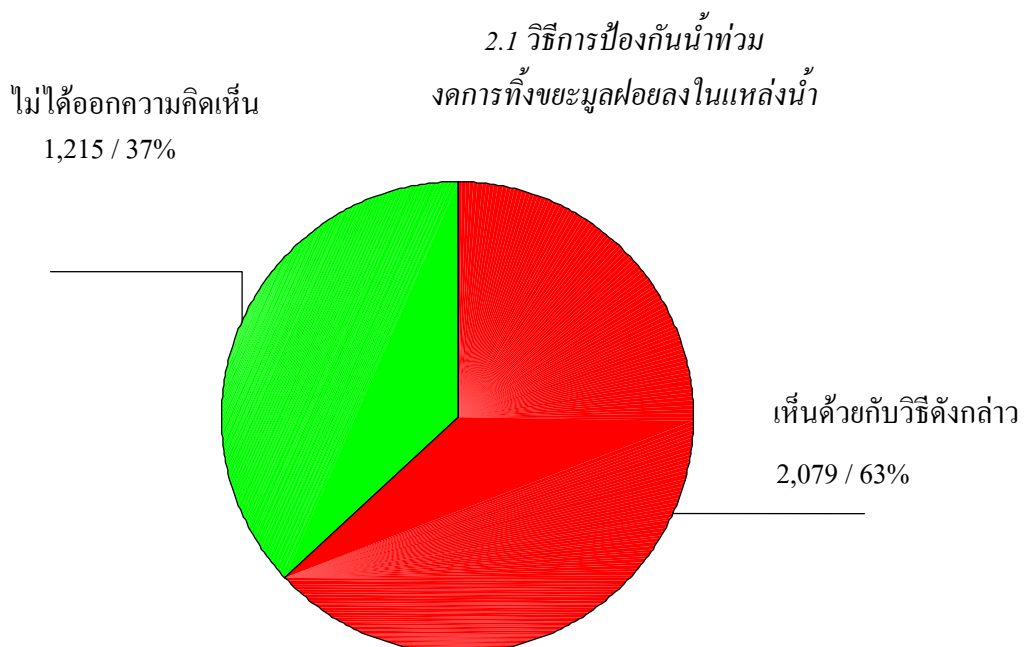
กลุ่มเขตกรุงธนใต้ จำนวน 7 เขต ประกอบด้วย เขต 33 ภาษีเจริญ เขต 20 บางแค เขต 47 หนองแขม เขต 17 บางขุนเทียน เขต 23 บางบอน เขต 37 ราษฎร์บูรณะ และเขต 12 ทุ่งครุ

กลุ่มเขต	1	2	3	9
กรุงเทพตะวันออก	57	472	118	4
กรุงเทพเหนือ	89	221	322	
กรุงเทพใต้	350	143	1	3
กรุงเทพกลาง	264	110	12	1
กรุงธนเหนือ	137	228	301	5
กรุงธนใต้	139	113	130	1
ไม่ตอบ	5	15	3	8

แบบสอบถามข้อ 2
 2.1 วิธีการป้องกันน้ำท่วม
 งดทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งน้ำ

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว
 9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	2,079	63.1	63.1	63.1
	9	1,215	36.9	36.9	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

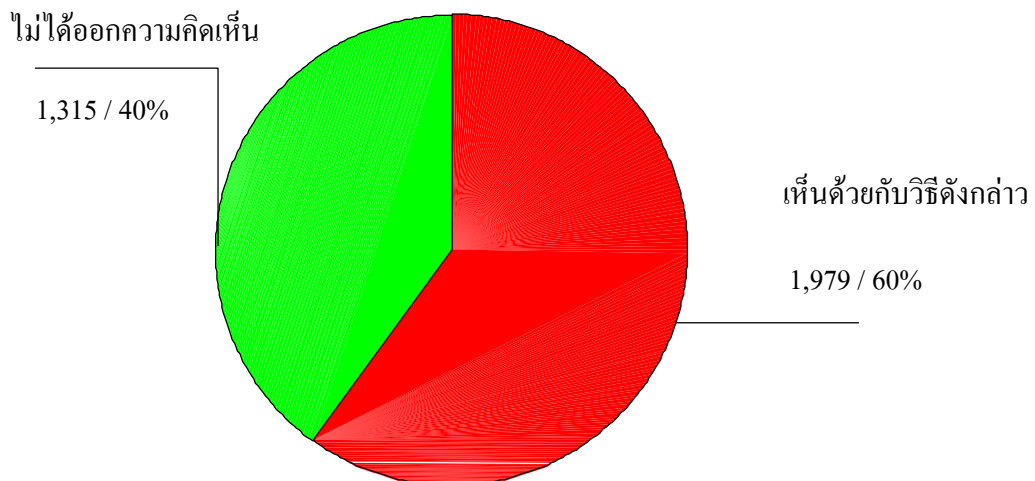
2.2 วิธีการป้องกันน้ำท่วม
กำจัดขยะมูลฝอยและวัชพืชในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,979	60.1	60.1	60.1
	9	1,315	39.9	39.9	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

2.2 วิธีการป้องกันน้ำท่วม
กำจัดขยะมูลฝอยและวัชพืชในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

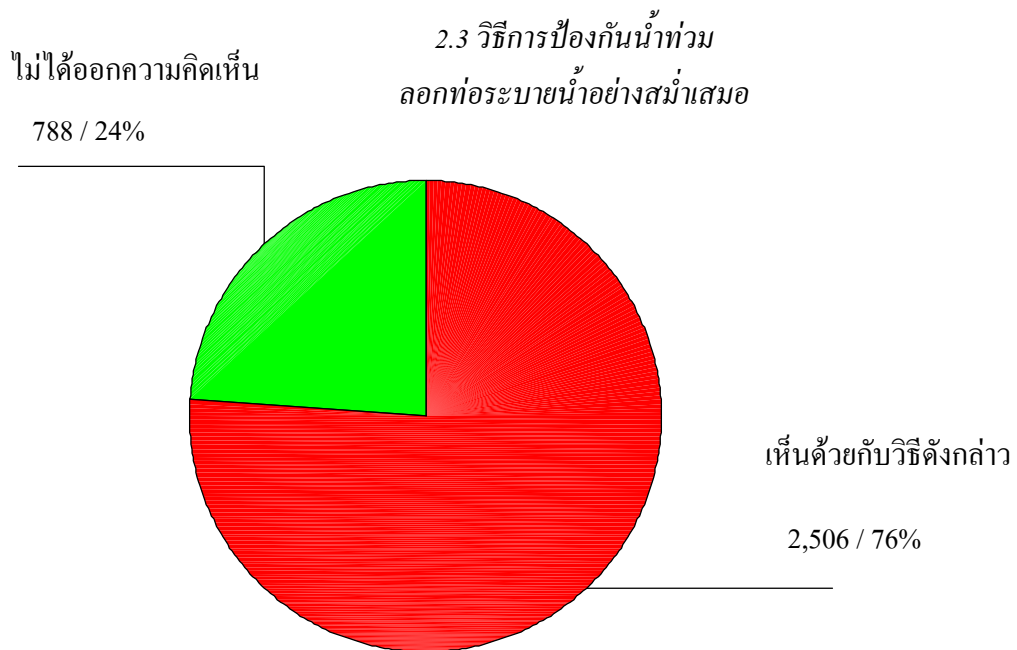

2.3 วิธีการป้องกันน้ำท่วม
ลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	2,506	76.1	76.1	76.1
	9	788	23.9	23.9	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

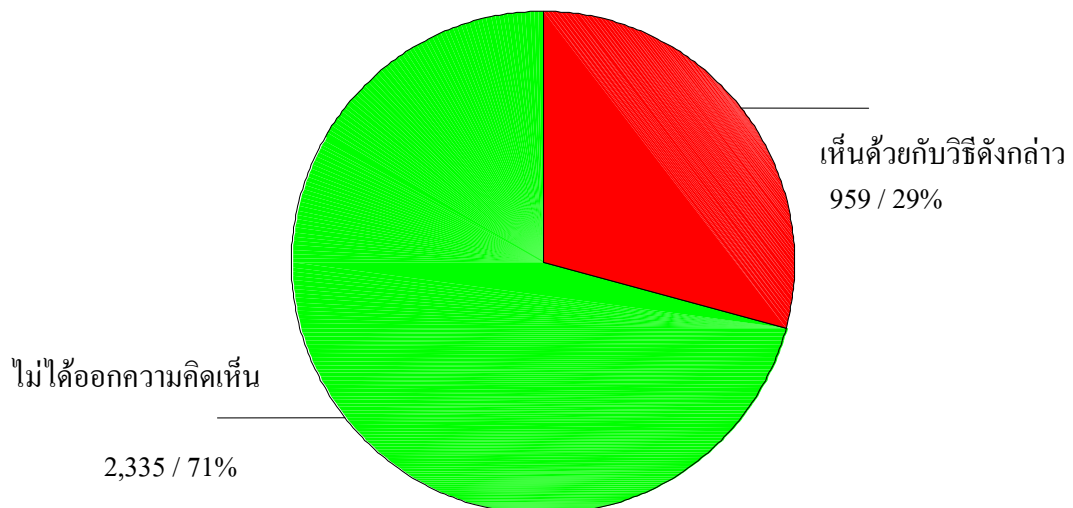
2.4 วิธีการป้องกันน้ำท่วม
ก่อสร้างคันกั้นน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติ

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	959	29.1	29.1	29.1
	9	2,335	70.9	70.9	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

2.4 วิธีการป้องกันน้ำท่วม
ก่อสร้างคันกั้นน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติ

2.5 วิธีการป้องกันน้ำท่วม

หลักเลียงการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนกึ่งขวางทางระบายน้ำ

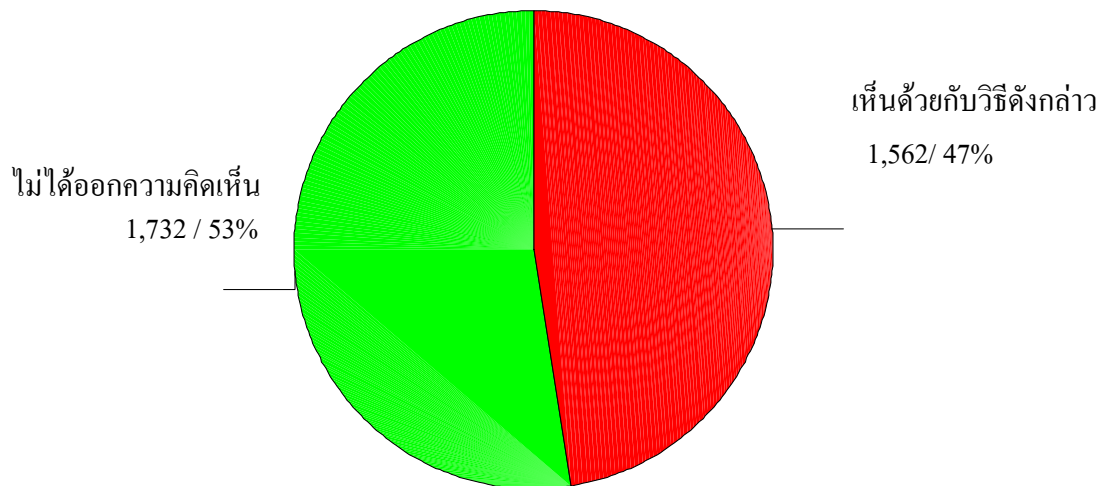
1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,562	47.4	47.4	47.4
	9	1,732	52.6	52.6	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

2.5 วิธีป้องกันน้ำท่วม

หลักเลียงการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนกึ่งขวางการระบายน้ำธรรมชาติ

แบบสอบถามข้อ 3

3.1 วิธีการแก้ไขปัญหาทั่วม

ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

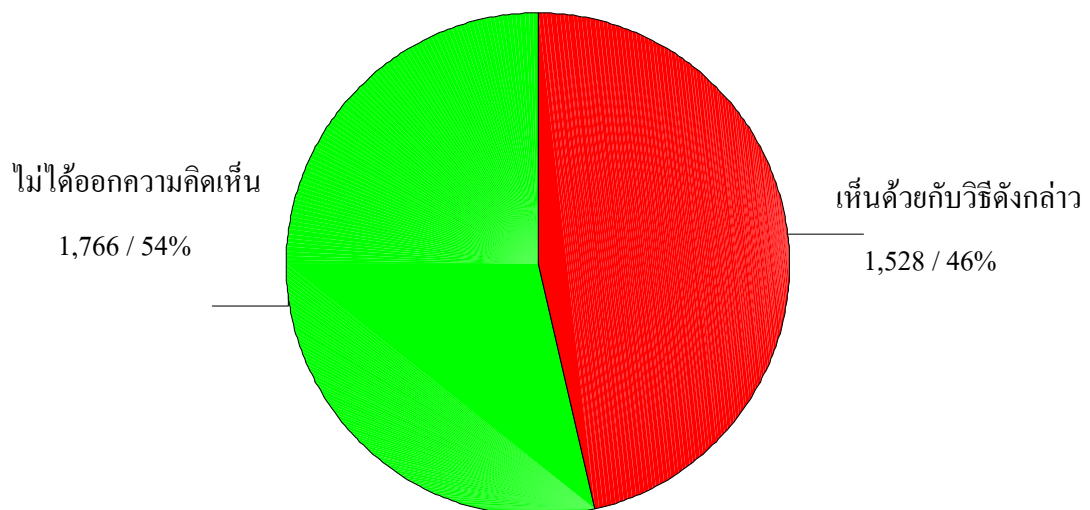
1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้ออกความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,528	46.4	46.4	46.4
	9	1,766	53.6	53.6	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

3.1 วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

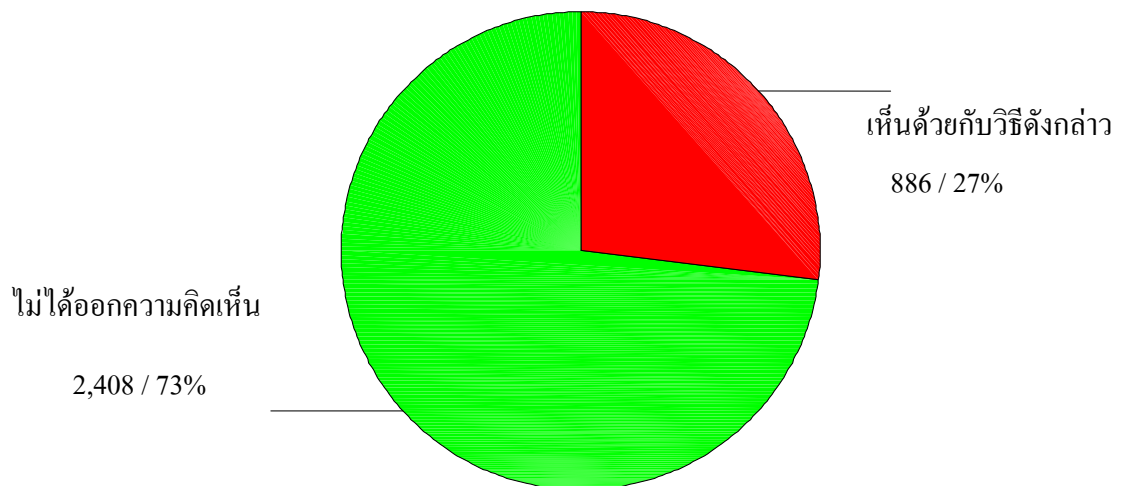
3.2 วิธีการแก้ปัญหาน้ำท่วม
การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างเพียงพอ

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	886	26.9	26.9	26.9
	9	2,408	73.1	73.1	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

3.2 วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม
การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างเพียงพอ

3.3 วิธีการแก้ปัญหาหน้าท่วม

ผู้นำชุมชนเข้าใจปัญหาและสามารถนำชุมชนร่วมกันแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

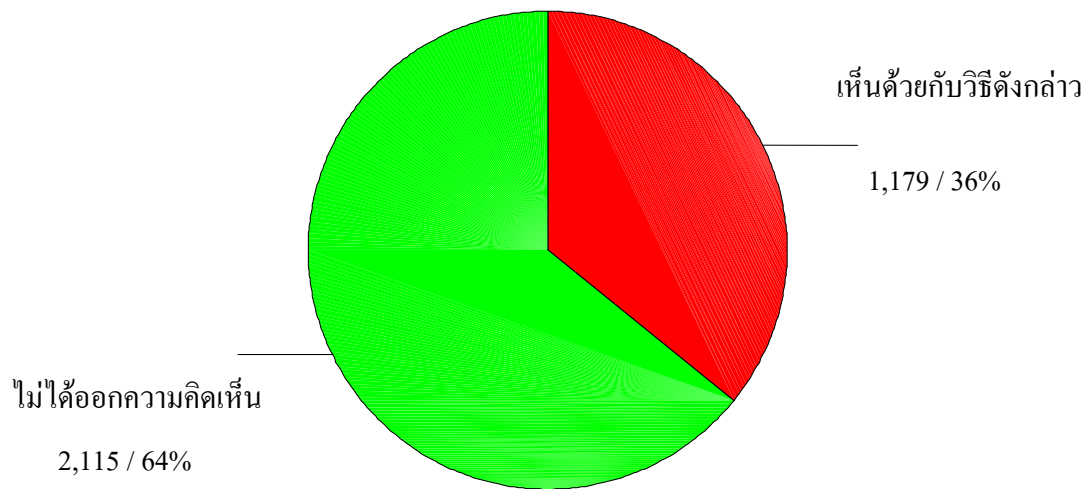
1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,179	35.8	35.8	35.8
	9	2,115	64.2	64.2	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

3.3 วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

ผู้นำชุมชนเข้าใจปัญหาและนำชุมชนแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

แบบสอบถามข้อ 4

4.1 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุน

กล้อง CCTV

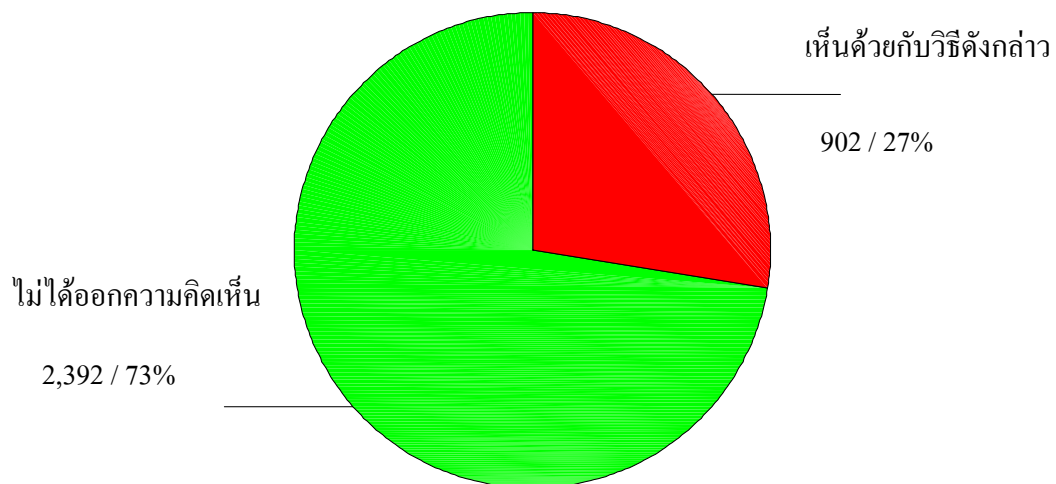
1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	902	27.4	27.4	27.4
	9	2,392	72.6	72.6	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

4.1 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ใด

กล้อง CCTV

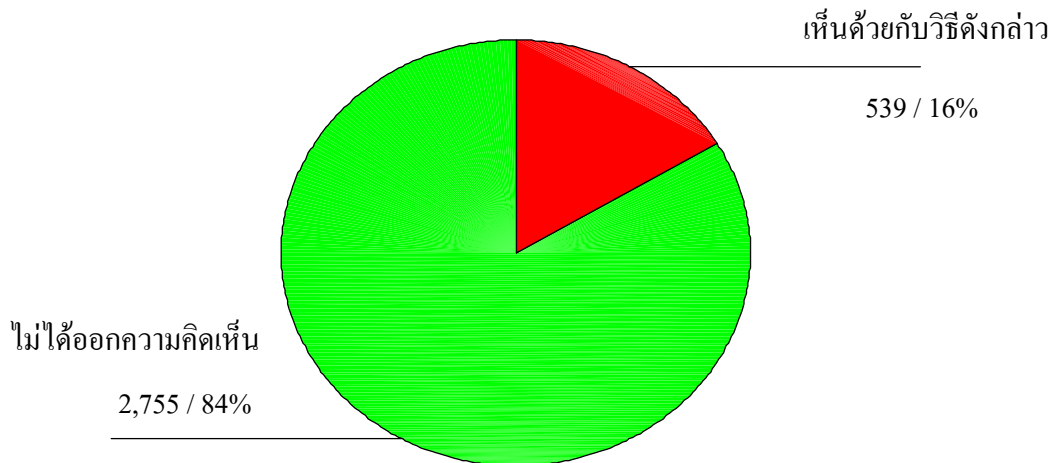
4.2 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุน
อุปกรณ์ดับเพลิง

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	539	16.4	16.4	16.4
	9	2,755	83.6	83.6	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

4.2 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ใด
อุปกรณ์ดับเพลิง

4.3 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุน
เครื่องสูบน้ำ

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

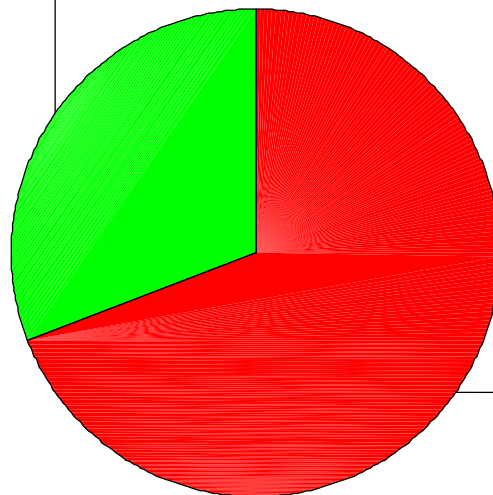
9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	2,280	69.2	69.2	69.2
	9	1,014	30.8	30.8	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

4.3 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ใด
เครื่องสูบน้ำ

ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

1014 / 31%

เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

2,280 / 69%

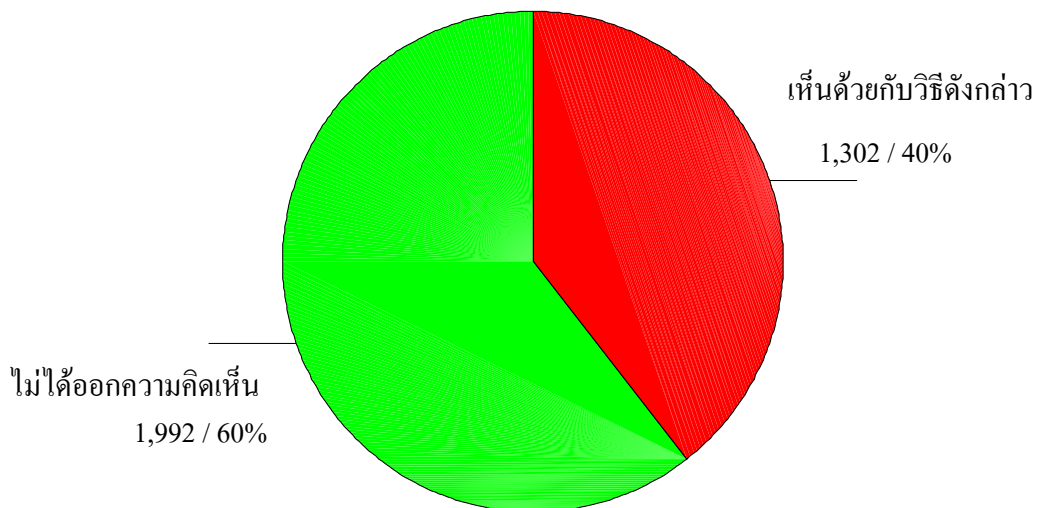
4.4 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุน
ไฟฟ้าส่องสว่าง

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,302	39.5	39.5	39.5
	9	1,992	60.5	60.5	100.0
	รวม	3294	100.0	100.0	

4.4 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ใด
ไฟฟ้าส่องสว่าง

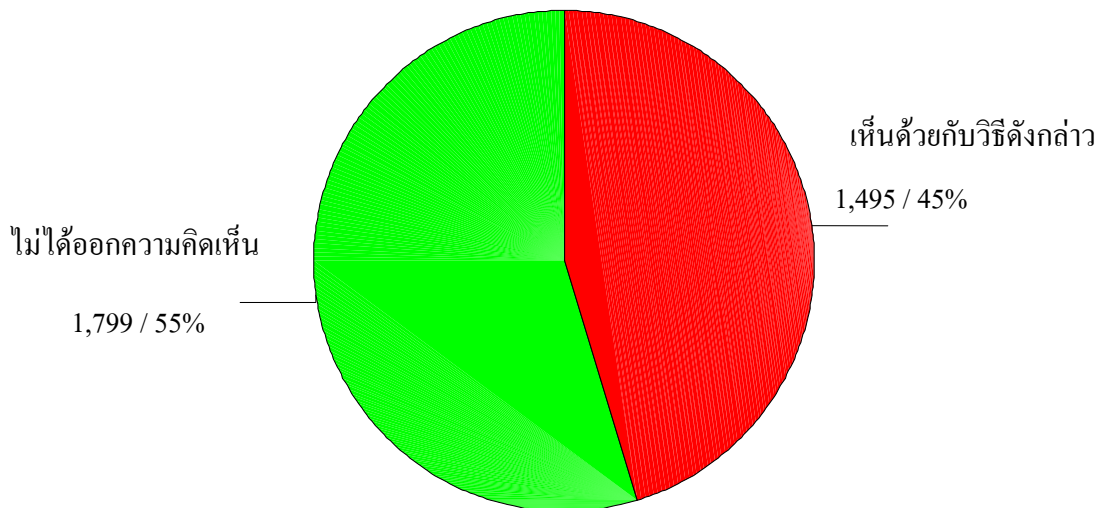
4.5 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุน
ชุดอุปกรณ์ยังชีพ

1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,495	45.4	45.4	45.4
	9	1,799	54.6	54.6	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

4.5 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ใด
ชุดอุปกรณ์ยังชีพ

4.6 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุน

กระสอบทราย

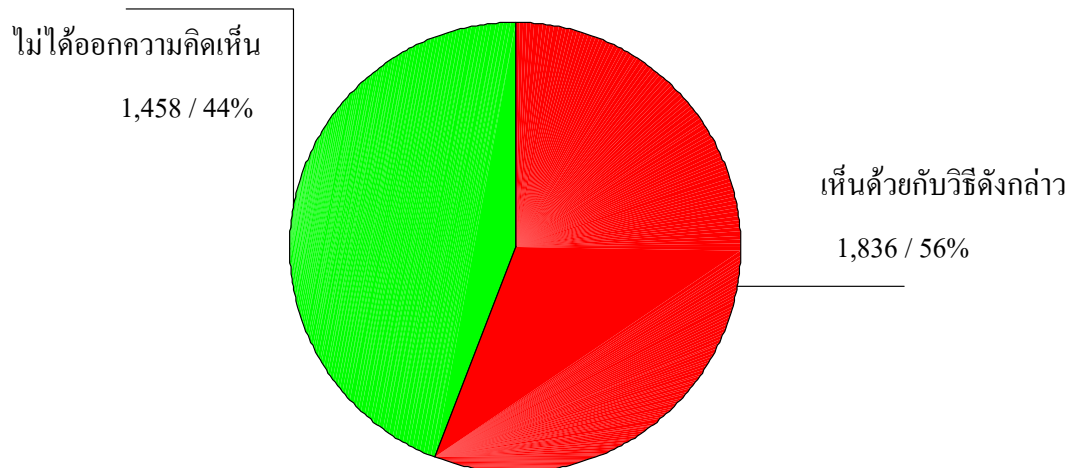
1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว

9 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	1,836	55.7	55.7	55.7
	9	1,458	44.3	44.3	100.0
	รวม	3,294	100.0	100.0	

4.6 ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ใด

กระสอบทราย

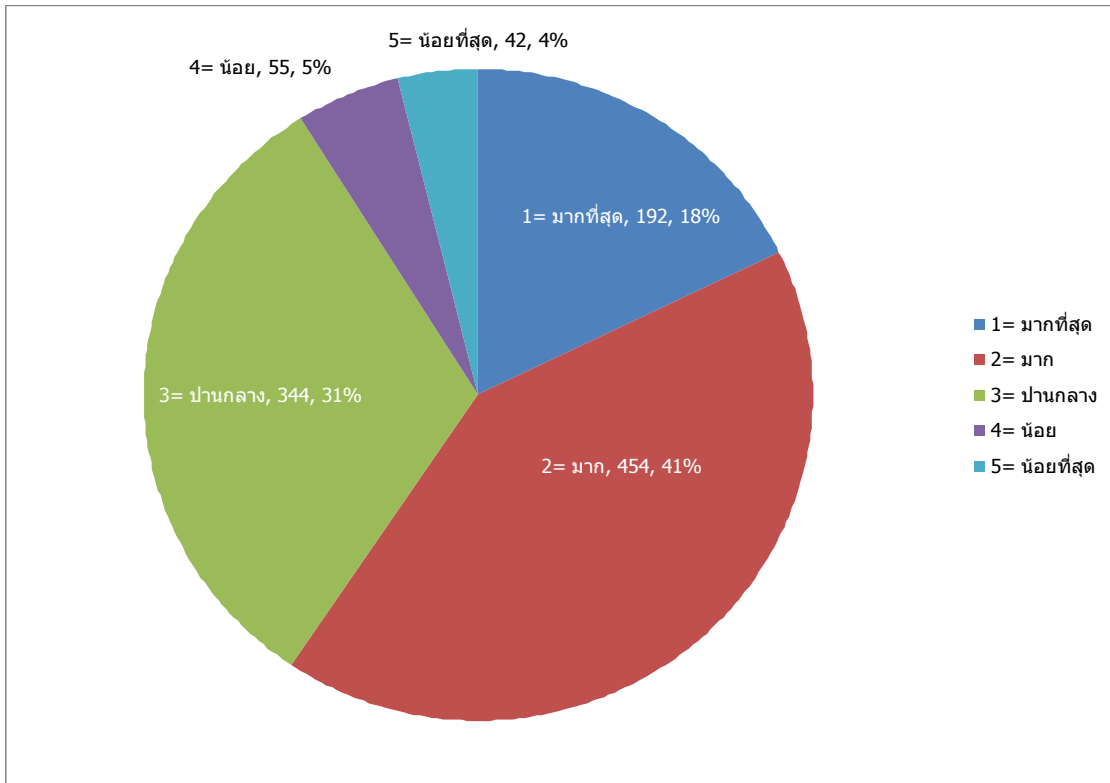
แบบสอบถามข้อ 5
ระดับความรู้ความเข้าใจ การบริหารจัดการน้ำ การป้องกัน การแก้ไข

		ความถี่	ร้อยละ	จากผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ	สะสมร้อยละ
มีผู้ตอบ	1	192	5.8	17.7	17.7
	2	454	13.8	41.8	59.4
	3	344	10.4	31.6	91.1
	4	55	1.7	5.1	96.1
	5	42	1.3	3.9	100.0
	รวม	1,087	33.0	100.0	
ไม่ตอบ	รวม	2,207	67.0		
รวมทั้งสิ้น		3,294	100.0		

การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ค่าเฉลี่ย (Mean)	2.48
ค่ามัธยฐาน (Median)	2.00
ค่าฐานนิยม (Mode)	2.00
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)	1.30
ค่าความแปรปรวนตัวอย่าง (Sample Variance)	1.69
ค่าวัดความโด่ง (Kurtosis)	9.54
ค่าวัดความเบ้ (Skewness)	2.40
ค่าต่ำสุด (Minimum)	1.00
ค่าสูงสุด (Maximum)	5.00
นับจำนวน (Count)	1,106.00

Pie Chart ระดับความรู้ความเข้าใจ การบริหารจัดการน้ำ การป้องกัน การแก้ไข

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ส่วนของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 3,294 คน มีเพศชาย 1,220 คน คิดเป็น 37 เปอร์เซ็นต์ เพศหญิง 2,056 คน 62.4 เปอร์เซ็นต์ ไม่ตอบแบบสอบถามในข้อนี้ 18 คน 0.6 เปอร์เซ็นต์

2. กลุ่มอายุ

ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็น 4.4 เปอร์เซ็นต์

ระหว่าง 30 ถึง 40 ปี จำนวน 381 คน คิดเป็น 11.6 เปอร์เซ็นต์

ระหว่าง 41 ถึง 50 ปี จำนวน 822 คน คิดเป็น 25.0 เปอร์เซ็นต์

มากกว่า 50 ปี จำนวน 1,918 คน คิดเป็น 58.2 เปอร์เซ็นต์

ไม่ตอบแบบสอบถาม 27 คน คิดเป็น 0.8 เปอร์เซ็นต์

ส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามข้อ 1 ถึง ข้อ 5

แบบสอบถามข้อที่ 1

สถานการณ์ชุมชนของท่าน

1 น้ำไม่ท่วม 1,051 คน คิดเป็น 31.9 เปอร์เซ็นต์

2 น้ำท่วมบางส่วนอยู่อาศัยได้ 1,334 คน คิดเป็น 40.5 เปอร์เซ็นต์

3 น้ำท่วมมากต้องอพยพ 887 คน คิดเป็น 26.9 เปอร์เซ็นต์

9 ไม่ตอบแบบสอบถาม 22 คน คิดเป็น 0.7 เปอร์เซ็นต์

แบบสอบถามข้อที่ 2

วิธีการป้องกันน้ำท่วม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้หลายข้อตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1 ในประเด็นด้านการขุดทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งน้ำ

2.1.1 มีผู้ตอบเห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 2,079 คน คิดเป็น 63.1 เปอร์เซ็นต์

2.1.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 1,215 คน คิดเป็น 36.9 เปอร์เซ็นต์

- 2.2 กำจัดขยะมูลฝอยและวัชพืชในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ
  - 2.2.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 1,979 คน คิดเป็น 60.1 เปอร์เซ็นต์
  - 2.2.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 1,315 คน คิดเป็น 39.9 เปอร์เซ็นต์
- 2.3 ลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ
  - 2.3.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 2,506 คน คิดเป็น 76.1 เปอร์เซ็นต์
  - 2.3.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 788 คน คิดเป็น 23.9 เปอร์เซ็นต์
- 2.4 ก่อสร้างคันกั้นน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติ
  - 2.4.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 959 คน คิดเป็น 29.1 เปอร์เซ็นต์
  - 2.4.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 2,335 คน คิดเป็น 70.9 เปอร์เซ็นต์
- 2.5 หลีกเลี่ยงการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนกีดขวางทางระบายน้ำ
  - 2.5.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 1,562 คน คิดเป็น 47.4 เปอร์เซ็นต์
  - 2.5.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 1,732 คน คิดเป็น 52.6 เปอร์เซ็นต์

แบบสอบถามข้อที่ 3

วิธีการแก้ปัญหาน้ำท่วม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้หลายข้อตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 3.1 ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน
  - 3.1.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 1,528 คน คิดเป็น 46.4 เปอร์เซ็นต์
  - 3.1.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 1,732 คน คิดเป็น 53.6 เปอร์เซ็นต์
- 3.2 การได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างเพียงพอ
  - 3.1.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 886 คน คิดเป็น 26.9 เปอร์เซ็นต์
  - 3.1.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 2,408 คน คิดเป็น 73.1 เปอร์เซ็นต์
- 3.3 ผู้นำชุมชนเข้าใจปัญหาและสามารถนำชุมชนร่วมกันแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 3.2.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 1,179 คน คิดเป็น 35.8 เปอร์เซ็นต์
  - 3.2.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 2,115 คน คิดเป็น 64.2 เปอร์เซ็นต์

แบบสอบถามข้อที่ 4

ชุมชนควรได้รับการสนับสนุน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้หลายข้อตามความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.1 กล้อง CCTV

- 4.1.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 902 คน คิดเป็น 27.4 เปอร์เซ็นต์
- 4.1.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 2,392 คน คิดเป็น 72.6 เปอร์เซ็นต์

4.2 อุปกรณ์ดับเพลิง

- 4.2.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 539 คน คิดเป็น 16.4 เปอร์เซ็นต์
- 4.2.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 2,408 คน คิดเป็น 83.6 เปอร์เซ็นต์

4.3 เครื่องสูบน้ำ

- 3.2.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 2,280 คน คิดเป็น 69.2 เปอร์เซ็นต์
- 3.2.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 1,014 คน คิดเป็น 30.8 เปอร์เซ็นต์

4.4 ไฟฟ้าส่องสว่าง

- 3.2.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 1,302 คน คิดเป็น 39.5 เปอร์เซ็นต์
- 3.2.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 1,992 คน คิดเป็น 60.5 เปอร์เซ็นต์

4.5 ชุดอุปกรณ์ถังชีพ

- 3.2.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 1,495 คน คิดเป็น 45.4 เปอร์เซ็นต์
- 3.2.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 1,799 คน คิดเป็น 54.6 เปอร์เซ็นต์

4.6 กระจกบทราย

- 3.2.1 เห็นด้วยกับวิธีดังกล่าว จำนวน 1,836 คน คิดเป็น 55.7 เปอร์เซ็นต์
- 3.2.2 ไม่ได้แสดงความคิดเห็น จำนวน 1,458 คน คิดเป็น 44.3 เปอร์เซ็นต์

แบบสอบถามข้อที่ 5

ระดับความรู้ความเข้าใจ การบริหารจัดการน้ำ การป้องกัน การแก้ไขปัญหาหน้าท่วม ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่ามีความรู้มาก ประมาณ 41 เปอร์เซ็นต์ ความรู้ระดับปานกลาง 31 เปอร์เซ็นต์ ความรู้ระดับสูง 18 เปอร์เซ็นต์ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ 2.48 แสดงว่า ได้รับ ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการบริหารจัดการน้ำ การป้องกัน การแก้ไขปัญหาหน้าท่วมในระดับปานกลางค่อนข้างมาก

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

จากแบบสอบถามปลายเปิดในข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมจากตัวเลือกที่ระบุในแบบสอบถาม ซึ่งบางข้อเสนอจะมีตัวเลขกำกับ หมายถึง มีผู้เสนอความเห็นดังกล่าวเหมือนกัน โดยแบ่งเป็น การวิเคราะห์รวมทุกเขต และ การวิเคราะห์เป็นกลุ่มเขต สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

การวิเคราะห์รวมทุกเขต

วิธีป้องกันปัญหาน้ำท่วมของชุมชน ได้แก่

- ลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ มีการวางท่อระบายน้ำให้ใหญ่ขึ้น และยกระดับถนนและซอยทุกเส้นในชุมชนให้สูงขึ้นในระดับที่เหมาะสม โดยให้มีผลกระทบกับระดับพื้นของบ้านในชุมชนให้น้อยที่สุด
- ต้องวางระบบท่อระบายน้ำ ตามหมู่บ้านจัดสรร ถ้ามีคลองต้องทำท่อระบายน้ำลงข้างหลังหมู่บ้านอย่าเอามาตามถนนใหญ่ (15)
- ใช้กระสอบทรายกั้นแล้วสูบน้ำออก (2)
- ใช้กระสอบทรายทำเป็นทางเดินเป็นบางส่วน
- ทำประตูน้ำของระบบระบายน้ำของหมู่บ้านและติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพราะหมู่บ้านนี้จะมีน้ำท่วมประจำปีในฤดูฝน (8)
- ลอกคลองสาธารณะให้ลึก คลองใหญ่อย่างคลองเปรมประชากร ที่ถูกทับถมเขื่อนริมน้ำและสูบน้ำลงสู่ลำคลอง เพื่อระบายลงสู่ทะเลจะป้องกันน้ำท่วมชุมชนได้ดี (7)
- บล็อกน้ำเข้าและสูบน้ำออก
- ขอให้ทำเขื่อนคลองเปรมประชากร (3) โดยบ้านเรือนที่อยู่โดยรอบต้องย้าย อพยพออก
- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ (12)
- ควรสร้างคลองใต้ถนนทุกสาย ที่สามารถลงทะเลง่ายและลอกคูคลองทุกสาย
- ศึกษาหาข้อมูลวิธีการป้องกันปัญหาน้ำท่วม เพื่อมาปรับใช้ในยามเกิดเหตุการณ์ฯ
- ควรระบายน้ำอย่างต่อเนื่องและมีการประสานงานกับต้นน้ำและปลายน้ำอย่างจริงจัง (3)
- ตรวจสอบและบันทึกระดับน้ำของคลองระบายน้ำใกล้ชุมชน

- รณรงค์ประชาสัมพันธ์ จัดอบรมเสวนาให้ความรู้แก่พี่น้องชุมชนแต่ละเขต ที่เป็นจุดเริ่มน้ำท่วม หรือจุดน้ำท่วม ตามความเหมาะสม (6)
- ติดตามสถานการณ์ ฟังข่าวสารจาก กทม. หน่วยงานภาครัฐและป้องกันล่วงหน้าเพื่อจะได้ป้องกันทัน (6)
- อยกทราบเรื่องแนวน้ำผ่านว่าจะผ่านมาในแนวไหน จะได้วางแผนรับ
- ร่วมแรงร่วมใจในชุมชนและกับเจ้าหน้าที่รัฐและระดมความคิดหาวิธีการเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และการบริหารจัดการเมื่อเกิดภัย (17)
- หาที่อยู่อาศัยให้กับผู้บุกรุกในที่ขวางทางน้ำไหล (2)
- ควรบอกสถานการณ์ให้ลูกบ้านทราบล่วงหน้าว่าน้ำจะมีมากขนาดใดจะได้เก็บของไว้ล่วงหน้า และให้ข้อมูลใช้ภาษาง่าย ให้กับชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณน้ำท่วมถึง
- สำนักงานเขตต้องออกตรวจสอบความเป็นจริงอยู่อย่างเสมอ และฟังความคิดเห็นที่เป็นจริงจากชาวบ้านที่อยู่จริง
- ปล่อน้ำให้ไหลไปตามธรรมชาติไม่ควรปิดกั้นทางน้ำควรระบายลงสู่ทะเลโดยเร็ว (9)
- จิตสำนึกของชุมชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมต่อสังคมต้องมองประโยชน์ส่วนรวมให้มากกว่าส่วนตัว (2)
- ตั้งกรรมการส่งเสริมเยาวชนรักภัยสิ่งแวดล้อม
- ตั้งคณะกรรมการเยาวชน และสมาชิกร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม
- แก้ปัญหาลดโลกร้อน
- ติดทางรถไฟน้ำไหลไม่สะดวกทำให้น้ำท่วม
- รัฐบาลต้องลงพื้นที่และเตรียมรับมือกับชุมชนด้วยก่อนปัญหาจะเกิดเพื่อป้องกันน้ำท่วม (2)
- มีแหล่งบอกข่าวสารเรื่องน้ำอย่างแน่นอนก่อนน้ำจะมาสัก 3 วัน
- ต้องซ่อมแซมเขื่อนกั้นน้ำที่ชำรุดมานานเพราะไม่ได้จัดการอย่างจริงจังและถูกวิธี
- มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทำอย่างจริงจัง ปลุกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนให้มากกว่านี้
- จัดระบบการแจ้งเตือน หรืออุปกรณ์การแจ้งเตือน ให้ประชาชนได้รู้ปัญหา และการป้องกันภัยจากน้ำท่วมได้
- มีศูนย์เตือนภัยในชุมชน ตั้งจุดเฝ้าระวัง (2)
- ควรจัดประชุมวางแผนป้องกันระหว่างผู้นำชุมชนกับชาวชุมชน (2)
- ใช้วิทยุสื่อสารตรวจสอบระดับน้ำรอบๆ กทม. เพื่อประเมินน้ำได้ถูกต้อง

- ก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำรอบชุมชนและติดตั้งเครื่องสูบน้ำ
- สำนักงานเขตต้องออกตรวจสอบความเป็นจริงอยู่อย่างเสมอ และฟังความคิดเห็นที่เป็นจริงจากชาวบ้านที่อยู่จริง
- เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องติดตามงานก่อสร้างบ้านเรือน วิธีการระบายน้ำ

วิธีแก้ปัญหาหน้าท่วมในชุมชน ได้แก่

- การได้รับความช่วยเหลือ ขอความช่วยเหลือจากองค์กรเอกชนที่อยู่ใกล้เคียง ส.ส. ส.ก. เรื่องอาหารน้ำดื่ม และย้ายผู้สูงอายุและเด็ก (7)
- เปิดเวทีป้องกันน้ำท่วมในชุมชน
- จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ในการอยู่อาศัยกับสภาพน้ำท่วม ปรับตัวเองให้ช่วยเหลือตนเองได้
- การได้รับการสนับสนุนจากบริษัทเจริญโภคภัณฑ์เรื่องอาหารการกินอย่างพอเพียง (2)
- ตั้งกองทุนภัยพิบัติชุมชน
- ทหารช่วย
- ร่วมกับองค์กรเอกชนต่าง ๆ รอบชุมชนช่วยเหลือทุกชั้นตอน (2)
- การแก้ไข ขอความช่วยเหลือจากภาคเอกชน และส.ส.พื้นที่ช่วยได้เป็นบางส่วนเท่านั้น
- การได้รับความอนุเคราะห์จากวัดนิมมานรดีโดยท่านเจ้าอาวาส
- การได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายบ้านมั่นคง
- เจ้าของกิจการสร้างบ้านจะต้องประสานงานกับชุมชน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่

การสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ได้แก่

- การจัดสายตรวจเวลาค่ำคืน การลอกท่อระบายน้ำอย่างจริงจัง ซ่อมท่อระบายน้ำของหมู่บ้าน
- รองเท้าบู๊ท
- เรือ แพ
- ห้องน้ำชั่วคราว
- ทางเดิน สะพานไม้
- โมโครโฟน โทรโข่ง วิทยุสื่อสาร

- น้ำดื่ม
- อาหาร
- น้ำมันเติมเครื่องสูบน้ำ เครื่องปั่นไฟ
- สัญญาณเตือนภัย เตือนระดับน้ำ
- อุปกรณ์จัดเก็บ และกำจัดขยะ
- อุปกรณ์ตรวจไฟรั่ว
- แผนที่เส้นทางอพยพ
- อิฐ บล็อก ไม้กระดาน เชือก
- เสื้อชูชีพ
- ของบประมาณยกระดับถนนในหมู่บ้านให้สูงกว่าถนนซอย 40 เพื่อที่น้ำท่วมมากชาวชุมชนยังเข้าออกหมู่บ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านได้โดยไม่ต้องอพยพ
- ผู้เชี่ยวชาญผู้รู้จริงในการแก้ไขสถานการณ์

การวิเคราะห์แยกเขต

วิธีป้องกันปัญหาน้ำท่วมของชุมชน

1. กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง เขตบึงกุ่ม เขตคันนายาว เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตหนองจอก และเขตคลองสามวา เสนอแนวทางป้องกันปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

- ตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยเยาวชนและสมาชิกในชุมชนร่วมกันรักษาสິงแวดล้อม
- ตั้งคณะกรรมการในชุมชนเพื่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาล
- คณะกรรมการประชุมร่วมกันกับชาวบ้าน หาวิธีป้องกันที่จะถึงหน้าฝนเพื่อป้องกันก่อนภาวะมวลน้ำขนาดใหญ่จะมา
- บริหารจัดการระบายน้ำให้รวดเร็วยิ่งขึ้น
- ขยายทางระบายน้ำให้กว้างและลึกมากขึ้น (2)
- วางท่อซีเมนต์และท่อระบายน้ำในชุมชน ตรอก ซอย (2)
- ทำท่อระบายน้ำให้ถึงคลอง

- ตรวจสอบขุดลอก ขุดลอกคู ลำราง คลองให้ลึกขึ้น และดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ(11)
- ไม่ถมคลอง และสร้างสะพานข้ามคลองที่มีความสูงมากกว่าที่เป็นอยู่
- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ (3)
- เสริมเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ สูบลงคลอง โตะยอ คลองแสนแสบ แล้วผลักดันน้ำลงอุโมงค์สูบน้ำขนาดยักษ์ให้เร็วขึ้น
- สร้างคันกั้นน้ำรอบหมู่บ้าน และสูบน้ำออกอย่างสม่ำเสมอ
- ก่อสร้างคันกั้นน้ำในบางชุมชนตามความเหมาะสมในแต่ละชุมชน
- ช่วยกันรักษาทางน้ำไหลอยู่เสมอ
- ปล่อยให้ น้ำไหลไปตามธรรมชาติ ไม่ควรปิดกั้นทางน้ำ เช่น ปิดประตูระบายน้ำ หรือบักเบ็ค สร้างเขื่อนเพื่อขวางทางน้ำไหล (3)
- จัดการอบรมให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา แนวทางป้องกัน และช่วยกันดูแลชุมชน (3)
- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้อง
- มีแหล่งบอกข่าวสารเรื่องน้ำอย่างแน่นอน ก่อนน้ำจะมาสัก 3 วัน
- ควรติดตามข่าวสารอย่างต่อเนื่อง
- แก้ปัญหาลมภาวะไม่ให้โลกร้อน ลดการใช้กระดาษ ถุงพลาสติก ให้ใช้ถุงผ้า

2. กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ (ยกเว้นเขตดอนเมือง) จำนวน 6 เขต ประกอบด้วย เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ เขตสายไหม และเขตบางเขน เสนอแนวทางป้องกันปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

- ตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยเยาวชน และสมาชิกในชุมชนร่วมกันรักษาลิ่งแวดล้อม
- ขุดลอกคู ลำราง คลองให้กว้าง ลึกมากขึ้น (10)
- สร้างคลองใต้ถนนทุกสายที่สามารถระบายน้ำลงทะเลได้
- จัดระบบการระบายน้ำของชุมชน หากจุดบกพร่องเพื่อแก้ไขในภาพรวม
- ลอกท่อระบายน้ำในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ (2)
- วางท่อระบายน้ำที่ใหญ่ขึ้นในถนนสายหลัก สายรอง ทำให้ระบายน้ำได้เร็วขึ้น (6)
- สร้างประตูระบายน้ำของหมู่บ้าน (2)
- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ และเครื่องสูบน้ำของหมู่บ้าน (8)
- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำจากคลองเล็กลงคลองใหญ่ลงแม่น้ำ (2)

- ยกกระต๊อบถนนในซอยให้สูงขึ้น โดยไม่มีผลกระทบต่อระดับพื้นของที่อยู่อาศัยในชุมชน หรือให้มีผลกระทบต่อพื้นที่ที่สุด (2)
- ขอให้สร้างเขื่อนคลองเปรมประชากร (2)
- รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ จัดอบรมเสวนาให้ความรู้แก่ชุมชน (2)
- ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนต้องเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูล วิธีป้องกันปัญหาน้ำท่วมของ กทม. ภาครัฐ (5)
- ระดมความคิดในชุมชนเพื่อหาวิธีการเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกันและการบริหารจัดการเมื่อเกิดภัย (2)
- สร้างจิตสำนึกของชุมชนให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมต่อสังคมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
- มีการประสานงานกับต้นน้ำและปลายน้ำอย่างจริงจัง
- ตรวจสอบและบันทึกระดับน้ำในคลองระบายน้ำใกล้ชุมชน
- ตรวจสอบเรื่องผังเมือง การก่อสร้างและดูแลคลอง ดำรงข้างหมู่บ้านสำหรับหมู่บ้านใหม่
- ปล่องให้น้ำไหลไปตามธรรมชาติ ไม่ควรปิดกั้นทางน้ำ (5)

3. **กลุ่มเขตกรุงเทพใต้** จำนวน 11 เขต ประกอบด้วย เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตพระโขนง เขตสวนหลวง เขตบางนา และเขตประเวศ เสนอแนวทางป้องกันปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

- บริหารจัดการระบบระบายน้ำอย่างดี
- ลอกท่อระบายน้ำให้น้ำไหลได้เร็วขึ้น (4)
- วางผังท่อระบายน้ำใหม่ ตามทิศทางการไหลของน้ำอย่างเป็นระบบ
- ขยายท่อระบายน้ำให้ใหญ่ขึ้น
- ดูแลการสร้างท่อระบายน้ำในหมู่บ้านจัดสรรที่กำลังก่อสร้าง
- ขุดลอกคู ลำราง คลองให้กว้างและลึกขึ้น (3)
- ตั้งเครื่องสูบน้ำจากคลองเล็กสู่คลองใหญ่และลงแม่น้ำ
- ให้สถานีสูบน้ำ สูบน้ำอย่างสม่ำเสมอ
- รับฟังข้อมูลต่าง ๆ จากภาครัฐ ติดตามสถานการณ์อย่างสม่ำเสมอ (2)
- รณรงค์ให้ประชาชนเป็นคนรักษาคลอง (2)
- ระดมความคิดหาวิธีการเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกัน และบริหารจัดการเมื่อเกิดภัย

- ควรจัดประชุมหาสาเหตุและวางแผนป้องกันระหว่างผู้นำชุมชน กับชาวชุมชน (3)
- ชุมชนต้องช่วยกันดูแลคลองระบายน้ำ
- รัฐบาลต้องใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เลือกปฏิบัติกับผู้ที่ก่อสร้างอาคารบ้านเรือนที่ขวางทางระบายน้ำ หรือสร้างรูก้ำแหล่งน้ำ
- สร้างเขื่อนตลอดแนวคลองบางน้ำทั้งสองฝั่งคลอง เพราะพื้นที่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล

4. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 เขต ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตดุสิต เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตพญาไท เขตราชเทวี และเขตวังทองหลาง เสนอแนวทางป้องกันปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

- ขุด ลอก คู คลองให้กว้าง ลึกมากขึ้น
- ลอกท่อระบายน้ำ
- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ (3)
- สร้างบ่อรวบรวมน้ำทิ้งและติดตั้งเครื่องสูบน้ำให้สามารถควบคุมระดับน้ำ
- สำรวจถนนโดยรอบชุมชนเพื่อวัดระดับสูง-ต่ำเปรียบเทียบกับระดับน้ำทะเล (2)
- จัดการอบรมชุมชนให้ช่วยกันดูแลรักษาแม่น้ำ ท่อระบายน้ำ ไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำ ท่อระบายน้ำ โดยดำเนินการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง (3)
- ชุมชนช่วยกันจัดเวรยามเฝ้าระวัง คูคลอง ป้องกัน และติดตามข่าวสาร
- จัดระบบแจ้งเตือนให้ประชาชนได้รู้ข้อมูลทันเหตุการณ์ (2)
- มีการซ่อมแผนฉุกเฉิน ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ป้องกัน อุปกรณ์การอพยพอยู่เสมอ
- มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาดูแล
- ปล่อยให้น้ำไหลตามธรรมชาติ ไม่ควรสร้างสิ่งกีดขวางทางน้ำ (3)

5. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตจอมทอง เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา และเขตดอนเมืองอีก 1 เขต รวมทั้งสิ้น 9 เขต เสนอแนวทางป้องกันปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

- ขุด ลอกคู ลำราง คลองระบายน้ำในชุมชนอย่างต่อเนื่อง (7) และทำก่อนที่จะถึงหน้าน้ำ
- สร้างคลองระบายน้ำตรงลงสู่ทะเล
- ลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ (2)

- วางท่อระบายน้ำที่ใหญ่ขึ้นกว่าเดิม
- สร้างเขื่อนกั้นน้ำรอบชุมชน และซ่อมแซมเขื่อนที่ชำรุด (2)
- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ (2)
- ยกกระดบถนนในซอย
- ก่อสร้างคันกั้นน้ำได้สะพานวัดไก่อเดี่ยว
- ระบายน้ำจากภาคเหนืออย่างมีระบบ
- ชุมชนมีความสามัคคี ปรีกษาเรื่องวิธีการรับมือ และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
- ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังพื้นที่ล่อแหลม (2)
- ผู้นำท้องถิ่นประกาศเตือนเป็นระยะๆ
- ใช้วิทยุสื่อสารตรวจสอบระดับน้ำรอบๆ กทม. เพื่อประเมินระดับน้ำได้ถูกต้อง
- ชุมชนควรติดตามข่าวสารข้อมูลเพื่อป้องกัน แก๊ซ และอพยพได้ทัน
- สร้างจิตสำนึกแก่คนในชุมชนให้ดูแล และช่วยเหลือกัน
- การสร้างหมู่บ้านใหม่ ต้องไม่ถมดินเกินความสูงของพื้นที่เพราะสร้างผลกระทบต่อผู้ที่อาศัยอยู่ก่อนแล้ว
- ปล่อยให้ น้ำไหลตามธรรมชาติ ไม่สร้างสิ่งกั้นน้ำ

6. **กลุ่มเขตกรุงธนใต้** จำนวน 7 เขต ประกอบด้วย เขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตราษฎร์บูรณะ และเขตทุ่งครุ เสนอแนวทางป้องกันปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

- ขุดลอกคูคลองในชุมชนให้กว้าง ลึกอย่างสม่ำเสมอ (7)
- ช่วยกันเฝ้าระวังระดับน้ำในชุมชน
- สร้างคันกั้นน้ำรอบชุมชน
- สร้างประตูระบายน้ำในชุมชน เช่น ประตูระบายน้ำบางไผ่ (2)
- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ และพร้อมใช้งานเสมอ
- ชุมชนต้องร่วมมือกัน มีความสามัคคีทุกภาคส่วน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง (2)
- แก้ปัญหาการสร้างหมู่บ้านแล้วถมคลอง

วิธีแก้ปัญหาหน้าท่วมในชุมชน

1. **กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก** จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง เขตบึงกุ่ม เขตคันนายาว เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตหนองจอก และเขตคลองสามวา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในชุมชน ดังนี้

- การได้รับการช่วยเหลือจากพรรคการเมืองเป็นอย่างดี
- ตั้งกองทุนภัยพิบัติชุมชน
- มีทหารช่วยเหลือ
- ร่วมกับองค์กรเอกชนต่าง ๆ รอบชุมชนเพื่อช่วยเหลือทุกขั้นตอน
- การได้รับความช่วยเหลือจากบริษัทโตโยต้าร่วมกับชุมชนด้วย
- ผู้นำชุมชนเป็นสื่อกลางให้รัฐในการให้ความช่วยเหลือ

2. **กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ** (ยกเว้นเขตดอนเมือง) จำนวน 6 เขต ประกอบด้วย เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ เขตสายไหม และเขตบางเขน เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในชุมชน ดังนี้

- การได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรเอกชนที่อยู่ใกล้เคียง
- การได้รับความช่วยเหลือจาก ส.ส. ส.ก. เรื่องอาหารน้ำดื่มและเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุและเด็ก
- จัดเวทีชุมชนพูดถึงเรื่องป้องกันน้ำท่วม
- การได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิมิราเคิล
- การได้รับความช่วยเหลือจากบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ (2) เรื่องอาหาร

3. **กลุ่มเขตกรุงเทพใต้** จำนวน 11 เขต ประกอบด้วย เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตพระโขนง เขตสวนหลวง เขตบางนา และเขตประเวศ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในชุมชน ดังนี้

- รัฐบาลกับประชาชนต้องประสานกัน โดยเฉพาะคณะกรรมการชุมชน
- ร่วมกันป้องกันและขอความช่วยเหลือกับ ส.ส. ส.ก. ส.ข.(3)

4. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 เขต ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตดุสิต เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตพญาไท เขตราชเทวี และเขตวังทองหลาง เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในชุมชน ดังนี้

- ชุมชนประชุมร่วมกันกับสำนักงานเขตและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา
- จัดตั้งศูนย์ประสานงานป้องกันและแก้ไขภัยพิบัติในชุมชน มีการกระจายข่าว เตรียมความพร้อม เตรียมอาสาสมัคร

5. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตจอมทอง เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา และเขตดอนเมืองอีก 1 เขต รวมทั้งสิ้น 9 เขต เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในชุมชน ดังนี้

- การได้รับความช่วยเหลือเรื่องอาหารจาก ส.ข. ส.ก. และ ส.ส.
- การได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายบ้านมั่นคง
- ขอรับความสนับสนุนจากองค์กรภายนอก และบริษัทเอกชน
- เจ้าของหมู่บ้านจัดสรร ต้องประสานงานกับชุมชนให้ความช่วยเหลือด้วย

6. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ จำนวน 7 เขต ประกอบด้วย เขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตราษฎร์บูรณะ และเขตทุ่งครุ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในชุมชน ดังนี้

- จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เช่น บริการอาหารเลี้ยงชุมชน และชุมชนใกล้เคียง
- การได้รับความช่วยเหลือจากภาคเอกชนและ ส.ส.ในพื้นที่ (3)
- การได้รับความอนุเคราะห์จากวัด เช่น วัดนิมมานรดี
- ภาครัฐและชุมชนต้องร่วมมือกัน (2)

การสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

1. **กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก** จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง เขตบึงกุ่ม เขตคันนายาว เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตหนองจอก และเขตคลองสามวา เสนอสิ่งที่ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

- รถยนต์ในการสัญจร เคลื่อนย้ายอพยพ
- เรือ แพ (32) ใช้ในการสัญจร ขนสิ่งของ รับส่งของบริจาค
- ห้องน้ำชั่วคราว (22)
- เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยา สิ่งของใช้ในชีวิตประจำวัน(14)
- น้ำมันใช้กับเครื่องสูบน้ำ (2)
- เครื่องสูบน้ำ และเจ้าหน้าที่ดูแลเครื่อง
- อุปกรณ์เครื่องเก็บขยะตามที่ต่าง ๆ และในคลอง (5)
- สะพานทางเดิน (16)
- วัสดุหินคลุก
- เรือเล็กเก็บขยะ ผักตบชวาในคลอง
- การกำจัดขยะ
- ระบบเสียงตามสาย
- อาสาสมัครตรวจและเฝ้าระวังระดับน้ำ
- อาสาสมัครจัดเก็บขยะในคลอง
- หน่วยแพทย์เคลื่อนที่

2. **กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ** (ยกเว้นเขตดอนเมือง) จำนวน 6 เขต ประกอบด้วย เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ เขตสายไหม และเขตบางเขน เสนอสิ่งที่ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ดังนี้

- รถยนต์ในการสัญจร เคลื่อนย้ายอพยพ (3)
- เรือ แพ ใช้ในการสัญจร ขนสิ่งของ รับส่งของบริจาค (40)
- ห้องน้ำชั่วคราว (10)

- เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยา สิ่งของใช้ในชีวิตประจำวัน(13)
- น้ำมันใช้กับเครื่องสูบน้ำ (3)
- เครื่องสูบน้ำ และเจ้าหน้าที่ดูแลเครื่อง (5)
- อุปกรณ์เครื่องเก็บขยะตามที่ต่าง ๆ และในคลอง (4)
- สะพานทางเดิน (6)
- สายตรวจยามค่ำคืน
- รองเท้าบู๊ท (2)
- ผู้ที่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัย มีประสบการณ์สร้างขวัญและกำลังใจ
- อบรมให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเตรียมการป้องกัน (2)
- เครื่องปั่นไฟ (2)
- ศูนย์พักพิงที่สมบูรณ์ถูกสุขลักษณะตามความเหมาะสม
- ศูนย์ประสานงานในชุมชน
- หน่วยแพทย์เคลื่อนที่
- เครื่องขยายเสียง โทรโข่ง (2)
- วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อกั้นน้ำ เช่น อิฐบล็อก ไม้ กระสอบทราย ลวด เชือก (6)
- สัญญาณเตือนระดับน้ำ
- การกำจัดขยะ
- การแจ้งเตือน ข่าวสารให้ทราบเป็นระยะ

3. **กลุ่มเขตกรุงเทพใต้** จำนวน 11 เขต ประกอบด้วย เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตพระโขนง เขตสวนหลวง เขตบางนา และเขตประเวศ เสนอสิ่งที่ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ท่วม ดังนี้

- รถยนต์ในการสัญจร เคลื่อนย้ายอพยพ (2)
- เรือ แพ ใช้ในการสัญจร ขนสิ่งของ รับส่งของบริจาค (9)
- ห้องน้ำชั่วคราว (5)
- เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยา สิ่งของใช้ในชีวิตประจำวัน(4)
- สะพานทางเดิน (3)

- วัสดุอุปกรณ์สิ่งก่อสร้างการป้องกันน้ำ
- สัญญาณเตือนภัย ระดับน้ำ
- ศูนย์ประสานงานในชุมชน (2)
- อุปกรณ์ตรวจไฟฟ้ารั่ว
- เสื้อชูชีพ
- แผนที่เส้นทางอพยพ
- เครื่องเก็บพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์
- การอบรมให้ความรู้เพื่อช่วยเหลือตนเองตอนประสบภัย มีการซ้อมระบบเตือนภัย อพยพ (2)
- เครื่องกระจายเสียง เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร

4. **กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครกลาง** จำนวน 9 เขต ประกอบด้วย เขตพระนคร เขตดุสิต เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตพญาไท เขตราชเทวี และเขตวังทองหลาง เสนอสิ่งที่ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหน้าท่วม ดังนี้

- เรือ แพ ใช้ในการสัญจร ขนสิ่งของ รับสิ่งของบริจาค (5)
- ห้องน้ำชั่วคราว (4)
- เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยา สิ่งของใช้ในชีวิตประจำวัน(4)
- น้ำมันใช้กับเครื่องสูบน้ำ
- สะพานทางเดิน (2)
- วัสดุอุปกรณ์ป้องกันน้ำ เช่น อิฐบล็อก ปูน ทราช (3)
- เสื้อชูชีพ ชุดป้องกันน้ำ (2)
- อุปกรณ์ตรวจสอบกระแสไฟฟ้ารั่ว

5. **กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ** จำนวน 8 เขต ประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตจอมทอง เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา และเขตดอนเมืองอีก 1 เขต รวมทั้งสิ้น 9 เขต เสนอสิ่งที่ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหน้าท่วม ดังนี้

- รถยนต์ในการสัญจร เคลื่อนย้ายอพยพ
- เรือ แพ ใช้ในการสัญจร ขนสิ่งของ รับสิ่งของบริจาค (20)
- ห้องน้ำชั่วคราว (4)

- เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยา สิ่งของใช้ในชีวิตประจำวัน(3)
- น้ำมันใช้กับเครื่องสูบน้ำ
- เครื่องสูบน้ำ และเจ้าหน้าที่ดูแลเครื่อง
- อุปกรณ์เครื่องเก็บขยะตามที่ต่าง ๆ และในคลอง (2)
- สะพานทางเดิน
- วัสดุอุปกรณ์ป้องกันน้ำท่วม เช่น อิฐบล็อก ปูนซีเมนต์ (2)
- วิทยุสื่อสาร
- น้ำจุลินทรีย์ EM
- สัญญาณเตือนภัยน้ำท่วม บอกระดับน้ำ
- ประตุน้ำ (4)

6. กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 เขต ประกอบด้วย เขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตราชบุรีบูรณะ และเขตทุ่งครุ เสนอสิ่งที่ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วม ดังนี้

- รถยนต์ในการสัญจร เคลื่อนย้ายอพยพ
- เรือ แพ ใช้ในการสัญจร ขนสิ่งของ รับส่งของบริจาค (5)
- ห้องน้ำชั่วคราว (2)
- เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยา สิ่งของใช้ในชีวิตประจำวัน(2)
- เครื่องสูบน้ำ และเจ้าหน้าที่ดูแลเครื่อง
- อุปกรณ์เครื่องเก็บขยะตามที่ต่าง ๆ และในคลอง
- สะพานทางเดิน (3)
- อุปกรณ์สื่อสาร
- วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อป้องกันน้ำ (2)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการเสวนา

จากการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของวิทยากรและตัวแทนกลุ่มเขต ได้ให้ผู้เข้าร่วมเสวนาได้เสนอแนวคิด แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม และประเด็นคำถามต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

ข้อเสนอแนวคิด แนวทางการดำเนินการป้องกันแก้ไขสถานการณ์น้ำของกรุงเทพมหานคร

วิธีป้องกันปัญหาน้ำท่วมของชุมชน ได้แก่

- ทำเขื่อนเพิ่มให้สูงขึ้น และเพื่อป้องกันตลิ่งพัง
- แก้ไขเขื่อนที่พังให้ได้ก่อน
- เสริมแนวคันเพิ่มเติมให้แข็งแรง เช่น กระสอบทรายตามจุดต่าง ๆ และไม่เลือกว่าเป็นใคร
- เวียนคืน Flood Way เพื่อเพิ่มศักยภาพระบายน้ำฝั่งตะวันออก
- เฉลี่ยปริมาณน้ำแต่ละพื้นที่ แทนการป้องกันบางพื้นที่ และปล่อยให้บางพื้นที่น้ำท่วมขังเป็นสร้างผนังกันแม่เจ้าพระยาให้ตลอดทั้งสองฝั่ง
- ไม่สร้างกำแพงขวางทางเดินของน้ำตามธรรมชาติ
- สร้างบ้านเรือนให้สูง 2-3 ชั้น พื้นบ้านในหัยกพื้นสูง 100-200 ซม.
- มีเวรยามดูแลเวลากลางคืน
- เสนอให้สร้างอุโมงค์ตามถนนพุทธมณฑลสาย 1 เป็นเส้นตรงจากคลองมหาสวัสดิ์ไปคลองภาษีเจริญ
- ลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะถนนสายหลัก และทำก่อนหน้าน้ำจะมา
- ขุดลอกคลอง ขยายคลอง และเก็บวัชพืช ขยะ ให้ครบทุกคลอง และทำเป็นประจำ สม่ำเสมอ และเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบผู้รับเหมาด้วย
- กทม. ให้แต่ละเขตทำการลอกคลอง ลอกท่อระบายน้ำอย่างจริงจัง มีบางที่ทำแต่เก็บวัชพืช
- แก้ปัญหากับผู้ที่ปลูกบ้าน สิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ลงในคลอง แม่น้ำ ซึ่งกีดขวางทางน้ำไหล
- ลอกคลองให้ลึก เพื่อรับน้ำได้มากขึ้น
- ควรมีการเก็บกักน้ำและปล่อยน้ำอย่างมีระบบ เพื่อว่าน้ำจะไม่ท่วมอีก
- มีมาตรการป้องกันการรุกล้ำที่สาธารณะ แม่น้ำลำคลองอย่างเด็ดขาด

- ทุกเขตต้องลอกคลองทุกคลองทุก 3 ปี ของเขตชุมชนเมือง
- ต้องลอกคลองใหญ่ และแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่อยุธยาถึงปากน้ำเพราะ โคลนดินสะสม
- เพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำลงสู่ทะเล โดยการขยายคูคลอง และจัดการกับพวกรุกกล้าบุกรุก ให้เพิ่มเครื่องสูบน้ำตรงประตูระบายน้ำ
- ไม่ถมคลอง ลำน้ำ
- สร้างจิตสำนึกที่ดี ปลูกจิตสาธารณะตั้งแต่ปฐมวัย
- สร้างจิตสำนึกให้ประชาชน ไม่ทิ้งขยะลงท่อ ในคู คลอง แม่น้ำ
- ให้เข้มงวดเกี่ยวกับการทิ้งขยะลงคูคลอง
- ทำถนนวงแหวนรอบนอกกรุงเทพฯ เป็นเขื่อนจะได้ใหม่
- ห้ามก่อสร้างคันกั้นน้ำธรรมชาติ
- จะต้องระวัง สำรอน้ำภายในและรอบข้างบ้านตนเองและชุมชน (2)
- ตั้งสถานีวัดแรงลมและคลื่นเพื่อนำมาประกอบกับการระบายน้ำของ กทม.
- อยากให้สร้างอุโมงค์ยักษ์รับน้ำจากคลองทวีวัฒนาไปลงแก้มลิงสนามชัย มหาชัย ตรงสามด้า เพื่อ กรุงเทพฯ จะได้รับน้ำได้
- ช่วยกันรักษาความปลอดภัยว่าน้ำจะมาช่วงไหนบ้าง
- ประตูน้ำและประตูระบายน้ำต้องมีความพร้อม และมีขนาดที่สามารถรับปริมาณน้ำได้
- ทางเขตควรจะดูแลการก่อสร้างอาคารหรือหมู่บ้านที่เกิดใหม่ โดยให้มีการทำแผนการระบายน้ำให้ ดี และอย่ากีดขวางทางน้ำ
- ควรจะมีงบประมาณดูแลคลองในเขตกรุงเทพฯ แยกออกจากงบเขตดูแลฝั่งเมืองในเขตกรุงเทพฯ

วิธีแก้ปัญหาหน้าท่วมในชุมชน ได้แก่

- การป้องกันทุกอย่าง ประชาชนต้องให้ความร่วมมือ
- ให้ กทม. นางบของ กทม. มาเยียวยาด้วย ไม่ใช่รอแต่รัฐบาล
- การช่วยเหลือประชาชน ควรเป็นทีมงานมืออาชีพและสำรวจในทั่วถึงมากกว่าปีที่ผ่านมา
- ให้ฝ่าย กทม. มาเยียวยา ไม่ใช่รอแต่รัฐบาล

- เงินช่วยเหลือยังได้ไม่ครบ ช่วยเยียวยาโดยเร็วและครบถ้วนทั่วถึง
- เข้มงวดกับผู้ก่อสร้างที่ทำให้ท่อระบายน้ำอุดตัน
- ให้รัฐบาลบอกความจริงกับประชาชน ให้ข่าวที่เป็นความจริง ชัดเจน ล่วงหน้า 2-3 วัน เพื่อเตรียมตัว
- ต้องบอกประชาชนล่วงหน้าให้รู้ก่อน เพื่อเตรียมตัวเก็บของ
- การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รับผิดชอบอย่างถูกต้องและยุติธรรม
- อยากให้รัฐบาลมีความจริงใจกับประชาชน ไม่ใช่ทำงานแบบผ่านๆ
- ภาครัฐควรมีงบค่าใช้จ่ายให้ชุมชนเกี่ยวกับขุดลอกคูคลองใกล้ชุมชน
- ให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่แท้จริง
- จัดสรรงบประมาณลงชุมชนให้บริหารจัดการเองตามรัฐธรรมนูญ
- ควรฟังเทพที่พระเจ้าอยู่หัวตรัสให้ชัดแล้วปฏิบัติตาม คิดว่าน้ำจะท่วมน้อยกว่านี้ หรืออาจไม่มีเลยในบางพื้นที่
- ชุมชนต้องร่วมใจกัน ร่วมกันคิดพัฒนา หรืออีก เช่น ชุมชนซอยเทียนทรัพย์ได้ลอกคูคลองลำมะโดง ทะลุซอยกานุกรณ์ มาลงแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ในชุมชนไม่ท่วมในปีที่ผ่านมา หรือชุมชนวิสุทธิจักรก็มีกิจกรรมร่วมกันเสมอ
- จัดงบประมาณลงชุมชนให้บริหารจัดการตนเองตามวิถีของธรรมชาติ ชุมชนต้องช่วยกันดูแล สอดส่องด้วย
- ทำแผนการจัดการน้ำร่วมกับประชาชน เป็นรายเขตและรายพื้นที่
- ในกรณีท่วมจริง ต้องจัดหน่วยเคลื่อนที่ไปบรรเทาภัยทุกชุมชน
- น่าจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ และแจ้งเตือนที่มาตรฐานและแน่นอน เพื่อที่ประชาชนจะได้ทราบและตั้งรับหรือหาวิธีป้องกันและแก้ไข (ต้องเป็นหน่วยงานเดียวที่เชื่อถือได้ ไม่ใช่อย่างที่ผ่านมา หาข้อสรุปไม่ได้ ไม่รู้จะเชื่อใครดี)
- ขอให้ส่วนราชการทำระดับน้ำท่วมให้เห็นตามลำคลองและถนน
- เวลาเกิดเหตุอะไรเกิดขึ้น ก็ขอให้บอกความจริง ไม่ใช่โยนกันไปมา
- เป็นหน้าที่ของรัฐและนักวิชาการที่มีความรู้เรื่องน้ำ ต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง
- ควรหาวิธีหาศูนย์ประสานงานระหว่างเขตกับชุมชนในการแจ้งข่าวและช่วยเหลือชุมชนที่ยังมีคนอยู่ในช่วงน้ำท่วม

- เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ และปรึกษาคณะที่อยู่ในพื้นที่ เพราะแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน
- อยากให้ กทม. ทำงานร่วมกันกับรัฐบาล จะป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพฯ ได้มากกว่านี้
- ช่วยกัน ร่วมมือร่วมใจกัน สามัคคีกัน
- ชุมชนที่เป็นเกษตรกรจะมีวิธีแบบชาวบ้าน ช่วยเหลือตัวเองอยู่แล้วแต่ขาดทุนทรัพย์
- กรุงเทพฯ ต้องเอาภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากๆ

การสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ได้แก่

- เตรียมแผงรับแสงแดดไว้เวลาไฟดับ (ใช้ไฟฟ้าฟรีและปลอดภัย)
- จัดงบประมาณขกถนนในซอยให้สูงขึ้น
- เตรียมเครื่องสูบน้ำ เช่น เครื่องสูบน้ำใหญ่และมีสำรองด้วย ติดตั้งเครื่องสูบน้ำในชุมชน
- ให้เพิ่มเครื่องสูบน้ำตรงประตูระบายน้ำ
- เห็นว่า ไม่มีสัญญาณเตือนภัยน้ำท่วม ทำให้แจ้งประชาชนไม่ทัน
- เตรียมกระสอบทราย เพื่อไว้กั้นน้ำให้น้ำไหลเบาๆ
- แจกกระสอบทราย
- ควรมีจุดบริการน้ำดื่มเป็นจุดๆ นอกจากที่เขตเพียงจุดเดียว

ประเด็นคำถาม

นอกจากการเสนอความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีการแสดงความคิดเห็นในเชิงการตั้งคำถามอยู่จำนวนหนึ่ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

วิธีป้องกันปัญหาน้ำท่วม ได้แก่

- กทม. มีแนวคิดอย่างไรในการปรับสภาพให้อยู่กับน้ำให้ได้ เช่น บ้านจัดสรรหรือสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ให้สามารถเปลี่ยนสภาพอยู่กับน้ำได้
- จะมีการสร้างเขื่อนริมคลองเปรมประชากรต่อหรือไม่ เมื่อไร
- Flood way จะมีการขุดเมื่อไร
- การจัดทำแผนภัยพิบัติในเขต กทม. ควรจัดทำเป็นเขต จะสามารถทำได้หรือไม่ อย่างไร
- การระบายน้ำ ควรปล่อยน้ำไหลไปตามธรรมชาติ ไม่ต้องปิดกั้นประตูน้ำระบายน้ำ หรือกั้น Big Bag ทำให้ผู้ที่อยู่เหนือประตูระบายน้ำ ต้องทนอยู่กับน้ำท่วมเป็นเวลานาน (2 เดือน)
- ท่านมีนโยบายอย่างไรเกี่ยวกับท่อระบายน้ำที่ชำรุดและอยู่ในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ที่เจ้าของยังไม่ได้ยกให้แก่ กทม. เป็นผู้ดูแล ที่ผ่านมา อ้างว่าเป็นของเอกชนไม่สามารถเข้ามาดูแลได้
- ทำไมไม่เปลี่ยนฝาท่อที่แตกหัก หรือเปลี่ยนจากตะแกรงเป็นฝาทึบ เพื่อป้องกันขยะลงท่อ
- กทม. จะทำอย่างไรให้ทราบข้อมูลสถานีหลักกลุ่มน้ำหลัก 25 กลุ่มน้ำ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง
- ณ วันนี้ กทม. จัดการกับแผนงานที่กำหนดไว้ก็เปอร์เซ็นต์ ที่ทำไปแล้วมีอะไรบ้าง และที่ยังไม่ได้ทำมีอะไรบ้าง เพราะอะไร
- มีวิธีจัดการกับบ้านหรือสิ่งปลูกสร้างที่ขวางทางเดินน้ำอย่างไร

วิธีแก้ปัญหาน้ำท่วมในชุมชน ได้แก่

- การแก้ปัญหาน้ำท่วมแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ควรจัดกลุ่มปัญหา กลุ่มชุมชนแก้ไขปัญหาร่วมกัน ได้หรือไม่
- ควรจัดงบให้แต่ละชุมชนที่ได้รับภัยแก้ปัญหเองจะ ได้หรือไม่
- ชุมชนราชพฤกษ์น้ำไม่ท่วม เพราะลงทุนลงแรงร่วมกัน เช่น ซื้อเครื่องสูบ 5 เครื่อง แต่ไม่ได้รับการช่วยเหลือใดๆ เลย

- ทำไม การจ่ายเงินทดแทนน้ำท่วมถึงไม่เท่ากัน บางบ้านท่วมเสียหายมาก แต่ได้รับน้อยกว่าบ้านที่เสียหายน้อย มีอะไรเป็นเกณฑ์
- คำถามเกี่ยวกับเงินชว่น้ำท่วม 20,000 บาทว่า ข้อจำกัดในการจ่ายระหว่าง กทม. และชานเมืองอย่างปทุมธานี บางบัวทอง ว่า ทำไมนอกเมืองได้ตั้งเสื่อผ้า เครื่องครัว กทม.ถึงให้แตกต่างกัน มีอะไรเป็นเกณฑ์ในการจ่าย บางบ้านได้ 20,000 บาท อีกบ้านหนึ่งได้ 3,000 บาท
- ในกรณีที่ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ ท่านจะสนับสนุนระบบป้องกันให้แก่ชุมชน และอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นผู้อพยพได้อย่างไร
- ถ้าน้ำท่วมอีก ไม่ต้องให้เงินเยียวยาได้หรือไม่ เพราะทำให้ประชาชนแตกแยก
- มีงบประมาณช่วยเหลือภาคประชาชนหรือไม่
- มีงบประมาณช่วยเหลือชีวิตข้าราชการหรือไม่
- จริงหรือไม่ที่รัฐบาลบอกว่า เงินเยียวยา 20,000 บาท ขึ้นอยู่กับฝ่ายสำรวจมูลค่าความเสียหายจาก กทม.
- สามารถกำหนดเวลาช่วยเหลือได้หรือไม่ กำหนดแต่เวลาขึ้นเรื่อง
- กทม. มีวิธีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างไรที่ไม่ต้องผ่านข้อระเบียบ ป.ก.
- ทำไมต้องยื่นเอกสารขอรับเงินทั้งที่ประกาศเป็นเขตภัยพิบัติแล้ว ควรจะช่วยเหลือทุกครัวเรือน
- ชุมชนบ้านจัดสรรตั้งแต่ก่อนปี 2540 จะไม่อยู่ในความคุ้มครองของ พรบ. บ้านจัดสรร ทำให้ทั้งถนน ท่อระบายน้ำ ซ้ำรูด และอุดตัน ปัญหาน้ำท่วมขัง มีวิธีที่ภาครัฐจะเข้ามาดำเนินการช่วยเหลือได้หรือไม่
- ชุมชนระดับถนน ไม่ใช่ทางผ่านของน้ำ แต่มีการป้องกันโดยใช้กระสอบทรายทำคันกันน้ำ จึงมีความคิดหรือไม่
- ก่อนจะถึงเหตุการณ์วิกฤติ ขอให้เจ้าหน้าที่สื่อสารให้บุคคลทั่วไปทราบล่วงหน้า
- ถ้าเกิดน้ำท่วม ภาครัฐจะให้ข้อมูลข่าวสารที่ตรงกับความเป็นจริงอย่างชัดเจนด้วยวิธีไหน ให้ทั่วถึงอย่างไร
- หากเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม จะติดตามข่าวสารจากสื่อไหน จากใคร ขอเสนอให้ผ่านมาทางสำนักงานเขต เพื่อส่งข่าวสารมายังตัวแทนชุมชนโดยตรง
- งบประมาณสนับสนุนให้ชุมชนป้องกันน้ำท่วมในเบื้องต้น จะมีให้หรือไม่
- การจัดการให้เป็นระบบโดยองค์กรถาวร ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ
- กทม. ได้วางแผนซ่อมอพยพหรือซ่อมเตรียมความพร้อมแบบฉุกเฉินให้กับชุมชนบ้างหรือไม่
- ถ้าเกิดน้ำท่วมอีก สมควรทำฝายกันน้ำหรือไม่

- น้ำท่วมปีที่แล้ว ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือจำนวนมาก สาเหตุเพราะเอกสารประกอบเยอะมาก ทั้งแจ้งสถานีตำรวจ ทั้งประธานเซ็นรับรอง ทั้งภาพถ่ายขณะน้ำท่วม ชาวบ้านเบื่อบ่อยจนไม่อยากขอรับเงินช่วยเหลือ กทม. จะแก้ไขอย่างไร
- หลักเกณฑ์การจ่ายเงินน้ำท่วมไม่ค่อยชัดเจน เช่น ในหมู่บ้านน้ำไม่ท่วม แต่เดินทางไปทำงานไม่ได้ เพราะเส้นทางการเดินทางถูกน้ำท่วม ทำให้ขาดรายได้ กรณีเช่นนี้จะได้รับความช่วยเหลืออย่างไร
- ผู้ว่าฯ ให้เขตคลองสามวาเป็นเขตรับน้ำ แต่ให้ความช่วยเหลือน้อยมาก ควรให้ความสำคัญและช่วยเหลือให้เป็นพิเศษด้วย
- ถ้าเกิดหาทุกภัยครั้งต่อไป กรุงเทพฯ จะมีมาตรการในการช่วยเหลือชุมชนที่น้ำท่วมอย่างไร
- เรือนาน้ำท่วมซ้ำ ได้ขึ้นทะเบียนตามกำหนด 4 เดือน จะครบปีแล้ว ยังไม่ได้รับเงินเยียวยา
- ถ้าเกิดน้ำท่วมอีก จะช่วยเหลือแบบเร่งด่วนอย่างไร
- ทางระบายน้ำน้อย ชาวบ้านจะเดือดร้อนมาก จะแก้ไขระบบระบายน้ำอย่างไร
- ข้อมูลข่าวสารที่แจ้งให้แก่ประชาชน ขอเป็นความชัดเจนที่สุดได้หรือไม่
- จะสามารถเตือนภัยก่อนล่วงหน้าได้หรือไม่
- วิธีแก้ไขเรื่องของการโยนความรับผิดชอบของภาครัฐ เมื่อเกิดปัญหาที่มีต่อภาคประชาชน
- ถ้าในภาคประชาชนไม่สามารถรับมือกับเรื่องน้ำ แล้วภาครัฐจะจัดการอย่างไรกับปัญหา
- “เครือข่ายเฝ้าระวังภัยพิบัติภาคประชาชน” อยู่ไหน ทำอะไรบ้าง อยากเชื่อมโยงจะต้องทำอย่างไร
- ถ้าในภาคประชาชนไม่สามารถรับมือกับเรื่องน้ำ แล้วภาครัฐจะจัดการอย่างไรกับปัญหา
- อยากเห็นรูปแบบการจัดการน้ำทั้งหมดอย่างมีภาพจำลองเหตุการณ์ได้หรือไม่
- ตัวแทนชุมชนมีความรู้จริงหรือเปล่า

การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ได้แก่

- ถ้าเกิดน้ำท่วม กทม. จะมีงบประมาณจัดหาเรือท้องแบนให้กับชุมชนหรือไม่
- กรณีพื้นที่ประสบภัยพิบัติ แต่การช่วยเหลือเยียวยาไม่เท่ากันทั้งพื้นที่ เช่น เรือ ภาครัฐให้ใช้ร่วมกัน แต่มีบางบ้านเอาโซ่คล้องใส่กุญแจ
- การช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัย ศูนย์อพยพ อาหาร ยา วัคซีนโรค พาหนะในการหนีน้ำมีน้อย
- การบริหารจัดการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (แจกถุงยังชีพ) ทำไมแจกไม่ทั่วถึง ทั้งๆ ที่ทางเขตก็มีข้อมูลชุมชนไหนบ้างที่เดือดร้อน จำนวนก็หลังคาเรือน จึงเป็นปัญหาให้แก่ผู้นำชุมชนมาก เนื่องจากได้รับถุงยังชีพไม่ครบตามจำนวนประชากรที่อยู่ในชุมชน

- อุปกรณ์เครื่องใช้ในชุมชนเสียหายตอนน้ำท่วม จะเบิกทดแทนจากสำนักงานเขตได้หรือไม่
- มีนโยบายช่วยเหลือแจกถุงยังชีพหรือไม่ เพราะปีที่แล้วการแจกถุงยังชีพซ้ำมาก
- ถ้าทางเขตช่วยเหลือชุมชนเรื่องเครื่องสูบน้ำไม่ได้ จะมีหน่วยงานใดช่วยเหลือได้บ้าง
- จากประสบการณ์น้ำท่วมปีที่แล้ว ชุมชนได้รับความเสียหายมากเนื่องจากกระสอบทรายไม่เพียงพอ จึงอยากทราบว่า กทม. มีทางแก้ไขปัญหานี้อย่างไร และทราย กระสอบทรายจะถึงมือชาวบ้านจริงๆ หรือไม่ (ส่วนใหญ่อยู่บ้านนักการเมือง)
- เมื่อไรอาสาสมัคร หรือคณะกรรมการชุมชน จะมีเงินค่าครองชีพหรือเงินเดือน
- การใช้วัด โรงเรียน เป็นศูนย์อพยพ ไม่สะดวก จึงควรสร้างศูนย์อพยพเป็นการเฉพาะได้หรือไม่
- เครื่องสูบน้ำตามประตูน้ำต่างๆ มีความพร้อมหรือไม่

บทที่ 5

**สรุปผลการจัดงานและ
ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์**

โครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชน ได้มีการจัดกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมหลักคือ ส่วนที่หนึ่งการบรรยาย ส่วนที่สองการเสวนา ส่วนที่สาม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครได้รับความรู้ความเข้าใจและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นดังมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การบรรยายจากวิทยากรผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในหัวข้อต่าง ๆ ด้านความรู้เรื่องน้ำ และการบริหารจัดการ ดังนี้

1. เรียนรู้ธรรมชาติของมวลน้ำขนาดใหญ่ โดย อาจารย์ปราโมทย์ ไม้กลัด
2. มาตรการป้องกันเฉพาะกิจ โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุจริต คุณชนกุลวงศ์
3. การเตรียมตัวเข้าสู่ข้อมูลและการวิเคราะห์สถานการณ์ โดย อาจารย์ศศิน เถลิมลาภ

ส่วนที่สอง การเสวนา ประสบการณ์การจัดการน้ำ ดังนี้

1. ประสบการณ์จากนักวิชาการ โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน มาลีสี และอาจารย์ศศิน เถลิมลาภ
2. ประสบการณ์จากภาคประชาชน โดย นายอานวย ยูอันเงาะ นายวัชร กาญจนประทุม นางมุกดา เพื่อกแดง นายโอภาส จิตตวรณ นายธีรศักดิ์ สุขโชติพรชัย นายกมล พุทธสุวรรณ นางนวล อ่วมเปี่ยม

ส่วนที่สาม ข้อคำถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อคำถาม ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากภาคประชาชน ซึ่งวิทยากรผู้ร่วมเสวนา ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครเป็นผู้ให้คำตอบ สามารถสรุปผลการจัดงานและทำข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ ดังนี้

สรุปผลการจัดงาน

ผลสรุปจากข้อมูล แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จากข้อมูลที่เก็บได้จากแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 จากการเสวนา สำหรับในส่วนที่ 1 จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับในส่วนที่ 2 จะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

บทสรุปเชิงปริมาณ

สรุปข้อมูลทั่วไป ในการจัดโครงการบรรลุเป้าหมายการจัดงานในด้านจำนวนผู้เข้าร่วมงาน คือ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นจำนวน 6,300 คน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มีเพศชาย ประมาณ 37 เปอร์เซ็นต์ และ เพศหญิง ประมาณ 63 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มอายุผู้เข้าร่วมโครงการ กลุ่มใหญ่อันดับหนึ่งคือ กลุ่มผู้มีอายุเกิน 50 ปีขึ้นไปมี ประมาณ 58 เปอร์เซ็นต์ อันดับที่สองคือ กลุ่มผู้มีอายุระหว่าง 41 ถึง 50 ปีมีประมาณ 25

เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในกลุ่มน้ำท่วมและต้องอพยพ ประมาณ 27 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มน้ำท่วมบางส่วนแต่อยู่อาศัยได้ ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มน้ำไม่ท่วม ประมาณ 32 เปอร์เซ็นต์ การวิเคราะห์แยกเขตพบว่า ผู้เข้าร่วม กลุ่มเขตกรุงเทพฯใต้และกลุ่มเขตกรุงเทพฯกลาง มีผู้ที่อยู่ในเขตส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่น้ำไม่ท่วมและน้ำท่วมแต่อยู่อาศัยได้ มีส่วนที่น้ำท่วมและต้องอพยพน้อยมาก

สรุปประเด็นวิธีการป้องกัน

จะทำการวิเคราะห์รวมทุกเขตซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า วิธีการป้องกันน้ำท่วมโดยเรียงลำดับดังนี้คือ

1. การลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเห็นด้วย ประมาณ 76 เปอร์เซ็นต์
2. งดการทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งน้ำโดยเห็นด้วย ประมาณ 63 เปอร์เซ็นต์
3. กำจัดขยะมูลฝอยและวัชพืชในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์ ส่วนประเด็นการหลีกเลี่ยงการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนกีดขวางการระบายน้ำธรรมชาติ มีประมาณ 47 เปอร์เซ็นต์ และการก่อสร้างคันกั้นน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติ มีประมาณ 29 เปอร์เซ็นต์

จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่าวิธีการป้องกันน้ำท่วมที่ควรดำเนินการคือ

1. การงดทิ้งขยะมูลฝอยลงในแหล่งน้ำ
2. กำจัดขยะมูลฝอยและวัชพืชในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ
3. ลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากมีความเห็นเกินกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ สำหรับเกณฑ์นี้ผู้จัดทำรายงานกำหนดขึ้นเอง

ส่วนการพิจารณาว่าเกณฑ์ใดเหมาะสมขึ้นอยู่กับการศึกษาข้อมูลในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิดและการเสวนาของผู้เข้าร่วมโครงการ มีความสอดคล้องกับประเด็นลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นประเด็นควรติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ ความร่วมมือของชุมชน

สรุปประเด็นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

จะทำการวิเคราะห์รวมทุกเขตซึ่งพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่าวิธีการแก้ปัญหาน้ำท่วมมีความคิดหลากหลาย ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญที่สุด คือ ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน ประมาณ 46 เปอร์เซ็นต์ ประเด็นผู้นำชุมชนเข้าใจปัญหาและสามารถนำชุมชนร่วมแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพมีผู้เข้าร่วมโครงการเห็นด้วย ประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

อย่างเพียงพอมี ประมาณ 27 เปอร์เซ็นต์

จากทางเลือกทั้งสามประเด็นเป็นประเด็นที่กำหนดขึ้น แต่อาจจะไม่ตรงประเด็นที่ผู้เข้าร่วมโครงการ เห็นว่ามีความสำคัญในการแก้ปัญหา ซึ่งการสร้างแบบนี้มีวัตถุประสงค์เน้นเพียงในส่วนบุคคลจากสมาชิกใน ชุมชนภาครัฐ และผู้นำชุมชน จะเห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมโครงการให้ความสำคัญที่สมาชิกในชุมชน ผู้นำชุมชน และ ภาครัฐ เป็นอันดับสุดท้าย

ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิดและการเสวนา ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็น หลากหลาย แต่มีความสอดคล้องกับประเด็นความร่วมมือของชุมชน

สรุปประเด็นความต้องการได้รับการสนับสนุน

เมื่อทำการวิเคราะห์รวมทุกเขต พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า ชุมชนมีความต้องการเครื่อง สูดน้ำ มากเป็นอันดับ 1 อันดับ 2 คือ กระจกทราย โดยผู้เข้าร่วมโครงการมีความเห็นเกินกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ผู้จัดทำรายงานเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญที่หน่วยงานภาครัฐควรเตรียมการตอบสนองความต้องการของ ประชาชนเมื่อเกิดน้ำท่วม สำหรับเกณฑ์นี้ผู้จัดทำรายงานกำหนดขึ้นเอง ส่วนการพิจารณาว่าเกณฑ์ใดเหมาะสม ขึ้นอยู่กับการพิจารณาข้อมูลด้านอื่นๆ เพิ่มเติม สำหรับอันดับต่อมาคือ ชุดอุปกรณ์ยังชีพ ไฟฟ้าส่องสว่าง เป็น เรื่องที่ควรนำไปพิจารณาในพื้นที่ที่จำเป็น แต่สำหรับ กล้อง CCTV อุปกรณ์ดับเพลิง ผู้เข้าร่วม โครงการไม่ได้ให้ ความสำคัญมากนัก

สรุปประเด็นความรู้ ความเข้าใจ การบริหารจัดการน้ำ การป้องกัน การแก้ไขปัญหา น้ำท่วม

โดยส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วม โครงการฟังการบรรยาย มีระดับความรู้มาก 41 เปอร์เซ็นต์ แสดงให้เห็นว่า การบรรยายให้ผลความรู้ ความเข้าใจจำนวนมาก

บทสรุปเชิงคุณภาพ

ในส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิดและการเสวนาพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็น หลากหลาย การประมวลผลได้แสดงไว้เป็นผลสรุปโดยรวมทุกเขตและผลสรุปแยกเขตในบทที่ 4 อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์รวมทุกเขตและการวิเคราะห์แยกเขต พบว่า กลุ่มเขตกรุงเทพฯใต้และกลุ่มกรุงเทพฯกลาง ประสบปัญหาน้ำท่วมน้อยกว่ากลุ่มเขตอื่นจากข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนั้นในข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีข้อเสนอเชิง ป้องกันมากกว่าในเรื่องการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมและความต้องการการได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์

สำหรับกลุ่มกรุงเทพตะวันออก กลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ และกลุ่มเขตกรุงธนใต้ ประสบปัญหาน้ำท่วมมาก มีผู้เข้าร่วม โครงการที่ต้องอพยพเนื่องจากน้ำท่วมเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจะมีข้อเสนอ ทั้งการป้องกัน การแก้ไข รวมทั้งการต้องการ ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์

กลุ่มกรุงเทพตะวันออก และกลุ่มเขตกรุงเทพเหนือ มีประเด็นความร่วมมือของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์จากการทำการสรุปผลการจัดการให้ความรู้เรื่องการบริหารการจัดการน้ำ การป้องกันปัญหาน้ำท่วม การแก้ไขปัญหา และความต้องการความช่วยเหลือของภาคประชาชน ผู้จัดทำรายงาน ได้ประชุมเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด และการเสวนา แล้วทำ ข้อเสนอแนะเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางพอสั่งเขป เพื่อนำไปประกอบการทำยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไข ปัญหาน้ำท่วมอย่างยั่งยืน ดังนี้

ภาครัฐ

แบ่งได้เป็น 3 ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ควรจัดการศึกษาอย่างจริงจังเพื่อทำแผนเชิงปฏิบัติการจากข้อเสนอของภาค ประชาชนในด้านการป้องกัน ผู้จัดทำรายงานขอยกตัวอย่างประเด็นที่ควรทำการศึกษาความเป็นได้ (Feasibility Study) โดยการนำข้อเสนอต่าง ๆ จากภาคประชาชนไปศึกษา เช่น การทำวงแหวนรอบกรุงเทพมหานครใน ลักษณะเพื่อการระบายน้ำหรือ การทำเขื่อนกั้นน้ำ ทำการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเรื่องการงดทิ้งขยะมูลฝอย ลงในแหล่งน้ำ ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยและวัชพืชในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ทำแผนและการปฏิบัติการลอก ท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

ประเด็นที่สอง การรวบรวมข้อมูลและการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เป็นการศึกษาเพื่อทำหรือ รวบรวมข้อมูลสถานการณ์น้ำ การคัดกรอง จัดทำข้อมูลที่จะเผยแพร่ให้กับประชาชน เพื่อให้ทราบข้อมูลและ สถานการณ์ที่ประชาชนสามารถเชื่อถือได้ สำหรับการให้ความรู้มีหลายประเด็น เพื่อนำไปใช้ในการฝึกอบรม ภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการน้ำของกรุงเทพมหานครและ การบริหาร จัดการในระดับประเทศ

ประเด็นที่สาม ทำแผนเตรียมการแก้ปัญหาในกรณีเกิดน้ำท่วม ทำการศึกษาอย่างจริงจังเพื่อให้มีแนวทางการรับสถานการณ์ในขณะที่ยังไม่เกิดน้ำท่วมว่าจะต้องเตรียมการในด้านต่างๆ อย่างไรบ้าง เช่น การวางแผนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ภาคประชาชนคาดหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือ อาทิ เครื่องสูบน้ำ กระจสอบทราย การจัดการด้านสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ทั้งด้านอุปโภคและบริโภค

ภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาของอาจารย์ปราโมทย์ ไม่กั๊ด น่าจะเป็นวิธีดำเนินการที่ได้ผลและเป็นรูปธรรมที่สุด ซึ่งมีอยู่ 3 แนวทาง ได้แก่

แนวทางที่ 1 การรู้ภัย เป็นยุทธศาสตร์ที่ต่อสู้กับเหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นหลัก แต่มีขอบเขตจำกัดที่จะดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลได้ในทุกสถานการณ์ ควรพิจารณากรณีสามารถดำเนินการได้ โดยมากมักแก้ปัญหาด้วยสิ่งก่อสร้างอย่างมีเป้าหมายเพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาให้เบาบางลง หรือกำจัดให้หมดสิ้นไป เช่น การสร้างคันกั้นน้ำ การปรับปรุงสภาพลำน้ำให้น้ำไหลสะดวก การอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร การแจ้งข้อมูลข่าวสารและการเตือนภัย

แนวทางที่ 2 การปรับตัว เป็นยุทธศาสตร์ทำตัวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม มีความสอดคล้องกับสภาวะธรรมชาติและปัญหาที่เกิด เป็นการจัดการให้อยู่ได้อย่างมีความสุขกับสภาวะธรรมชาติและปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ๆ เช่น หลีกเลี่ยงการปลูกบ้านในบริเวณน้ำท่วมถึง หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรปลูกบ้านได้สูง พื้นที่เกษตรที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม เสียหายซ้ำซากทุกปี ควรปรับระบบการทำเกษตร หรือเลือกชนิดของพืชและระยะเวลาการปลูกให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่

แนวทางที่ 3 การหนีภัย เป็นยุทธศาสตร์ทำตัวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมเช่นกัน คือ หลบภัย ไม่สู้ภัยนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

พรรณี ชูทัย เจนจิต, 2538. จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4 : กรุงเทพฯ, บริษัทคอมแพคท์พริ้นท์จำกัด.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

อุทกภัยในประเทศไทย พ.ศ. 2554, จาก <http://www.th.wiki/อุทกภัยในประเทศไทย พ.ศ. 2554>.

ฝ้าวิกฤต กทม. เปิดแผนรับน้ำท่วม, จาก <http://www.komchadluk.net>.

สมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย, การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมลุ่มน้ำเจ้าพระยา, จาก <http://www.ceat.or.th>.

ดร.ทองเปลว กองจันทร์. (26 มกราคม 2555). การเสวนาเรื่อง “สรุปบทเรียนมหาอุทกภัย 2554”, จาก <http://www.eric.chula.ac.th>.

ภาคผนวก

อาจารย์ปราโมทย์ ไม้กลัด

จบการศึกษาระดับปริญญาตรีช่างชลประทานบัณฑิต (เกียรตินิยม) จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาโทด้านวิศวกรรมชลประทานจากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 36

ได้รับปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิตศึกษิตติมศักดิ์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ วิศวกรรมศาสตรคุณวุฒิปบัณฑิตศึกษิตติมศักดิ์ สาขาวิศวกรรมชลประทาน จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิศวกรรมศาสตรคุณวุฒิปบัณฑิตศึกษิตติมศักดิ์ สาขาวิศวกรรมโยธา จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาศาสตร์คุณวุฒิปบัณฑิตศึกษิตติมศักดิ์ สาขาการจัดการเทคโนโลยี จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รับราชการที่กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาโดยตลอดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2510 มีบทบาทในการทำงานด้านวิชาการและการบริหาร ได้แก่ งานวางโครงการและคำนวณออกแบบโครงการชลประทานรูปแบบต่าง ๆ นับร้อยโครงการ ก่อนจะมาทำหน้าที่วิศวกรอำนวยการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นผู้แทนกรมชลประทานรับผิดชอบทำงานสนองพระราชดำรินานทุกภาค ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2520

ในภาวะเกิดวิกฤตการณ์น้ำ ทำหน้าที่เป็นวิศวกรอำนวยการให้คำปรึกษาและวางแผนแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ในหน้าที่ของกรมชลประทานและในภาพรวมของรัฐบาล

เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมชลประทาน และรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก่อนลาออกมาสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากรุงเทพมหานครเมื่อปลายปีพ.ศ. 2542

ภาระหน้าที่ในตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา 6 ปี เป็นประธานคณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์ รองประธานคณะกรรมการแรงงานและสวัสดิการสังคม และประธานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่สัมฤทธิ์ผลในประเทศไทย

ปัจจุบันเป็นกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา

รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิต คุณธนกุลวงศ์

จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา Chemical Engineering จากมหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น เมื่อปีพ.ศ. 2521 ปริญญาโทและปริญญาเอกสาขา Water Use Engineering จากมหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่นเมื่อปีพ.ศ. 2523 และ 2526 ตามลำดับ

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมแหล่งน้ำ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน

ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่นในกลุ่มการวิจัยและพัฒนา จากผลงาน “อบต. กับการจัดการน้ำบนฐานความรู้” ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อจัดการทรัพยากรน้ำเชิงพื้นที่ พร้อมระบบสนับสนุนการตัดสินใจและกระบวนการทางสังคมในพื้นที่จังหวัดระยอง

นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยเรื่อง “ผลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกต่อปริมาณน้ำฝน/น้ำท่วมรายเดือนของประเทศไทย และผลกระทบต่อการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ภาคตะวันออก”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสัน มาลีสี

จบการศึกษาระดับปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมก่อสร้าง จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปริญญาโทและปริญญาเอกด้าน Civil Engineering จากมหาวิทยาลัยโตโก ประเทศญี่ปุ่น

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองคณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และเป็นผู้แทนของสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย

มีผลงานด้านการวิจัยเรื่อง “Double Mixing for Concrete”, “Lightweight Concrete” เป็นต้น

เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เรื่อง “เทคโนโลยีคอนกรีตมวลเบาสำเร็จรูป” ในงานวิศวกรรมแห่งชาติ “สัปดาห์ความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพวิศวกรรมต่อเนื่องครั้งที่ 2”

เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษเรื่อง “ตื่นรู้ อยู่กับภัยพิบัติ” ในงานประชุมเวทีวิชาการระดับชาติ (The National SMARTS Conference) ครั้งที่ 2 เป็นต้น

อาจารย์สติน เฉลิมลาภ

จบการศึกษาด้านธรณีวิทยาจากคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทำงานเป็นอาจารย์และนักวิชาการด้านธรณีวิทยา ที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิตมากกว่า 10 ปี

ได้ทำงานติดตามเรื่องสารตะกั่วที่เมืองคลิตี้เมื่อปีพ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นพื้นที่ทำงานของมูลนิธิสืบ นาคะเสถียร ทำให้ได้ร่วมงานกับมูลนิธิสืบ นาคะเสถียร โดยถูกเสนอชื่อเป็นกรรมการและผู้จัดการ โครงการร่วมรักษาผืนป่าตะวันตก ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการมูลนิธิสืบ นาคะเสถียร และอนุกรรมการเพื่อการศึกษาและตรวจสอบกรณีปัญหาเหมืองแร่ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

มีผลงานการจัดทำโครงการจัดการพื้นที่คุ้มครองอย่างมีส่วนร่วม หรือ “จองป่า” คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และการประสานความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ ชาวบ้าน และมูลนิธิสืบ นาคะเสถียร เพื่อให้ชุมชนกว่า 100 แห่งที่อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการและดูแลผืนป่าด้วย

ผลงานล่าสุดในปัจจุบัน คือ การวิเคราะห์สถานการณ์น้ำท่วมลงสื่อออนไลน์ โดยใช้รูปแบบการอธิบายถึงข้อมูลและแนะนำถึงการเตรียมตัว การป้องกันในสถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น ซึ่งมีจุดเด่นคือการเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นที่นิยมของโลกออนไลน์

แบบสอบถาม

โครงการเสริมสร้างยุทธศาสตร์บริหารจัดการน้ำภาคประชาชน

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

เพศ ชาย หญิง

อายุ ต่ำกว่า 30 ปี 30-40 ปี 41-50 ปี มากกว่า 50 ปี

ชุมชน .....

เขต .....

ข้อมูลการบริหารจัดการน้ำภาคประชาชน – กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่าน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำภาคประชาชนต่อไป

1. จากมหาอุทกภัยเมื่อปลายปี 2554 สถานการณ์น้ำท่วมในชุมชนของท่านเป็นอย่างไร

น้ำไม่ท่วม น้ำท่วมบางส่วนแต่ยังอาศัยอยู่ได้ น้ำท่วมมาก ต้องอพยพ
2. ท่านคิดว่า ชุมชนของท่านมีวิธีการป้องกันปัญหาน้ำท่วมได้อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ดึงขยะมูลฝอยลงในแหล่งน้ำ กำจัดขยะมูลฝอยและวัชพืชในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

ลอกท่อระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ ก่อสร้างคันกั้นน้ำตามแหล่งน้ำธรรมชาติ

หลีกเลี่ยงการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนกีดขวางทางระบายน้ำธรรมชาติ

อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....
3. ท่านและชุมชนของท่าน ได้ใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหาน้ำท่วมในชุมชนของท่าน (ถ้าชุมชนของท่าน น้ำไม่ท่วมข้ามไปข้อ 4)

ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน การ ความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างเพียงพอ

ผู้นำชุมชนเข้าใจปัญหาและสามารถนำชุมชนร่วมกันป้องกันและแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....
4. ท่านคิดว่าชุมชนของท่าน ควรได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา น้ำท่วม

กล้อง CCTV อุปกรณ์ดับเพลิง เครื่องสูบน้ำ ไฟฟ้าส่องสว่าง

ชุดอุปกรณ์ขังชีพ กระสอบทราย อื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

5. ท่านและชุมชนของท่าน ได้รับความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการน้ำ การดูแลป้องกันตนเอง และปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเมื่อประสบอุทกภัย ในระดับใด

มากที่สุด   มาก   ปานกลาง   น้อย   น้อยที่สุด

*****

ส่วนที่ 2 “ข้อเสนอ แนวคิดและแนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์น้ำของกรุงเทพมหานคร”